

Imishinge Yo Ukwizera

HARVESTIME INTERNATIONAL INSTITUTE

Iki cigwa ni kimwe muvyigwa vy' **IKIGO MPUZAMAKUNGU IGIHE C'IYIMBURA (Harvestime International Institute)**, porogarama yagenewe gutegura abemera kugira ngo bashobore kwimbura neza mu vy'impwemu.

Insiguro y'ishimikiro y'ayo mahugurwa ni iyo kwigisha ivyo Yesu yigishije, ivyo vyatwaye abagabo bari abarovyti, abatozakori n'ibindi, bikabahindura abakristo b'ivyaruka bashitse mw'isi yabo n'ubutumwa bwiza mu kwerekana ububasha bwabwo.

Iki gitabu ni inyigisho imwe muri kimwe mu bice vyinshi vy'inyigisho bituma abemera bava mu kubona mu maso biciye mu gusezerana, mu kugwiza, mu gutunganya no mu gukoranya abantu kugira ngo bashike ku ntumbero yo kwamamaza ubutumwa bwiza.

© Harvestime International Institute
<http://www.harvestime.org>

IBIRIMWO

Ivyiyumviro vyo kwiga mu mugwi	5
Intangamarara	6
Intumbero z'Ivyigwa	7
1. Imishinge	8
2. Kwihana Ibikorwa Vyapfuye - Igice ca I	19
3. Kwihana Ibikorwa Vyapfuye - Igice ca II	27
4. Ukwizera Imana	42
5. Inyigisho y'Ibatisimu - Igice ca I	59
6. Inyigisho y'Ibatisimu - Igice ca II	72
7. Gushirako Ibiganza	90
8. Izuka ry'abapfuye - Igice ca mbere	100
9. Izuka ry'abapfuye - Igice ca II	110
10. Urubanza rw'ibihe bidahera	127
11. Ugutungana	149
Ivyongewe	166
Inyishu z'Ibibazo vy'Ukwigerageza	169

UKO WOKORESHA IKI GITABO

UKO IGITABO KIMEZE

Icigwa cose gifise:

Intumbero: Izo ni zo nnumbero ukwiye gushikako mu kwiga igice. Bisome imbere y'uko utangura icigwa.

Umurongo w'ingenzi: Uyu murongo urashimika ku ciyumviro nyamukuru kiri muri ico kigabane. Bifate mu mutwe.

Ibiri mu kigabane: Niwige igice cose. Koresha Bibiliya yawe kugira ngo urondere ibitabu vyose bitacapwe muri ico gitabu.

Kwigerageza: Ukore iki kigeragezo umaze kwiga ikigabane. Gerageza kwishura ibibazo udakoresheje Bibiliya yawe canke iki gitabu. Niwamara gusozeria Ikigeragezo co Kwisuzuma, nusuzume inyishu zawe mu gice c'inyishu kiri ku mpera y'igitabu.

Kugira Uronke Ibindi Vyigisha: Iki gice kizogufasha kubandanya wiga Ijambo ry'Imana, uryohore ubuhanga bwawe bwo kwiga, wongere ushire mu ngiro ivyo wize mu buzima bwawe no mu busuku bwawe.

Ikibazo ca nyuma: Nimba wanditswe muri iri shure kugira ngo ubone amanota, wararonse ikizame ca nyuma hamwe n'iri shure. Uhejeje iri shure, ukwiye kurangiza iki kibazo ukagisubiza kugira ngo kiguhe amanota nk'uko vyategetswe.

IVYO KWONGERAKO BIKENEWWE

Uzokenera Bibiliya y'igitabu ca King James.

IVYIYUMVIRO VYO KWIGIRA MU MIGWI

IHURIRO RYA MBERE

Gutangura: Gutangura n'isengesho n'intangamarara. Mumenye kandi mwandike abanyeshire.

Gushinga uko imigwi ija gukorana: Numenye uwuzorongora amakoraniro, isaha, ahantu n'amatariki y'ibiganiro.

Kuririmba No Gusenga: Tumira ukuhaba kwa Mpwemu Yera mu gihe c'emyimenyerezo yawe.

Gutanga Ibitabu Ku Banyeshure: Numenyeshe umutwe w'igitabu, uburyo giteye be n'intumbero z'amashure zitangwa ku mapaji makeyi ya mbere y'ico gitabu.

Gukora Inshingano Ya Mbere: Abanyeshure bazosoma ibigabane bashinzwe maze bakore Ivyigwa vyo Kwisuzuma imbere y'ikoraniro rikurikira. Igitigiri c'ibigabane uzokwihweza mw'ikoraniro ryose kizovana n'uburebure bw'ibigabane, ibirimwo be n'ubushobozzi bw'umugwi wawe.

UMUSI WA KABIRI N'IYINDI MISI IZOKWIRIKIRA

Intango: Gusenga. Ikaze kandi mwandike abanyeshure bashasha bose mubahe igitabu. Fata ukuza. Mugire umwanya wo gushemeza no gusenga.

Isubiramwo: Nushireho incamake y'ivyo mwize mw'ikoraniro ryaheruka.

Icigwa: Muganire ku gice kimwekimwe cose c'ikigabane mukoresheje **IMITWE Y'IVYIGWA IRI MU NYUGUTI NINI NININI** nk'urutonde rw'inyigisho. Baza abanyeshure ibibazo canke ivyo bavuge ku vyo bize. Ico cigwa gishire mu ngiro mu buzima n'ibusuku bw'abanyeshure bawe.

Kwigerageza: Subiramwo Ivyiyumviro vy'ukwigerageza abanyeshure barangije. (Iciyumviro: Nimba udashaka ko abanyeshure bashobora kuronka inyishu z'Ibibazo vy'Ukwisuzuma, urashobora gukuraho amapaji y'inyishu inyuma y'igitabu cose.)

Ku bijanye n'Ivyigwa Bindi: Mushobora gukora ivyo mu mugwi canke ku muntu ku giti ciwe.

Ikibazo ca nyuma: Nimba umugwi wawe wanditswe muri iri shure kugira ngo ubone amanota, wararonse ikizame ca nyuma n'iri shure. Gusubiramwo kopi y'umunyeshure wese no gutanga ikizame iyo iki cigwa kirangiye.

Icigwa: Guserukira

Ivyigwa: Ishingiro ry'Ukwemera

INTANGAMARARA

Inyigisho z'ishimikiro z'ukwizera kwa gikirisu ni zo zizokwihwezwa muri iki cigwa. Inyigisho ni urutonde rw'inyigisho zijanye n'ikintu kinaka. Inyigisho z'ishimikiro z'ukwizera kwa gikirisu ni inyigisho za Yesu Kristu zanditswe muri Bibiliya.

Izo nyigisho ziri muri Bibiliya mu gitabu c'Abaheburayo:

Nuko rero turengane ivya mbere vya Kristo, twigire imbere, dushike ku vyo gutunganywa rwose, twoye gusubira gushirah' itanguriro ryo kwihana ibikorwa vy'imfagusa, no kwizera Imana, no

kwigisha ivyo kubatizwa n'ivyo kurambikwakw ibiganza, n'ivyo kuzuka kw'abapfuye, n'ivyo gucirwakw iteka kw'ibihe bidashira. Imana ni yabikunda turagenza durtyo. Abaheburayo 6:1-3

Muri uwo murongo hari intumbero zibiri zo mu vy'impwemu:

Intumbero ya mbere ni iyo kwubaka ubuzima bwawe bwo mu vy'impwemu ku mushinge ubereye. Uwo mushinge ni inyigisho ya Yesu Kristu.

Intumbero ya kabiri ni ugushika ku butungane. Ugutungana bisobanura gukura mu vy'impwemu.

Hari imvo zibiri zituma umuntu adashobora kubaho ubuzima bwa gikirisu butsinda.

Imvo ya mbere ni uko bamwe bariko bagerageza kubaho nk'abakristo batigeze bavuka ubwa kabiri.

Ntibatahura inyigisho z'ishimikiro za Yesu Kristu. Kubera ukwo kutagira ugutahura barananiwe gutanga inyishu ibereye ku Mana.

Imvo ya kabiri yo kunanirwa ni ukutaja mu gukura mu vy'impwemu.

Intumbero ya mbere y'iyi nyigisho ni ugushikiriza inyigisho z'ishimikiro z'ukwizera kwa gikirisu zikenewe kugira ngo umuntu agire umushinge w'impwemu ubereye.

Inyigisho zitandatu z'ishimikiro ziri mu Baheburayo 6:1-3 zizokwihiwezwa:

-Kwihana ibikorwa vyapfuye

-Ukwizera Imana

-Inyigisho y'amabatisimu

-Kurambika ibiganza

Amaze gushinga uwo mushinge, intumbero ya kabiri y'iri shure ni ukugushikana ku butungane [ugukura mu vy'impwemu]...

"...Kandi ivyo tuzobikora, Imana niyavyemera..."

INTUMBERO Z'IKI CIGWA

Uhejeje iri iki cigwa uzoshobora:

- Gusigura inyigisho zitandatu z'ishimikiro z'ukwizera kwa gikirisu ziri mu Baheburayo 6:1-3.
- Gushiraho umushinge wo mu vy'impwemu ukwiye mu buzima bwawe bwite.
- Kugendera mu gukura mu vy'impwemu.

IGICE CA MBERE

IMISHINGE

INTUMBERO:

Uhejeje iki gice uzoshobora:

- Kwandika Umurongo w'Ingenzi mu mutwe.
- Gutandukanya imishinge yo mu vy'impwemu ibereye n'imibi.
- Gusigura akamaro ko kwubaka ku mushinge wo mu vy'impwemu ugororotse.
- Kwemera ko Yesu Kristu ari we mushinge w'ukuri wo mu vy'impwemu.
- Kuvuga intambwe zitatu zo kwubaka umushinge wo mu vy'impwemu ubereye.

IMIRONGO NKURU:

Nuko rero turengane ivya mbere via Kristo, twigire imbere, dushike ku vyo gutunganywa rwose, twoye gusubira gushirah' itanguriro ryo kwihana ibikorwa vy'impfagusa, no kwizera Imana, no kwigisha ivyo kubatizwa n'ivyo kurambikwakw ibiganza, n'ivyo kuzuka kw'abapfuye, n'ivyo gucirwakw iteka kw'ibihe bidashira. Imana ni yabikunda turagenza durtyo. Abaheburayo 6:1-3

INTANGAMARARA

Bibiliya igereranya ubuzima bw'umwizera n'ukwubaka inyubakwa:

...Muri inzu yubakwa y'Imana... (I Ab'i Korinto 3:9)

Uwizera wese yunze ubumwe muri Kristo n'abandi bakristu kugira ngo bagire ishengero. Bibiliya kandi igereranya ishengero n'inyubakwa:

Muri we [Yesu] namwe mwubatswe hamwe [ishengero ryanze ubumwe] kugira ngo mube uburaro bw'Imana muri Mpwemu. (Abanyeleso 2:22).

Igihe cose abantu bubaka inyubakwa bategerezwa kubanza gushinga umushinge ukwiye. Kubera ko iyo ari ingingo ngenderwako y'akameremere itahurwa n'abantu bose, Imana yarayikoresheje mu kwigisha ukuri gukomeye kwo mu vy'impwemu.

Uwizera ategerezwa kuba afise umushinge ukwiye kugira ngo yubake inzu nziza y'impwemu. Umushinge utegerewa gushingwa hakurikijwe umugambi w'umwubatsi. Bibiliya iratanga umugambi w'umwubatsi w'umuhangha, ari we Yesu Kristu.

Iki kigabane kirasigura akamaro ko kugira umushinge wo mu vy'impwemu ubereye. Iratanga kandi ingingo ngenderwako z'ishimikiro Bibiliya yigisha ku bijanye n'uwo mushinge.

INTUMBERO Y'UBWUBAKO.

Intumbero y'"inyubako" yawe yo mu mpwemu ni uguha Imana uburaro [aho iba]. Mpwemu wiwe azoba muri wewe gusa iyo ubuzima bwawe buzoba bushingiye ku mushinge ugororotse. Paulo yarabajije ati:

Ntimuzi yuko muri ingoro y'Imana, kandi ko Mpwemu w'Imana aba muri mwebwe? (I Ab'i Korinto 3:16)

Kubera ivyo uragabishwa kwubaka neza ubuzima bwawe bw'impwemu:

Nk'uko ubuntu nahawe n'Imana buri, narashinze umushinge nk'umwubatsi w'umuhangha, uwundi akawubakako. Ariko umuntu wese yi yubare ingene yubakako. Kuko ata wushobora gushinga uwundi mushinge uretse uwashizweho, ni wo Yesu Kristu. (I Ab'i Korinto 3:10-11)

UMUSHINGE

Umushinge w'impwemu ijambo ry'Imana rivuga:

RISHIMIKIYE KW'IJAMBO RY'IMANA:

Ijambo ry'Imana rirashikamye nk'igitandara [umushinge]; nta kintu na kimwe gishobora kuyihungabanya.

(II Timoteyo 2:19, Bibiliya Nzima)

NI UMUSHINGIRO MWIZA:

Kwibikira umushinge mwiza. (I Timoteyo 6:19)

RISHINGIYE KU BUGOROROTSI:

**Umagororotsi atagira aho agarukira afise umushinge w'ibihe bidahera.
(Imigani 10:25 , Bibiliya Yeguye).**

NI UBW'ITEKA:

...Bakirundaniriza ubutunzi buhoraho, umushinge mwiza w'akazoza... (I Timoteyo 6:19, Bibiliya y'Ikirundi)

URI KUNGINGO NYAMUKURU ZIBIRI:

Ariko umushinge ukomeye washizweho n'Imana urahagaze ushikamye kandi ntunyiganyiga, ufise iki kidodo n'iki canditswe ngo: Umukama arazi abo ari we kandi uwuzokwita izina ry'Umukama wese, areke ububisha bwose, ahagarare kure yabwo. (II Timoteyo 2:19 , Bibiliya yanditswe mu ndimi nyinshi).

Ingingo ngenderwako zibiri uwo mushinge ushingiyeko ni izi:

1. Abantu bacunguwe: Uhoraho arazi abo ari we.
2. Kubaho ubuzima bucunguwe: Umuntu wese yiyita izina ry'
Mwami reka ibibi vyose uhagarare kure yavyo.

WUBAKIWE KU RUTARE RUDANYUGA:

Ameze nk'umuntu yubatse inzu, yimba ibwina, ashinga umushinge ku rutare, umwuzure wadutse, ukubita cane iyo nzu ntiyashobora kuyinyiganyiga kuko yashinzwe ku rutare. (Luka 6:48).

URWO RUTARE NI YESU KRISTO:

Nta kindi gitandara kiriho; Nta n'imwe nzi. (Yesaya 44:8 ,).

Yesu Kristu ni we mushinge wenyene w'ubuzima bw'impwemu:

Kuko ata wushobora gushinga uwundi mushinge uretse uwashizweho, ni wo Yesu Kristu. (I Ab'i Korinto 3:11)

YESU: UMUSHINGE

Imana ni yo yatoye Yesu Kristu ngo abe umushinge w'ubuzima bw'impwemu:

...Ehe nshize i Siyonibuye ry'umushinge, ibuye ry'agaciro, ibuye ry'ifuruka ry'agaciro, umushinge ukomeye... (Yesaya 28:16)

Umushinge w'ubuzima bw'impwemu si inyigisho y'abantu, idini canke umugigwa w'idini. Umushinge ni Yesu Kristu.

Bensi biyita abemera baragerageza kwubaka inzego zikomeye zo mu vy'impwemu z'ubukirusu mu buzima bwabo. Baca binjira muri porogarama y'ishengero, bagakora ibikorwa vyiza vyinshi. Inyubakwa yabo yo mu vy'impwemu isa inyuma ni nziza. Ariko bidatevye inyubakwa yabo yo mu vy'impwemu itangura kurohama no gusenyuka. Baracika intege, baratsindwa, bagwa mu caha. Ivyo ni kubera ko bariko bagerageza kwubaka ku mushinge utari wo.

Nk'uko umushinge mwiza ari ngombwa kugira ngo ushobore gushigikira neza inyubakwa mw'isi kavukire, umushinge w'impwemu ubereye ni ngombwa kugira ngo ushigikire inyubakwa y'ubuzima

bwawe bwo mu vy'impwemu:

Kuko ata wushobora gushinga uwundi mushinge uretse uwashizweho, ni wo Yesu Kristu.

Kandi ni hagira umuntu yubaka kuri uwo mushinge inzahabu, ifeza, amabuye y'agaciro, ibiti, ubwatsi, ibishaka;

Ibikorwa vy'umuntu wese bizogaragazwa; kuko wa musi uzobimenyekanisha, kuko bizohishurirwa n'umuriro; Umuriro uzogerageza igikorwa c'umuntu wese uko kimeze. (I Ab'i Korinto 3:11-13)

Ibikorwa vyose vyitwa "ivy'ubukristo" bizogeragezwa n'Imana. Intunganyo y'ubuzima bwawe bwo mu mpwemu izosuzumwa kugira ngo hamenyekane nimba yubatswe ku mushinge ukwiye. Umushinge umwe rudende w'ubuzima bwo mu mpwemu uzohagarara ni uwo wubakiwe kuri Yesu Kristu.

AKAMARO K'IMISHINGE

Imishinge irahambaye cane. Umwanditsi wa Zaburi yarabitahuye igithe yabaza ati:

Iyo imishinge isambutse, umugororotsi yokora iki? (Zaburi 11:3).

Mu kamere iyo umushinge w'inyubako udashizweho neza inyubakwa yose irashobora gusenyuka. Ni ko biri no mw'isi y'impwemu. Umushinge mubi uzovamwo akaga ko mu vy'impwemu.

Inkuru yo muri Bibiliya yerekeye Hagayi irashimika ku kamaro k'imishinge yo mu vy'impwemu ibereye. Isirayeli yariko iraronka umwimbu mubi mw'isi kavukire. Hagayi ababwira ngo basuzume inzira zabo:

Mwabivye vyinshi, muzana bike...Nimwitegerezze inzira zanyu...Mwari mwiteze vyinshi, muronka bike. (Hagayi 1:6,7,9) .

Kugira ngo Hagayi akosore iyo ngorane, yabwiye Isirayeli ko bategerezwa gusubira kwubaka mw'isi y'ibidukikije no mu vy'impwemu.

Gusubira kwubaka mw'isi y'ibidukikije vyari bikenewe kuri Isirayeli kuko bari bacerewe kwubaka ingoro y'Uhoraho. Bari bubakiye amazu yabo bwite kandi barashira imbere imyitwarariko yabo bwite aho gushira imbere itegeko ry'Imana ryo gusubira kwubaka urusengero. Ariko ikiruta vyose, umushinge wo mu vy'impwemu w'ubuzima bwabo wari utari wo. Bari bamaze gushikana ibimazi [ibikorwa vyiza] n'amaboko atari yera:

...Uko ni ko aba bantu bameze, ni ko n'iri hanga riri imbere yanje, ni k'Uhoraho agize; kandi ni ko biri n'igikorwa cose c'amaboko yabo; kandi ivyo bashikana ng'aho ku gicaniro birahumanye kuko ababishikana ubwabo baba bahumanye. (Hagayi 2:14 , Bibiliya Yera).

Igikorwa kigororotse gishikirizwa n'ibiganza bitari vyera nticemerwa. Umushinge w'impwemu w'ubuzima bwabo wari mubi kandi ni co catumye batahezagirwa n'Imana.

Mu vy'akameremere Hagayi yabwiye abantu b'Imana ko umushinge w'ingoro y'Umukama utegerezwa gusubira kwubakwa. Yavuze ko bategerezwa kandi kwubaka ubuzima bwabo bw'impwemu ku mushinge

ubereye. Kuva umusi Isirayeli itanguye kwubaka ku mushinge ugororotse Imana yatanguye kubahezagira:

Ariko ubu rero, wibuke iki: Kuva uno musi,...kandi kuva uyu musi, nzoguhezagira. Iyuvire, ndabaha iri sezerano ubu mbere y'uko mutangura no kwubaka inyubakwa y'Ingoro, kandi imbere y'uko mwimbura intete zanyu, kandi imbere y'uko imizabibu n'insukoni n'amapomegarane n'imyelayo bitanga ivyimburwa vyavyo bikurikira: Kuva uyu musi nzohezagira . wewe. (Hagayi 2:18-19 , Bibiliya Nzima)

Kuva umusi uzotangura kwubaka imishinge y'impwemu ibereye, Imana izoguhezagira mu mice yose y'ubuzima bwawe.

INYIGISHO ZA YESU .

Yesu yarashimitse ku vy'uko bikenewe kwubakira ku mushinge mwiza wo mu vy'impwemu. Yarerekanye ukwo kuri akoresheje umugani w'abagabo babiri bubatse amazu. Bibiliya irafise inkuru zibiri zivuga ivy'ubo mugani. Imwe iri muri Matayo 7:24-29 iyindi iri muri Luka 6:47-49. Bisubiwemwo aha kugira ngo bishobore kugereranya ivyo bice bibiri:

Igikorwa kigororotse gishikirizwa n'ibiganza bitari vyera nticemerwa. Umushinge w'impwemu w'ubuzima bwabo wari mubi kandi ni co catumye batahezagirwa n'Imana.

Mu vy'akameremere Hagayi yabwiye abantu b'Imana ko umushinge w'ingoro y'Umukama utegerezwa gusubira kwubakwa. Yavuze ko bategerezwa kandi kwubaka ubuzima bwabo bw'impwemu ku mushinge ubereye. Kuva umusi Isirayeli itanguye kwubaka ku mushinge ugororotse Imana yatanguye kubahezagira: **Nuko ndabiginze, ni mwitegerezze ivyabaye gushitsa uyu musi, gushitsa umusi wa mirongwibiri na kane w'ukwezi kw'icenda, mwitegerezze n'ivyabaye uhoreye umusi itanguriro ry'urusengero rw'Uhoraho ryashirwaho. Mbega har' imbuto zikiri mu bigega? Mbere n'umuzabibu n'umusukoni n'umukomamanga n'umwelayo ntibikiruha vyama; arik' uhoreye iri zuba nzobaha umugisha.**

Hagayi 2:18-19

Kuva umusi uzotangura kwubaka imishinge y'impwemu ibereye, Imana izoguhezagira mu mice yose y'ubuzima bwawe.

INYIGISHO ZA YESU .

Yesu yarashimitse ku vy'uko bikenewe kwubakira ku mushinge mwiza wo mu vy'impwemu. Yarerekanye ukwo kuri akoresheje umugani w'abagabo babiri bubatse amazu. Bibiliya irafise inkuru zibiri zivuga ivy'ubo mugani. Imwe iri muri Matayo 7:24-29 iyindi iri muri Luka 6:47-49. Bisubiwemwo aha kugira ngo bishobore kugereranya ivyo bice bibiri:

Luka

Uwo wese aza iwanje
kandi yumva amajambo yanje
kandi abikora,
ndabereke uwo asa;

Ameze nk'umuntu yubatse inzu,

Matayo

Nuko uwo wese yumva ibi .
amajambo yanje, akayashira mu ngiro;
nzomugereranya n'umuntu w'inkerebutsi;
iyo yubatse inzu yiwe ku rutare.

imvura iragwa, .

bimba ibwina, bashinga umushingine,   umwuzure uraza, imiyaga irahuhuta;
umushingine ku rutare; kandi igithe umwuzure   ukakubita iyo nzu; kandi ntuyagwa .
waduka, umugezi warakubita   kuko wari ushingiye ku rutare.
n'ubukazi kuri iyo nzu kandi yari gushobora .
ntimuyizunguze; kuko ryashingiye ku rutare.   (Matayo 7:24-29)
(Luka 6:47-49)

Hariho ingingo ngenderwako zitari nke zihambaye muri ivyo bice:

INYIGISHO:

Ingingo ya mbere ni uko kwubaka umushingine wo mu vy'impwemu ukwiye ari kimwe mu bigize inyigisho [inyigisho] za Yezu. Iki gice kivuga ko abantu "batangajwe n'inyigisho yiwe." Igice c'iyo nyigisho cari inkuru yavuze yerekeye kwubaka ku mushinge mwiza.

Paulo kandi yerekeza ku kwubaka umushingine nk'igice c'inyigisho ya Kristo:

Nuko rero muhebe ingingo ngenderwako z'inyigisho za Kristo...ntimusubire gushinga umushinge...
(Abaheburayo 6:1)

Paulo aca abandanya atanga urutonde rw'ibirimwo mu nyigisho ya Yesu.

UMUSHINGE W'UKURI:

Intambwe zo kwubaka umushingine mwiza wo mu vy'impwemu zitangwa muri Luka 6:47:

1. Uwuza kuri jewe wese...
2. Yumva amajambo yanje...
3. Kandi arabikora.

Izo ntambwe zitatu zose zirakenewe. Kuza kuri Yesu gusa ntibihagije. Utetegerezwa kandi kwumviriza ivyo yavuze. Ariko kuza no kwumviriza ntibihagije. Utetegerezwa kandi kugira ico ukoze. Umuntu arashobora kuza kuri Yesu, akumva ivyo avuga, ariko ntavyishure:

Ni kuki mumwitira Umukama, Mukama, ntimukore ivyo mbabwira? (Luka 6:46).
Ushobora kumenya Ijambo kandi n'ubu nyene nturikore. Yesu si Umukama w'ubuzima bwawe vy'ukuri gushika wishuye inyigisho ziwe. Umushingine mwiza ushingiye kw'Ijambo ry'Imana. Umuntu yaje kuri Yesu, akumva Ijambo ryiwe, hanyuma akarishira mu ngiro, yitwa umunyabwenge. Uwo mugabo yarakoze ku buryo umushingine wo mu vy'impwemu w'ubuzima bwiwe ukomeye. "Yacukuye ibwina" akuraho vyose biri hagati yiwe n'Igitandara, Yesu Kristu.

Ijambo ry'Imana ni ryo mugambi werekana ingene wokwubaka ubuzima bwawe bw'impwemu. Bibiliya itegerezwa kwemerwa nk'ububasha bushitse n'umugambi w'umushingine wawe w'impwemu kuko...
...ubuhanuzi ntibwaje kera kubera ubugombe bw'umuntu; arik'abantu beranda b'Imana bavugaga barohewe na Mpwemu Yera. (II Petero 1:21) .

Intumbero y'uguhishurirwa kw'Imana itangwa muri II Timoteyo 3:16:

Ivyanditswe vyose vyahumetswe n'Imana, kandi bigira ikimazi co kwigisha umuntu ukugororoka, no kumuhanana, no kumutunganya.

(II Timoteyo 3:16)

Bibiliya irimwo inyigisho zijanye n'inyigisho z'ishimikiro za Yezu. Iratanga kandi uguhana n'ugukosora kubera ukunanirwa gukurikiza izo nyigisho.

UMUSHINGE MUBI:

Uwo mutnu yubatse ku mushinge utari wo yumvise Ijambo ry'Imana ariko ntiyagira icoakoze ku vyo yumvise. Yitwa umuntu w'ikijuju kandi agereranywa n'umuntu yubatse ata mushinge afise (Luka 6:49). Inzu yiwe yubatswe ku musenyi aho kwubakwa ku rutare (Matayo 7:27).

Uwubaka ku musenyi mu vy'impwemu iyo ushingira ubuzima bwawe ku migenzo canke ku vyizerwa vy'idini vy'umuntu. Ni ukwiyuvira ko ushobora kwigira umuntu w'impwemu mu bikorwa vyiza, mu kuja mw'ishengero canke mu misi mikuru y'idini.

INKURU Z'UBUZIMA:

Inkuru ya Yesu yerekeye abo bubatsi babiri irahishura ukundi kuri gukomeye. Ni kamere y'ubuzima kuba igihuhusi. Ibantu bishika mu buzima biratuma umuntu agira ingorane nyinshi. Ubwirizwa guhangana n'urupfu, indwara n'ivyago. Mbere n'abizera bazohura n'ingorane. Ivyakozwe n'intumwa 14:22 hagabisha ko "tubwirizwa guca mu mibabaro myinshi kugira ngo twinjire mu Bwami bw'Imana."

Yesu yavuze ati:

...Mw'isi muzobona amagorwa, ariko muhumure; Nanesheje isi. (Yohani 16:33)

Nta n'umwe arokoka ivyo bihuhusi. Ibantu vy'igihuhsu vyo mu buzima birashikirwa n'abantu bose aho bari hose. Ivyo bihuhsu ni bimwe, ariko ikitandukanye ni ingene abantu bavyifatamwo. Nimba ubuzima bwawe bwo mu mpwemu butagira umushinge ukwiye uzogwa. Nk'uko inzu yubatswe ku musenyi, ukugwa kuzoba gukomeye. Nimba ubuzima bwawe bushingiye ku mushinge ugororotse wa Yesu Kristu n'Ijambo ryiwe [inyigisho], igihuhsu ntigishobora kughungabanya:

...Ariko nzosubira guhungabanya isi gusa, ariko n'ijuru.

Kandi iri jambo ngo: «Ndasubira rimwe», risobanura ugukurwaho kw'ivyaremwe, kugira ngo ibidashobora kunyiganyizwa bigumeko. (Abaheburayo 12:26-27).

Igihe ivy'uguhungabana bizoshika, ivyo bidashobora guhungabana bizogumaho. Abahagaze bubatse umushinge wo mu vy'impwemu ugororotse.

IMISHINGE: IKIBAZO

Umushinge mwiza ni ikintu gikenewe kugira ngo umuntu yubake inyubakwa nziza mw'isi kavukire. Ijambo "ivyangombwa" risobanura ko "bisabwa mbere." Umushinge ukwiye urakenewe imbere y'uko wubaka "inyubako yo hejuru." "Inyubakwa yo hejuru" ni iyo yubatswe ku mushinge.

Umushinge wo mu vy'impwemu ubereye ni co kintu gikenewe kugira umuntu akure mu vy'impwemu. Mu Baheburayo 6:1-3 tubwirwa ko tudashobora kuja mu butungane kiretse umushinge w'impwemu ushizweho neza. Gukura mu vy'impwemu ni co gice co hejuru [inyubakwa] gishingiye ku mushinge wo mu vy'impwemu. Iyo umushinge ari mubi rero inyubakwa yo hejuru ntizohagarara kandi ntuzokwigera ushika ku gukura mu vy'impwemu.

Ivyigwa bikurikira birasigura ibintu bitegerezwa kuba biri mu mushinge wawe w'impwemu. Ariko nk'uko umugani w'izo nzu zibiri uvyerakana, ntibihagije kumenyeshwa izo nyigisho z'ishimikiro. Uttegerezwa kwishura Ijambo ry'Imana ubwawe maze ugashiramwo ivyo kuri mu mushinge wo mu vy'impwemu w'ubuzima bwawe.

Iyo utakiriye Ijambo ry'Imana, uba umeze nk'umuntu yadondowe n'Umutumwa Yakobo:

Ariko mube abashira mu ngiro iryo jambo, ntimube abumva gusa, mwihenda.

Nka ko, umuntu yumva ijambo ntarikore, ameze nk'umuntu araba mu cirore mu maso hiwe.

Araheza aragenda, buno nyene akibagira uko yari ameze.

Ariko umuntu wese yitegereje mu vyagezwe bitunganye vy'ukwidegemvya, akabigumya, atari uwuvyumva akibagira, ariko akaba uwushitsa ivyo akora, uwo azohezagirwa mu vyo akora. (Yakobo 1:22-25).

Ibuka ko kuva aho ufashe ingingo yo gutangura kwubaka ubuzima bwawe bw'impwemu ku mushinge ukwiye, Imana izoguhezagira.

Izo ni zo ngingo ngenderwako z'ishimikiro uzokwiga mu vyigwa bikurikira:

- Kwihana ibikorwa vyapfuye
- Ukwizera Imana
- Ibatisimu
- Kurambika ibiganza
- Ukuzuka kw'abapfuye
- Urubanza rw'ibihe bidahera

UMWIMENYEREZO

1. Wandike Imirongo y'Ingenzi mu mutwe.

---

2. Ni inyigisho zitandatu z'ishimikiro izihe zivugwa mu Baheburayo 6:1-3?

---

3. Ni igiki kigushoboza kuja mu buhumure mu vy'impwemu?

---

4. Ni intambwe zitatu izihe zo kwubaka umushinge wo mu vy'impwemu ubereye zivugwa muri Luka 6:47 ?

---

5. Ni nde wa mushinge wo mu vy'impwemu washinzwe n'Imana?

(Inyishu z'ibibazo ziboneka mu nsozero y'igice ca nyuma c'iki gitabu.)

KU BIBAZO VYO KWIGIRA HAMWE

Bibiliya irimwo inyigisho [inyigisho] za Yesu Kristu n'amajambo y'Imana imwe rudende y'ukuri kandi nzima. Birasigura ingene wokwubaka ubuzima bwawe bw'impwemu ku mushinge ugororotse. Niwige iyi mirongo ikurikira yerekeye ijambo ry'Imana maze ushire mu ncamake ivyo yigisha:

BIBILIYA NI IJAMBO RY'IMANA:

II Timoteyo 3:14-17.

II Petero 1:19-21.

Abaheburayo 1:1.

I Ab'i Korinto 2:13

I Abatesalonika 2:13

Yohani 5:39

BIBILIYA NI IYO IHORAHO:

Matayo 24:35

Yesaya 40:8.

BIBILIYA NI INGINGO YASHIZWEHO YOSHINGIRA UBUZIMA BW'IMPWEMU:

Zaburi 119:89

IGICE CA KABIRI

KWIHANA IBIKORWA VYAPFUYE: IGICE CA MBERE

INTUMBERO:

Uhejeje iki gice uzoshobora:

- Wandike Umurongo w'Ingenzi mu mutwe.
- Gusigura “ukwihana ibikorwa vyapfuye.”
- Nusigure inkomoko y'icaha.
- Kumenya amazina atandukanye akoreshwa ku caha muri Bibiliya.

UMURONGO W'INGENZI:

Bose barakoze ivyaha ntibashikira ubgiza bg'Imana. (Abaroma 3:23).

INTANGAMARARA

Mu Baheburayo 6:1-3 harimwo ingingo ngenderwako z'inyigisho ya Kristo umwizera akwiye kwubakirako ubuzima bwiwe bw'impwemu. Izo ngingo ngenderwako zitwa « imishinge » y'ukwizera kwa gikirisu. Ni zo nyigisho z'ishimikiro ukwizera kwa gikirisu gushingiyeko. Irya mbere muri izo ngingo ngenderwako ni “ukwihana ibikorwa bipfuye.”

KWIHANA

Insobanuro nyamukuru y'ijambo «kwihana» ni uguhinduka mu muzirikanyi bivamwo uguhinduka kw'ibikorwa vyo hanze.

Abantu bamwebamwe bafatanya ukwihana n'inyiyumvo, nk'ugusuka amarira no kwicuza ibikorwa n'ivyiyumviro bibi. Kwihana si inyiyumvo. Ni ingingo. Inyiyumvo rimwe na rimwe ziana n'ukwihana

nyakuri. Ariko birashoboka ko umuntu yumva inyiyumvo nyinshi kandi akasuka amosozи menshi yamara ntazokwigera yihana vy'ukuri.

Abandi bantu bafatanya ukwhiana n'ugushitsa ibisabwa bidasanzwe vy'idini. Ivyo rimwe na rimwe vyitwa "gukora ipenite." Birashoboka ko umuntu ashitsa ivyo bisabwa vyinshi nk'ivyo mu vy'idini, yamara ntiwigere yihana mu buryo nyakuri bwo muri Bibiliya.

Ukwhiana nyakuri ni uguhindura ivyiyumviro bivamwo uguhinduka mu bikorwa vy'inyuma. Guhinduka kw'inyuma ni igikorwa co guhindukira ukava mu caha ukaja ku Mana no ku kugororoka. Ukwo « guhindukira » kwerekana uguhinduka kw'imbere mu mutima kwabaye.

Mu ncamake: Ukwhiana kwa Bibiliya ni uguhinduka kw'imbere mu mutima biva ku guhindukira hanze mu guheba icaha kugira ngo umuntu agende yerekeza ku Mana no ku kugororoka.

KWIHANA KUTAGIRA AKAMARO

Hariho ibice bimwe bimwe muri Bibiliya aho ijambo "kwhiana" rikoreshwa mu buryo butandukanye.

YUDA:

Muri Matayo 27:3-4 Yuda Isikariyota yarabonye ko Yesu yaciriwe urubanza rwo gupfa. Yihanyе uruhara rwiwe mu kugambanira Kristu:

Maze Yuda yamugura, abonye ko yaciriwe urubanza, aricuza, asubiza abaherezi bakuru n'abashingantahe za biceri mirongo itatu vy'ifeza.

Kuvuga ngo nacumuye mu guhemukira amaraso y'inzirakarengane...

(Matayo 27:3-4).

Ijambo ry'ikigiriki rikoreshwa aha si ijambo rimwe risobanura guhinduka. Ni ijambo abantu kenshi basobanura nabi ko ari ukwhiana nyakuri. Mu ndimi nyinshi hari amajambo afise insobanuro zirenga imwe. Ivyo ni ko biri no mu ndimi Bibiliya yanditswemwo. Hariho insobanuro zirenga imwe z'ijambo "kwhiana" muri Bibiliya. Ijambo ryakoreshewe muri iki gisomwa kivuga kuri Yuda risobanura inyiyumvo, umubabaro n'umubabaro.

Yuda yarababajwe n'ivyo yakoze ariko ntiyagira ukwhiana nyakuri kwa Bibiliya. Ntiyafashe ingingo yatumye ahindura ivyo yakoze. Yabandanije mu caha maze mu mpera, arimanika.

ESAU:

Esawu ni uwundi mugabo yakoze iryo kosa ribabaje. Esawu yaracumuye mu kugurisha uburenganzira bw'impura yari yamuhyae n'Imana kugira ngo aronke ibakure y'isupu. Bibiliya ivuga iti:

...murazi yuko hanyuma, igihe yashaka kuragwa umuhezagiro, yaranse, kuko atabonye aho yihana, naho yawurondera cane arira. (Abaheburayo 12:17).

Esawu uburenganzira bwiwe bw'impura yabuhinduye ibakure y'isupu. Mu kubigira, yaranse imihezagiro yose be n'imihango yose Imana yasezeranye bijanye n'uburenganzira bwo kuba impura.

Mu nyuma, Esawu yaricuza ivyo yakoze. Yararira n'ijwi rirenga, asesa amarira arura. Ariko iniyumvo zikomeye si ikimenyamenya c'uko umuntu yihanye. Esawu ntiyigaye vy'ukuri. Yaricuza gusa ko yari yatakaje uburenganzira bwo kuba imfura kandi yipfuza ko yosubira kuburonka. "Ukwhana" kwiwe ntikwari kwemewe kuko hariho itandukaniro hagati yo kwicuza no kwihana nyakuri.

IBIKORWA BIPFUYE

Nimba dushaka gutahura neza insobanuro y'ukwhana, dutegerezwa gutahura ico ari co dukwiye kwihana. Tubwirizwa gutahura "ibikorwa vyapfuye." "Ibikorwa vyapfuye" ni ibikorwa vy'ubuzima umuntu abayeho atandukanye n'Imana Ivyo bikorwa bishobora kuba ari ibikorwa bibi canke ibikorwa vyo kwigira umugororotsi.

Ivyo nivyo vyitwa "icaha" muri Bibiliya. Ikintu nyamukuru gitera icaha ni ubwikunzi. Ni urukundo rw'ukwikunda rutandukanye n'urukundo rw'Imana. Uwo rukundo rwo kwikunda rutuma umuntu aja "inzira yiwe":

Twese twazimiye nk'intama; twahindukiriye umuntu wese mu nzira yiwe... (Yesaya 53:6)

Yesu yapfiriye ivyaha vy'abantu kugira ngo...

...ntibakwiye gusubira kubaho kubera bo ubwabo, ahubwo bakwiye kubaho kubera uwabapfiriye akazuka. (II Ab'i Korinto 5:15)

Iyo wihanye ivyo bikorwa vyapfuye vy'ubwikunzi bisigura ko wemera ko hariho Imana imwe y'ukuri, ugatahura ko uri umunyavyaha, ugasaba imbabazi z'icaha cawe, ukemera umugambi w'Imana w'agakiza biciye muri Yesu Kristo.

INKOMOKO Y'ICAHA .

Ikibi cariho imbere y'uko umuntu aremwa. Icaha catangujwe na Lusiferi, azwi kandi kw'izina rya Satani. Bibiliya yandika ko Lusiferi yari umumarayika adasanzwe, mu ntango yaremwe n'Imana atunganye. Lusiferi yaracumuye igihe yagerageza gutegura ubugarariji ku Mana. Kubera ico caha, Lusiferi yarirukanwe mw'Ijuru aja kw'isi:

Mbega ukuntu wavuye mw'ijuru, ewe Lusiferi mwana w'igitondo! Mbega ukuntu waciwe hasi, wewe wagoyagoya amahanga! Kuko vivugiyе mu mutima wawe uti: Nzoduga mw'ijuru, nshire hejuru intebе yanje y'ubwami hejuru y'inyenyeri z'Imana, kandi nzokwicara ku musozi w'ikoraniro, mu mpande zo mu buraruko. Nzoduga hejuru y'ibibanza bikirurutse vy'ibicu; Nzomera nk'Isumba vyose... (Yesaya 14:12-14)

Ni wewe mukerubi yarobanujwe amavuta atwikira; kandi nagushizeho gutyo: Wari ku musozi mweranda w'Imana...Wari utunganye mu nzira zawe kuva umusi waremwe, gushika ububisha bubonetse muri wewe...Nzogujugunya hasi...

(Ezekiyeli 28:14-16).

Kw'isi, Lusiferi [uwahavuye yitwa Satani] yarabandanje kugarariza Imana. Igihe Imana yarema umugabo n'umugore ba mbere [Adamu na Eva], Satani yarabarongoye gucumura ku Mana. Ubwo bugarariji rimwe na rimwe bwitwa «ugugwa kw'umuntu», bisigura ko umuntu yavuye mu kugororoka aja mu caha. Ivyo urashobora kubisoma mw'Itanguriro ikigabane ca kabiri n'ica gatatu.

Imana yaburiye Adamu na Eva ko ibihano vy'icaha vyorimwo urupfu rwo ku mubiri no mu buryo bw'impwemu. Urupfu rwo mu vy'impwemu rwari ugutakaza ubucuti bari bafitaniye n'Imana. Urupfu rw'umubiri rwari urupfu rw'umubiri wabo nyawo w'umubiri. Kubera icaha ca Adamu na Eva, urupfu rwaje ku bantu bose;

Nuko rero, nk'uko icaha caza mw'isi biciye ku muntu umwe, urupfu na rwo ruzanwa n'icaha; nuko urupfu ruza ku bantu bose, kuko bose bacumuye. (Abaroma 5:12).

Kubera ugutemba kw'umugabo n'umugore bambere, icaha caciye ku bantu bose. Ivyo bisigura ko umuntu wese avuka aragwa kamere y'ishimikiro y'icaha.

Nk'uko nyene kamere z'umubiri ziragwa, ni ko n'akaranga k'impwemu k'icaha nyamukuru karagua. Umuntu wese yaracumuye kandi ahanganye n'ibihano vy'urupfu rw'umubiri n'urw'impwemu.

Satani ni we atuma ikibi cose kiri mw'isi. Ubugarariji bwiwe ku Mana buracariho uko agerageza umuntu ngo akore icaha. Hariho intambara idahera mw'isi y'impwemu ku mitima, ubwenge n'ubugingo bw'abantu.

Umuntu wese yarazwe kamere y'icaha y'ishimikiro. Umuntu wese acumura ku giti ciwe iyo akwegerewe n'iyo kamere y'icaha ngo agararize Imana:

Umuntu wese ageragezwa iyo akwezwe n'irari ryiwe, akaryoshwa.

Maze irari rimaze gusama inda rikavyara icaha, icaha na co kimaze gukura kikavyara urupfu. (Yakobo 1:14-15).

Bose baracumuye, ariko Imana yaratanzo uburyo bwo guhunga ibihano vy'icaha. Biciye mu kwhiana ibikorwa vyapfuye no kwemera Yezu Kristu nk'Umukiza wawe bwite urashobora "gukizwa" ibihano vy'icaha.

AMAZINA Y'ICAHÀ

Bibiliya ikoresha amazina atandukanye ku caha:

ICAHÀ:

Azovyara umuhungu, uze umwite Yesu; kuko azokiza abantu biwe ivyaha vyabo. (Matayo 1:21).

Insobanuro nyayo y'ijambo "icaha" ni ukubura ikimenyetso no kuba mu makosa. Ni nk'aho worasa intwaro maze ukabura ico ushaka. Ni ukubura ivyo ukwiye kuba n'umugambi utunganye w'Imana kuri wewe.

IKIBI:

Kuko imbere mu mutima w'umuntu ari ho hava iviyiyumviro bibi... (Mariko 7:21).

Ikibi bisigura ikibi, kitagira akamaro, cononekaye, ikibi, n'icaha mu vy'inyifato runtu.

UBUBI:

Ububisha bisigura kugira umuzirikanyi mubi ushizweho kugira ngo ukore ububisha. Ni ugusuzugura mu mutwe ubugororotsi, ubutungane, ukuri n'ingeso nziza:

Uko ni ko bizogenda ku muhero w'isi: abamarayika bazoza, batandukane ababi mu bagororotsi. (Matayo 13:49).

GUHINDURA ITEGEKO:

Kurenga itegeko bisigura kurenga itegeko. Ni nk'aho umuntu ajabuka umurongo ata burenganzira afise bwo gucako, akaja mu karere kabujijwe, akajabuka urubibi ruri hagati y'iciza n'ikibi:

None ivyagezwe bimarira iki? Rongewe kubera igicumuro... (Ab'i Galatiya 3:19)

UBUTUNGANE:

Iri jambo risobanura akarenganyo, ukugabitanya, ububisha, ububeshi n'ubuhendanyi:

Ukutagororoka kwose ni icaha... (I Yohana 5:17)

UBUTUNGANE:

Ukutubaha Imana bisigura ukudahemuka, ububisha, no kwirengagiza Imana rwose. Ni ugufata Imana nk'aho itabaho. Ukutubaha Imana si co kimwe n'ukutemera Imana, ukwizera ko ata Mana iriho. Ukutubaha Imana ni ukumenya ko hariho Imana ariko ukayirengagiza rwose n'amategeko yayo:

Kuko uburake bw'Imana buserukira abatubaha Imana bose buva mw'ijuru... (Abaroma 1:18)

UBUGABE:

Ububisha ni ukudakurikiza amategeko, haba ata mategeko canke urenga ku mategeko:

...Mva imbere, mwa bakora ibibi mwe. (Matayo 7:23).

UKUTUMVIRA:

Ugusuzugura ni ikinyuranyo c'ukugamburuka. Bisigura kwirengagiza Imana n'itegeko ryayo:

Kutumvira Imana kw'umuntu umwe kwatumye benshi baba abanyavyaha... (Abaroma 5:19)

KWICA IREGEKO:

Kwica itegeko bisigura kuva mu nzira igororotse ukajabuka urubibi uva mu vyiza uja mu bibi. Ni nk'aho woba uri ku mutungo w'uwundi aho utari uwawe:

Namwe yarabazuye, mwari mwapfuye mu bicumuro no mu vyaha vyanyu.
(Abanyefeso 2:1).

INTANGAMARARA GUSA...

Iki gice ni intangamarara gusa y'inkuru y'ukwhiana ibikorwa vyapfuye. Wamenye insobanuro y'ukwhiana, amazina n'insobanuro z'icaha, n'inkomoko y'icaha.

Ikigabane gikurikira kirabandanya iki kiganiro ku ngingo ya mbere y'ukwizera kwa gikirisu, ni ukuvuga ukwhiana ibikorwa vyapfuye.

KWIGEZAHO

1. Wandike Umurongo w'Ishingiro ukoresheje mu mutwe.

---

2. Sigura "ukwhiana ibikorwa vyapfuye."

---

3. Tanga urutonde rw'amajambo icenda akoreshwa mu gusobanura icaha muri Bibiliya.

---

4. Ni bangahe mu bwoko bw'abantu ari abanyavyaha? Tanga ivyerekeye Ivyanditswe bishigikira inyishu yawe:

---

5. Dondora inkomoko y'icaha.

---

6. Vuga abantu babiri bo muri Bibiliya ukwhiana kwabo kwatagira ico kwavamwo.

kandi _____

(Inyishu z'ibibazo ziboneka ku nsozero y'igice ca nyuma c'iki gitabu.)

KU BIBAZO VYO KWIGIRA HAMWE

Iki kigabane caravuze inkomoko y'icaha be n'amazina yaco yo muri Bibiliya. Ariko none Imana ibona ko ari icaha iki? Icaha ni ukurenga ku mategeko y'Imana kwose:

Umuntu wese akora icaha aba arenga ku vyagezwe, kuko icaha ari ukurenga ku vyagezwe. (I Yohana 3:4)

Ivyagezwe vy'Imana vyanditswe muri Bibiliya. Uretse amategeko yayo, Imana yarashizeho kandi ivyaha viyhariye dutegerezwa kwirinda.

IVYAHHA VYANDITSWE MU VYANDITSWE .

Isezerano Rishasha ritanga urutonde rw'ivyaha viyhariye, rikagaragaza inkomoko y'ivyo vyaha, rikahishura imanza zidasanzwe zizocirwa. Ivyo bimenyetso bikurikira birerekana ivyaha bitandukanye 103 vyose hamwe. Bimwebimwe birasubirwamwo mu rutonde rurenga rumwe. Hariho...

- Ibirindwi biva mu mutima bihumanya: Matayo 15:18-20.
- Icumi na zitatu ziva mu mutima zigahumanya: Mariko 7:21-23.
- Makumyabiri na zitatu zizana urubanza rw'Imana: Abaroma 1:29-32.
- Indwi abemera badashobora gukora: Abaroma 13:13,14.
- Ibitandatu abizera badakwiye kwifatanya navyo: I Ab'i Korinto 5:9-11
- Icumi bibuza kwinjira mu Bwami bw'Imana: I Ab'i Korinto 6:9,10.
- Ibindi cumi n'indwi bibuza kwinjira mu Bwami bw'Imana: Abagalatiya 5:19-21.
- Ibine bizana uburake bikabuza umuntu kwinjira mu Bwami bw'Imana: Abanyefeso 5:5-6.
- Icumi n'umwe abizera bategerezwa guhindukira: II Ab'i Korinto 12:20-21
- Icenda abatarakizwa babamwo n'abizera badakwiye kubamwo: Abanyefeso 4:17-19.
- Ibitandatu bidategerezwa kubaho mu bizera: Abefeso 5:3,4.
- Icenda abemera bakwiye guta: Abanyefeso 4:25,28,29,31
- Ibitandatu abizera bategerezwa guheba: Ab'i Kolosayi 3:8,9.
- Ibitandatu abizera bategerezwa kwica kandi bizana uburake bw'Imana: Ab'i Kolosayi 3:5-6.
- Icumi na bine vyahawе itegeko: I Timoteyo 1:9-10.
- Icumi n'icenda abizera bategerezwa guhindukira: II Timoteyo 3:1-5.
- Icenda abizera bakijizwamwo: Tito 3:3-5.
- Bitanu abizera bategerezwa gushira ku ruhande: I Petero 2:12.
- Ivyaha indwi vy'umubiri abizera batagibaho: I Petero 4:2-4.
- Umunani zicira urubanza mu kiyaga c'umuriro: Ivyahishuriwe Yohana 21:8.
- Ibitandatu bibuza umuntu gushika ku giti c'ubuzima no ku gisagara ceranda: Ivyahishuriwe Yohana

22:14.

IGICE CA GATATU

KWIHANA KUVUKA IBIKORWA VYAPFUYE: IGICE CA II

INTUMBERO:

Uhejeje iki gice uzoshobora:

- Wandike Umurongo w'Ingenzi mu mutwe.
- Nusigure akamaro ko kwhiana.
- Sigura igituma abagabo bihana.
- Nuvuge ibantu bine bifitaniye isano n'ukwigaya.
- Sigura uguhinduka.
- Nusigure akamaro ko guhinduka.
- Sigura ivy'ugutsindagira.
- Sigura ico bisobanura "gukizwa."
- Koresha umugani w'umwana w'ikijuju kugira ngo udondore ukwhiana no guhinduka.

UMURONGO WINGENZI:

Sinaje guhamagara abagororotsi, ahubwo naje guhamagara abanyavyaha. (Luka 5:32) .

INTANGAMARARA

Ikigabane ca nyuma carasiguye "ukwhiana ibikorwa vyapfuye" ari co ca mbere mu nyigisho z'ishimikiro ziri mu Baheburayo 6:1-3. "Ibikorwa vyapfuye" vyasobanuwe nk'icaha kandi inkomoko y'icaha yarasuzumwe. Wamenye ingene icaha c'intango ca Adamu na Eva carononekaye kamere y'umuntu be n'ingene iyo kamere y'icaha iragwa n'abantu bose. Wamenye kandi ingene iyo kamere yononekaye ituma abantu bose bacumura umwe wese ku giti ciwe iyo bakwegerewe n'ijo kamere mu bikorwa vy'icaha vy'ukuri.

Iki gice kirabandanya kwiga ingingo ngenderwako y'ishimikiro ya mbere y'ukwhiana ibikorwa vyapfuye.

KWIHANA

Kwhiana ibikorwa vyapfuye vyasobanuwe nk'ingingo yo mu mutima canke uguhindura iviyumviro biva ku gikorwa co hanze co guhindukira kuva ku caha ukaja ku Mana no ku bugororotsi." Ivyakozwe n'intumwa 20:21 bivyita "ukwhiana ku Mana." Mu gikorwa co kwhiana uhindukira ukava mu bikorwa vyawo vy'icaha vyapfuye ukaja ku Mana. Kwhiana ni ingingo y'umuntu ku giti ciwe yo guheba icaha no kwinjira mu bumwe n'Imana. Ni ububasha bw'Imana buzana mu vy'ukuri ihinduka mu muzirikanyi, mu mutima no mu buzima bw'umunyavyaha:

Nuko Imana iha n'abanyamahanga kwhiana ngo baronke ubugingo. (Ivyakozwe n'intumwa 11:18)

Ukwihana ni ingabire y'Imana:

Uwo [Yesu] Imana yamushize hejuru n'ukuboko kwayo kw'iburyo ngo abe Umukuru n'Umukiza, kugira ngo atange kwihana... (Ivyakozwe n'intumwa 5:31)

Naho iniyumvo zishobora kuba zirimwo mu kwigaya, ukwigaya nyakuri ku bikorwa vyapfuye ni iningo umuntu afata, si iniyumvo gusa. Nk'uko mwavyize, kubabara kubera ivyaha, gusuka amarira, n'ibindi, ntibihagije. Ivyo bitegereza kujana n'ingingo yo mu mutima ivamwo ihinduka ryo hanze.

AKAMARO K'UKWIHANA

Hariho imvo zitari nke zituma ukwihana gufatwa nk'ukuri kw'ishimikiro kw'ukwizera kwa gikirisu:

IMANA IRABITEGEKA:

...ariko [Imana] ubu itegeka abantu bose aho bari hose kwihana. (Ivyakozwe n'intumwa 17:30)

BIRI NKENEWE KWIRINDA URUPFU RWO MU MPWEMU:

...ariko ni mutihana, muzohona mutyo mwese. (Luka 13:3).

BIRI NKENEWE KUGIRA UBUZIMA BW'ITEKA:

Biciye mu kwihana igihano c'urupfu kirakurwaho, ubuzima budahera bugahabwa:

Bavyumvise baraceceka, baninahaza Imana bati: «None rero Imana yahaye n'abanyamahanga kwihana ngo baronke ubugingo!» (Ivyakozwe n'intumwa 11:18)

BIRI NKENEWE KUGIRANGO ABABARIRE:

Imana ntishobora kubabarira ivyaha vyawe utihanye:

Petero arabishura ati: «Nimwihane, umuntu wese muri mwebwe abatizwe kw'izina rya Yezu Kristu, kugira ngo abashe kuronka ikigongwe c'ibicumuro viwe, kandi muzohabwa ingabire ya Mutima Mweranda. (Ivyakozwe n'intumwa 2:38)

NI NKENEWE KWINJIRA MU BWAMI BW'IMANA:

Kuva ico gihe, Yezu atangura kwigisha ati: «Nimwihane, kuko Ubwami bw'ijuru buri hafi.» (Matayo 4:17).

NI IVYIFUZO VY'IMANA KURI BOSE:

Imana ntishaka ko umuntu wese agira urupfu rw'impwemu rwo gutandukana n'Imana ibihe bidahera muri Gehinomu:

Umwami...aratwihanganira, kuko adashaka ko hagira n'umwe apfa, ariko ngo bose bihane. (II Petero 3:9) .

NIYO MPAMVU YESU YAJE MW'ISI:

Sinaje guhamagara abagororotsi, ahubwo naje guhamagara abanyavyaha. (Luka 5:32) .

MBEGA ABAKRISTO BARIHANA?

Mu gikorwa ca mbere co kwihana, abantu b'abanyavyaha barahindukira bakava mu bibi bakaja mu vyiza, bakemera ubutumwa bw'Injili, bakaba abemera vy'ukuri muri Yesu Kristu. Mu nzira yo gutera imbere mu gutungana (ivyo tuzokwiga mu nyuma muri iki cigwa), umwizera rimwe na rimwe arasubira mu ngeso za kera z'inyifato y'icaha. Dushingiye ku nyandiko ya Bibiliya, igithe cose abemera bakoze icaha na bo nyene bategerezwa kwihana:

ABAKORINTO:

Abemera bo mu gisagara citwa Korinto bategerezwa kwihana:

None ndanezerewe, si uko mwababajwe, ariko ni uko mwababajwe no kwihana... (II Ab'i Korinto 7:9)

Kuko ndatinya ko aho nzoza...nzoborogera benshi bamaze gecumura, ntibihane ubuhumane n'ubusambanyi n'ubusambanyi bakoze. (II Ab'i Korinto 12:20-21)

ABANYEFESO:

Abemera b'i Efeso babwiwe kwihana:

Niwibuke rero aho wavuye, wihane, ukore ibikorwa vy a mbere. (Ivyahishuwe 2:5)

ABAKRISTO BO MURI PEGAMO:

Imana yabwiye abakristo b'i Perugamo iti:

Nimwihane; canke nzoza aho uri vuba, mbarwanishe inkota yo mu kanwa kanje. (Ivyahishuwe 2:16)

ABAKRISTO BO MURI SARUDI:

Niwibuke rero ivyo wakiriye n'ivyo wumvise, uvyitondere, wihane. (Ivyahishuwe 3:3)

ABAKRISTO BO MURI LAWODISEYA:

Abo nkunda bose ndabahana, nkabahana; Ugire umwete rero, wihane. (Ivyahishuwe 3:19)

Aho icaha kiri hose, hategerezwa kuba ukwihana:

Iyo tuvuze ngo nta caha dufise, tuba twihenda kandi ukuri ntikuba kuri muri twebwe. Ni twatura ivyaha vyacu, ni iyo kwizigirwa kandi ni intungane, kugira ngo iduharire ivyaha vyacu, yongere itwoze ukugabitanya kwose. (I Yohana 1, 8-9)

UBUTUMWA BWO KWIHANA

Kuko ukwhiana ari ngombwa kugira umuntu aronke agakiza, Imana yarashizeho umugambi udasanzwe kugira ngo ubutumwa bwo kwiwhana bushikire umuntu wese. Umuhamagaro wo kwiwhana watanguye mw'Isezerano Rishasha n'igikorwa ca Yohani Umubatiji:

Ijwi ry'uwwusemerera mu bugaragwa ati: Nimutegure Umukama inzira, mugorore inzira yiwe. Yohana yabatiriza mu bugaragwa, kandi yigisha ibatisimu yo kwiwhana ngo iharirwe ivyaha. (Mariko 1:3-4) .

Ukwiwhana kwari ngombwa kugira ngo Mesiya [Yesu] ahishurwe. Gushika Isirayeli ihamagawe gusubira ku Mana mu kwiwhana, Yesu ntiyashobora guhishurirwa. Ukwiwhana ni bwo butumwa bwa mbere Yesu yamamaje:

Yohana amaze gutangwa, Yesu aja I galilaya, yigisha Inkuru nziza y'Ubwami bw'Imana. Kandi aravuga ati: <<Igihe kirashitse, Ubwami bw'Imana buri hafi, ni mwihane, mwemere Inkuru Nziza. (Mariko 1:14-15).

Ukwiwhana kwamamajwe n'abizera mw'ishengero rya mbere:

...Narashingira intahe Abayahudi n'Abagiriki kwiwhana bagatakira Imana, no kwizera Umwami wacu Yesu Kristo. (Ivyakozwe n'intumwa 20:21)

Muri iki gihe, abemera baracari n'inshingano yo gukwiragiza ubutumwa bwo kwiwhana kw'isi yose. Yesu yahaye abayoboke biwe amabwirizwa ya nyuma ko...

...ukwiwhana n'uguharirwa ivyaha bikwiye kwamamazwa mw'izina ryiwe mu mahanga yose, guhera i Yeruzalemu. (Luka 24:47).

NI IBIKI BITUMA ABANTU BIHANA?

Kubera ko ukwiwhana ari umushinge ukwemera kwa gikirisu gushingiyeko, dutegerezwa gutahura igituma abantu bihana. Nimba ufise inshingano yo gukwiragiza ubutumwa bwo kwiwhana kw'isi yose rero utegerezwa kumenya ingene abantu bemezwia kwiwhana ibikorwa vyapfuye.

UBWIZA BW'IMANA:

Imihezagiyo y'Imana mu buzima bw'umuntu atibaha Imana ntikwiye kwiwhenda ngo Imana yemeye ubuzima bwiwe. Ivyiza vy'Imana ni uburyo bumwe Umukama atera akamo abantu ngo bamuhindukirire:

Mbega usuzugura ubutunzi bw'ubugwaneza bwiwe n'ukwihangana kwiwe n'ukwihangana kwiwe; ntuzi yuko ineza y'Imana igushikana mu kwiwhana? (Abaroma 2:4).

UBWIRIZWA:

Ukwamamaza ijambo ry'Imana bituma abantu bihanna. Ukwamamaza kwa Yona kwatumye igisagara cose ca Nineve gihana:

Ku munsi w'urubanza, Abanyaniniva na bo bazohagurukira ab'iyi ngoma maze babatsinde, kuko bumvise inyigisho za Yonasi bihanna.
(Matayo 12:41).

UMUHAMAGARO WA KRISTO:

Uko Ijambo ry'Imana rivugwa, abantu bumva kandi bakira umuhamagaro wa Kristo ujana mu kwihana:

Sinazanywe no gukiza abagororotsi, ahubwo naje guhamagara abanyavyaha.
(Matayo 9:13).

IMANA, DATA:

Yesu yavuze ko ata n'umwe ashobora kuza kuri we kiretse Se amukwegereye. Imana ikwegera abantu kwihana:

Nta wushobora kuza kuri jewe, atakwegerewe na Data yantumye... (Yohana 6, 44)

GUHANIRA:

Guhana bituma abantu bihanna. Guhana ni ugukosora gutangwa mw'ijambo ry'Imana:

...Mugenzi wawe ni yagucumurira, uzomuhanure; kandi ni yigaruye, umubabarire. (Luka 17:3).

UBUTUNGANE BW'IMANA:

Nk'uko wavyize, ukwigaya kwoshobora kujana n'inyiyumvo. Iniyiyumvo z'akameremere zonyene si zo kwihana nyakuri, ariko iniyiyumvo z'Imana zijana mu kwihana nyakuri:

Umubabaro uva ku Mana [kubera icaha] utuma umuntu yihana akaronka agakiza.
(II Ab'i Korinto 7:10)

IBIJANYE N'UKWIHANA

Bibiliya irerekana ibintu bitari bike bifitaniye isano n'ukwihana:

UKWIZERA:

Ukwizera Imana bifitaniye isano n'ukwihana. Iri ku rutonde mu Baheburayo 6 nk'ingingo ngenderwako y'ishimikiro ya kabiri y'ukwizera kwa gikirisu. Kwihana ibikorwa vyapfuye bitegerezwa gufatanywa n'ukwizera Imana:

...Nimwihane, mwemere Inkuru Nziza. (Mariko 1:15) .

**...Kwihana ku Mana, no kwizera Umwami wacu Yesu Kristu.
(Ivyakozwe n'intumwa 20:21)**

Uzomenya vyinshi ku vyerekeye "ukwizera Imana" mu kigabane gikurikira uko wiga umushinge wa kabiri w'ukwizera kwa gikirisu.

IBATISIMU:

Ibatisimu ikwiye kujana n'ukwihana nk'ikimenyetso co hanze c'ihinduka ry'imbere ryabaye:

Nimwihane, umwe wese muri mwebwe abatizwe. (Ivyakozwe n'intumwa 3:19)

Inyigisho y'amabatizo nayo izokwihwewza mu nyuma muri iki cigwa kuko iri mu mishinge ivugwa mu Baheburayo 6.

IBIKORWA:

Ibikorwa vy'umuntu, ivyo Bibiliya na yo yita ivyamwa, birashingira intahe nimba habayeho ukwihana nyakuri canke kutabayeho:

**Abanyamahanga bakwiye kwihana bagahindukirira Imana, bagakora ibikorwa bibereye kwihana.
(Ivyakozwe n'intumwa 26:20)**

Nuko nimwere imbuto zikwiriye kwihana. (Matayo 3:8).

«Ibikorwa» n'«ivyamwa» vyose vyerekeye inyifato yo hanze ikwiye guhinduka inyuma y'ukwihana nyakuri.

GUHINDUKA

Nimwihane rero muhinduke, ivyaha vyanyu bahanagurwe.

(Ivyakozwe n'intumwa 3:19)

Kubera ko guhinduka bifitaniye isano n'ukwihana, urakeneye gutahura uguhinduka.

GUHINDUKA

Guhinduka bisigura "guhindukira." Iyo rikoreshejwe mu bijanye n'ukwihana kwa Bibiliya, risobanura "guhindukira ukava mu nzira mbi ukaja mu nzira igororotse."

**Kandi benshi mu Bisirayeli azobasubiza Umukama Imana yabo.
(Luka 1:16).**

Ababa i Lida n'i Sharoni bose baramubonye, barahindukirira Umwami. (Ivyakozwe n'intumwa 9:35)

Ukuboko kw'Uhoraho kwari kumwe na bo; abantu benshi barizera, bahindukirira Umukama. (Ivyakozwe n'intumwa 11:21)

Guhinduka ni ukuva mu mwijima w'icaha ukaja mu muco w'ubugorotsi bw'Imana:

...kubahindura bave mu mwijima baje mu muco. (Ivyakozwe n'intumwa 26:18)

Ni ukuva mu bubasha bwa Satani bakaja ku Mana:

...kugira ngo abahindure...bakure mu bubasha bwa satani baje ku Mana. (Ivyakozwe n'intumwa 26:18)

Ni ukuva mu vy'isi ukaja mu vy'impwemu:

...Muve muri ivyo bitagira akamaro, muhindukire Imana nzima. (Ivyakozwe n'intumwa 14:15)

Ni uguhindukira ukava ku mana z'ibinyoma ukaja ku Mana y'ukuri kandi nzima:

...Mwahindukiriye Imana, muva mu bigirwamana, kugira ngo mukorere Imana nzima kandi y'ukuri.

(I Ab'i Tesalonike 1:9)

AKAMARO KWO GUHINDUKA

Guhinduka bitegerezwa kujana n'ukwhiana. Ubwirizwa kuva mu bibi ukaja mu vyiza kuko...

BIRI NKENEWE KWINJIRA MU BWAMI BW'IMANA:

Ndababwiye ukuri: ni mutahindutse ngo mube nk'abana bato, ntimuzokwinjira mu Bwami bwo mw'ijuru. (Matayo 18:3).

BIKIZA URUPFU RWO MU MPWEMU:

Uwuhindura umunyavyaha akamukura mu buzimire bw'inzira yiwe, azokiza . umushaha urupfu kandi azonyegeza ivyaha vyinshi. (Yakobo 5:20).

BIRI NKENEWE KUGIRANGO ICAHA GIKURWEHO:

Icaha cacu canditswe mu nyandiko z'Imana gushika twihanye tugahinduka, hanyuma kigahanagurwa:

Ni mwihane rero, muhindukire, ivyaha vyanyu bihanagurwe... (Ivyakozwe n'intumwa 3:19)

UMWANA W'IKIGUZI

Ukwhiana no guhinduka vyerekanywe neza cane n'inkuru Yesu yavuze yerekeye uwo mwana w'ikijuju.

Soma iyo nkuru iri muri Luka 15:11-24. Uwo musore yasize se n'i muhira, aja mu gihugu ca kure, maze biciye mu caha asesagura ivyo yari atunze vyose.

Amaherezo uwo musore yarabonye uko ameze. Yari ashonje, ari wenyene, yambaye ibitambaro, kandi yariko araragira ingurube kugira aronke akazi. Yaciye afata ingingo ihambaye. Aravuga ati:
«Ndahaguru ke nsubire kwa data.» Iyo ngingo yo mu mutima yatumye ahinduka mu bikorwa vyiwe vyo hanze Yaciye aja muhira kwa se kugira ngo aronke imbabazi.

KWIHANA...GUHINDURA IVIYUMVIRO:

Soma Luka 15:17-19 . Uwo musore yaratuhuye ukuntu yari umunyavyaha. Yaciye afata ingingo yo kuja kwa se wiwe maze akigaya icaha ciwe. Ico ni akarorero k'ukwihana, ingingo yo mu mutima ivamwo ibikorwa vyo hanze.

GUHINDUKA...GUKORA KU NYINGIYO:

Luka 15:20 havuga ingene uwo musore yavyuka akava mu buzima bwa kera aja kwa se kugira ngo atangure ubuzima bushasha. Ivyo ni uguhinduka.

ABAGABO B'IKIBUZUZI

Mu mibereho yiwe bwite y'icaha, umuntu wese yarateye umugongo Imana nk'Umuvyeyi wiwe, n'Ijuru nk'urugo rwiwe. Intambwe yose atera ni intambwe yo kure y'Imana kandi intambwe imwe yo kwegera urupfu rw'impwemu rwo gutandukana n'Imana ibihe bidahera.

Hari ingingo ikomeye ategerezwa gufata. Ategerezwa « kwiza » no kwemera uko ameze mu vy'impwemu. Ategerezwa gufata ingingo izotuma ahindura ubuyobozi bw'impwemu. Iryo hinduka ry'uburongozi bw'impwemu rizomuhindura ave mu caha ajane ku Mana. Iyo ni yo ntambwe ya mbere yo kwubaka umushinge wo mu vy'impwemu ubereye.

UBUTSINDANIRIZWA NO GUKIZA .

Hariho n'ayandi majambo abiri akoreshwa muri Bibiliya yerekeye ukwihana. Aya majambo ni "ugutsindanishirizwa" n"agakiza." Imana ni umucamanza w'abantu bose iyo uriko urabaho mu "bikorwa vyapfuye" [icaha] uba uciriwe urubanza imbere yayo:

...ariko uwutavyemera aba amaze gucirwa urubanza, kuko atizeye izina ry'Umwana w'ikinege w'Imana.

Ng'uru urubanza: ni uko umuco waje mw'isi, ariko abantu bagakunda umwijima kuruta umuco, kuko ibikorwa vyabo vyari bibi.

(Yohani 3:18-19).

Iyo wihanye icaha ugafata ingingo yo kuva mu nzira zawe z'icaha ivyo bishinga ubucuti bubereye n'Imana. Ubwo bucuti bubereye canke uguhagarara neza imbere y'Imana vyitwa «ugutsindanishirizwa»:

Ntimuzi yuko uwo mwihaye kuba abashumba bo kumwumvira, muba abashumba b'uwo mwumvira; namba ari ivy'icaha bizana urupfu, canke ukw'ukugamburuka bizana ukugororoka?

Ariko Imana ishimwe yuko mwari abaja b'igicumuro, ariko mwagamburukiye n'umutima wanyu inyigisho mwigishijwe.

Nuko mwacunguwe n'icaha, mwacitse abaja b'ubugororotsi. (Abaroma 6:16-18).

Ibihano vy'icaha n'urupfu rw'umubiri n'urw'impwemu. Igihe Yesu yapfira ku musaraba, yarishuye ivyaha vyabantu bose:

Kuko [Imana] yamugize [Yesu] icaha ku bwacu, We atazi icaha; kugira ngo duhinduke ukugororoka kw'Imana muri We.

(II Ab'i Korinto 5:21)

Niwaba wemera ko Yesu yapfiriye ivyaha vyawe, ukihana, ukamwemera nk'Umukiza, rero ntuzokwibonera urupfu rw'impwemu rwo gutandukana n'Imana ibihe bidahera muri Gehinomu. Naho umubiri wawe w'umubiri uzopfa, uzozukira ubugingo budashira. Ivyo bikaba vyashobotse biciye ku rupfu n'izuka ry'Umukama wacu Yezu. Utsindishirijwe, canke ushizwe mu bucuti bubereye n'Imana, na Yezu Kristu:

Kuba abagororotsi ku buntu kubera ubuntu bwiwe, biciye ku gucungurwa kuri muri Kristo Yesu. (Abaroma 3:24).

None ko tumaze gutsindishirizwa n'amaraso yiwe, tuzorushirizaho gukizwa uburake biciye kuri we. (Abaroma 5:9).

Nuko rero, ko twatsindishirijwe n'ukwizera, tugirana amahoro n'Imana ku bw'Umwami wacu Yesu Kristo... (Abaroma 5:1)

Iyo utsindishirijwe mu kwhiana no kwemera Yesu Kristo nk'Umukiza wawe uba ukijijwe ubuzima bw'icaha n'ibihano vy'icaha:

Ni ukuri, ni ukuri, ndababwira yuko uwumva ijambo ryanje, akizera uwantumye, ni we afise ubuzima budahera, kandi ntazocirwa urubanza; ariko avuye mu rupfu, ashika mu buzima. (Yohani 5:24)

Ivyo nivyo bisigura gukizwa kandi nivyo Bibiliya iriko iravuga iyo ijambo "agakiza" rirakoreshwa.

Ni icipfuzo c'Imana ko abantu bose baronka agakiza aho kwibonera uburake bw'urubanza rw'Imana rw'icaha:

Kuko Imana itadutoreye uburake, ariko ngo turonke agakiza ku bw'Umukama wacu Yezu Kristu...yadupfiriye. (I Ab'i Tesalonike 5:9-10a)

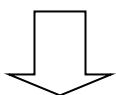
Kuko Imana yakunze isi gushika itanze umwana wayo w'ikinege kugira ngo uwumwizera wese ntapfe rubi arko aronke ubuzima budahera. Kuko Imana itatumye Umwana wayo mw'isi gucira abari mw'isi urubanza; ariko ngo isi ikizwe na we. (Yohani 3:16-17).

ICEGERANYO

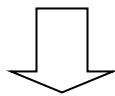
Imbonerahamwe iri ku rupapuro rukurikira iraca irya n'ino iviyiumviro nyamukuru vyigishwa mu kigabane ca kabiri n'ica gatatu.

Birahambaye kwibuka yuko ingingo ngenderwako y'ishimikiro yose y'ukwizera kwa gikirisu ifitaniye isano n'izindi zose. Nk'akarorero, ukwhiana ibikorwa vyapfuye ntibishobora gutandukanywa n'ukwizera Imana ari co kiganiro c'igice gikurikira.

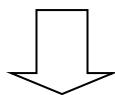
Inkomoko y'icaha: Lusiferi (Shetani)
Bagararije Imana .
Yarongoye umuntu mu caha catumye .

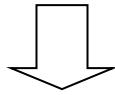
Ukugwa kw'umuntu (Adamu na Eva)
Ivyo vyatumye .

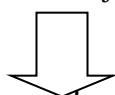
Abantu bose barazwe kamere y'icaha y'ishimikiro kandi bagakora .
ibikorwa vy'icaha vy'umuntu ku gitu ciwe bitewe n'iyi kamere

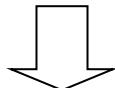
Icaha kijana kuri:
Urupfu rwo mu vy'impwemu
Urupfu rw'umubiri

Ku musaraba, Yesu yarishe ivyobihano vyatumye umuntu w'umunyavyaha atsindishirizwa:
Kwihana mu bikorwa vyapfuye (Ingingo yo mu mutima)
ivyo bikaba bijana ku

Guhinduka
(Ihinduka ry'Inyuma)
ivyo bikaba bivamwo

Gutsindanishirizwa Kw'umuntu w'umunyavyaha Imbere Y'Imana Igororotse
kandi
Agakiza Mu Buzima Bw'icaha N'ibihano Vy'icaha .

KWIGEZAHO

1. Tanga urutonde rw'imvo indwi zituma ukwihana ari ikintu gihambaye kandi gikenewe kugira umuntu aronke agakiza.

---

2. Tanga urutonde rw'ibintu bitandatu bituma abantubihana.

---

3. Sigura uguhinduka.

---

4. Ukoreshheje inkuru y'umwana w'ikijuju, nudondore ukwihana n'uguhinduka.

---

5. Wandike Umurongo w'Ingenzi ukoreshheje mu mutwe.

---

6. Tanga urutonde rw'ibantu bine Bibiliya ifitaniye isano n'ukwigaya.

---

7. Abakristo bobabihana?

8. Tanga uburorero butatu bwo muri Bibiliya bw'abakirisu bakeneye kwigaya.

---

9. Sigura ugutsindanishirizwa.

---

10. "Ugukizwa" bisobanura iki?

(Inyishu z'ibibazo ziboneka ku nsozero y'igice ca nyuma c'iki gitabu.)

KU BIBAZO VYO KWIGIRA HAMWE

Ukwihana, uguhinduka, n'ugutsindanishirizwa vyaravuzwe muri iki kigabane.

Koresha ibi bikurikira kugira ngo ubandanye kwiga ayo majambo ahambaye.

GUHINDUKA:

Matayo 18:31.

Ivyakozwe n'intumwa 3:19

Zaburi 19:7.

IVYASHINGIJE:

Ivyakozwe n'intumwa 13:39

Abaroma 2:13; 3:4,20,24,28; 4:2,25; 5:1,16,18; 8:30

I Ab'i Korinto 6:11

Ab'i Galatiya 2:16-17; 3:8,11,24

Tito 3:7.

Yakobo 2:21-25.

KWIHANA:

Matayo 3:2,8,11; 4:17; 9:13; 11:20-21; 12:41

Mariko 1:4,15; 2:17; 6:12

Luka 3:3,8; 5:32; 11:32; 13:3,5; 15:7,10; 17:3,4; 24:47

Ivyakozwe n'intumwa 2:38; 3:19; 5:31; 8:22; 17:30; 26:20; 5:31; 11:18; 13:24; 19:4; 20:21

Abaroma 2:4.

II Ab'i Korinto 7:8-10

II Petero 3:9.

Ivyahishuriwe Yohana 2:5,16; 3:3,19

IGICE CA KANE

KWIZERA IMANA .

INTUMBERO:

Uhejeje iki gice uzoshobora:

- Wandike Umurongo w'Ingenzi mu mutwe.
- Sigura ukwizera.
- Menya ubwoko butandukanye bw'ukwizera.
- Sigura ijambo "ukwizera Imana."
- Nusigure igituma ukwizera Imana bihambaye.
- Nusigure ingene ukwizera gushobora kwongerwa.

UMURONGO W'INGENZI:

Ariko uwutagira ukwizera ntashobora kuyihimbara, kuko uwegera Imana akwiye kwizera yuko iriho, kandi ko ihemba abayirondera. (Abaheburayo 11:6).

INTANGAMARARA

Ica kabiri mu nyigisho z'umushinge ni "ukwizera Imana." "Ukwizera Imana" kwerekeza ku nyifato yawe ku Mana hari abagabo baranka Imana bakayigarariza Abandi barayitinya Inyifato yawe ikwiye kuba iyo kwizera Imana.

Ukwizera no kwhiana vyose birakenewe kugira umuntu ahinduke vy'ukuri. Guhindukirira Imana utahevye icaha sukwhiana nyakuri. Kugerageza guheba icaha utahindukiriye Imana mu kwizera bihera mu kunanirwa. Ubusuku bwa Paulo ku batakijjwe bwari:

Narashingiye intahe Abayuda n'Abagiriki kwhiana bakagana ku Mana no kwizera Umwami wacu Yesu Kristu. (Ivyakozwe n'intumwa 20:21)

Ukwhiana n'ukwizera Imana vyose birakenewe kugira umuntu aronke agakiza.

INSOBANURO

Ukwizera bisigura kwizera no kugira icizigiro c'ikintu. Kwemera bisigura kugira ukwizigira. Amajambo ngo «kwizera, kwizera, kwizigira» yose asobanura ikintu kimwe iyo tuyakoresheje mu bijanye n'Imana. Bibiliya isobanura ukwizera ngo:

**...ni ukumenya ivyizigiwe, n'ukumenya ivy'ibitaboneka.
(Abaheburayo 11:1).**

Bibiliya Amplified yongerako kuri iyo nsobanuro iti:

Ukwemera rero ni co kimenyamenya, ni co cemeza, ni co kimenyamenya c'ivyo twizigiye, ni co kimenyamenya c'ivyo tutabona, kandi ni co cemeza ko ari ukuri. Ukwizera ni ugutahura nk'ibantu vy'ukuri ivyo bitahishuriwe ivyiyumviro.

(Abaheburayo 11:1).

Ukwizera kuratanga icizigiro c'uko ibantu vyasezeranywe muri kazoza ari ivy'ukuri be n'uko ibantu bitaboneka ari ivy'ukuri.

UKWIZERA:

Ukwizera gutandukanye n'icizigiro. Icizigiro ni icipfuzo canke inyifato yo kwitega ibantu vyo muri kazoza. Ukwizera ni ukwemera ikintu udashobora kubona ariko ufise icizigiro usanzwe ufise. Ivyizigiro biri mu muzirikanyi. Ukwemera kuri mu mutima:

Ariko twebwe, turi ab'umurango, twirinde, twambare ukwizera nk'icuma gikingira igikiriza...kandi n'inkofero y'ukwizigira agakiza. (I Ab'i Tesalonike 5:8)

Muri uyu murongo ukwizera gufitaniye isano n'akarere k'umutima nk'igikingira igikiriza. Icizigiro ni inkofero ifatanye n'umutwe.

Icizigiro ni inyifato yo mu mutwe yo kwitega ivyerekeye kazoza. Ukwemera ni ikintu co mu mutima kizana ukwizera Imana:

Kuko umutima ariwo umuntu yizeresha, akaronka ukugororoka...(Abaroma 10:10)

Ntibihagije kwakira Inkuru Nziza n'ubwenge. Ivyo si ukwizera kw'ukuri kwo mu Vyanditswe kandi ntikuzana ihinduka mu buzima bwawe. Ukwizera nyakuri kwo mu Vyanditswe, ukwizera n'umutima, kwama kuzana ihinduka mu buzima bwawe. Ico bivamwo ni ikintu umuntu abona muri iki gihe, si ikintu umuntu yizigira muri kazoza.

UMUZIRIKANO KU BIMENYETSO:

Ukwemera si co kimwe n'"ubwenge burengeye ibantu" vyigishwa n'amadini amwe amwe. "Ubwenge burengeye ibantu" bwigisha ko umuntu ashobora gutsinda ingorane zose zo mw'isi nyakuri [isi y'ibantu] akoresheje ubwenge bwiwe, ubwenge bwiwe canke ubushake bwiwe. Izo nyigisho zishingiye ku muntu. Bizigira ubwabo ntibizigire Imana. "Ubwenge ku kintu" ntibushingiye kw'Ijambo ry'Imana.

Ukwemera gushingiye ku Mana, ntikushingiye ku muntu. Ni ingabirano y'Imana, si ikintu umuntu yigira biciye ku twigoro tw'ubwenge bwiwe bwite.

UBWOKO BW'UKWIZERA

Hari ubwoko butandukanye bw'ukwizera.

UKWIZERA KW'AKAMERERE:

Ivyo ni ukwizigira ibintu vyagaragaye ko bishikamye. Nk'akarorero, ukwizera yuko intebi wicayeko izogushigikira. Ukwo kwizera si "ukwizera Imana." Ni ukwizera kw'ibisanzwe mu bintu bimwebimwe bigukikije wize biciye ku vyo waciemwo akensi ari ivyo kwizigirwa.
Ubwoko bw'ukwizera bukurikira ni bwo dushaka kuvuga iyo tuvuze "ukwizera Imana":

UKWEZERA KWEZA:

Nabambanywe na Kristu, ariko ndihoh; ariko si jewe, ahubwo ni Kristo abaho muri jewe, kandi ubuzima mfise ubu mu mubiri, ubuzima mfise mu kwizera Umwana w'Imana yankunze, akayitanga ku bwanje. (Ab'i Galatiya 2:20).

Ukweza kweza gutuma uwizera ashobora kubaho ubuzima bweranda amaze guhinduka. Uzomenya vyinshi ku bijanye n'ukwezwa mu kigabane ca nyuma c'iki cigwa uko tuzoba turiko turaganira ku bijanye no kuja mu butungane.

Ukwizera Imana birimwo ukwizera kweza ari kwo kwizera ko ushabora kubaho ubuzima bweranda. Ivyo ntubikora ku nguvu zawe ahubwo ubikora ku bubasha bw'Imana buba muri wewe.

UKWIZERA KWIRINGA:

Ukwizera ni kimwe mu birwanisho vyo kwikingira umwansi wawe wo mu vy'impwemu, ari we Shetani:

Kandi mwakire inkinzo y'ukwizera, ni yo muzoshoboza kuzimisha imyampi ya wa mubi yose yaka umuriro. (Abanyefeso 6:16).

Shetani azogerageza gutera ukwizera kwave mu kurungika "imyampi" y'ukutemera mu muzirikanyi wawe. Kugira ukwizera Imana biratanga uburinzi bwo mu vy'impwemu kuri ivyo bitero.

UKWIZERA GUKIZA:

Nuko rero, ko twatsindishirijwe n'ukwizera, turafitaniye amahoro n'Imana ku bw'Umwami wacu Yezu Kristu. (Abaroma 5:1).

Ukwizera Imana, bifatanije n'ukwihana nyakuri, ni ukwizera gukiza. Agakiza ni ukumenya, ukwemera, no kwemera ubwawe ubutumwa bw'Injili. Ukwizera gukiza bisaba ko umuntu yishura ku Mana. Nta mutu ashobora kwishura mu izina ry'uwindi. Umuntu wese akizwa n'inyishu yiwe bwite ku Nkuru Nziza.

Ukwizera ni ukuri. Ni ingabire y'Imana ku bantu kubashoboza gukizwa:

Kuko mwakijijwe n'ubuntu kubwo kwizera; kandi ivyo ntivyavuye kuri mwebwe, n'ingabire y'Imana... (Abanyefeso 2:8)

Ariko ukwizera na kwo ni igikorwa. Umuntu wese ategerezwa gukurikiza ukwemera yahawe n'Imana. Ukwizera Imana ni inyishu yawe, igikorwa cawe mu kwizera kuri yo.

Uhejeje kwibonera "ukwizera Imana" ukaba umwizera, ivyamwa vy'impwemu vy'ukwizera n'ingabire y'ukwizera vyose birongereza ukwizera kwave ku Mana. Ingabirano n'ivyamwa vy'ukwizera biravugwa mu buryo burambuye mu nyigisho y'Ikigo Mpuzamakungu c'Ivyimburwa citwa "Ubusuku Bwa Mpwemu

Yera."

UKWIZERA KURI KIBI

Inyigisho uriko uriga yitwa "ukwizera Imana." Si ukwizera gusa muri rusangi, ariko ni ukwizera kurongowe nabi Ushobora kugira ukwizera kurongowe nabi gushobora kuba muri...

IBIGWANISHO KAMA:

Kuko ntazokwizigira umuheto wanje, inkota yanje ntizonkiza.
(Zaburi 44:6).

ABAGABO BAKOMEYE:

Ntimukishimire abatware, canke umwana w'umuntu, kuko ata co ashobora gutabara. (Zaburi 146:3).

UBWIWE:

Uwizigira umutima wiwe ni umupfapfa, ariko uwugendera ubwenge azorokorwa. (Imigani 28:26).

IBIGIGWAMANA:

Bazosubira inyuma, bazomaramazwa cane, abizigira ibishushanyo bibajwe, babwira ibigirwamana bati: «Ni mwebwe mana zacu!» (Yesaya 42:17).

ABA VUGISHWA B'IKINYOMA:

Ntimwizere amajambo y'ibinyoma...Ehe mwizigire amajambo y'ibinyoma ataco amaze.
(Yeremiya 7:4,8)

UBUSHOBOZI BW'IBIMENYETSO:

Bamwe bizigira imikogote, abandi bizigira amafarasi, ariko tweho tuzokwizigira izina ry'Umukama Imana yacu. (Zaburi 20:7).

UBUTUNZI:

Ehe uwo ni we muntu atagize Imana inkomezi ziwe; ariko yizigira ubutunzi bwiwe bwinshi, yikomeza mu bubisha bwiwe.

(Zaburi 52:7).

ABAGENZI:

Ego cane, umugenzi wanje w'incuti, uwo nizigiye, yarya ivyo kurya vyanje, yaranteye igitsintsiri. (Zaburi 41:9).

Kugira ukwizera ntibihagije. Ukwizera kwave kurashobora kuba mu kibanza kitari co. Ukwizera nyakuri ni ukwizera kurongowe. Ni "ukwizera Imana."

AKAMARO K'UKWIZERA .

Hari imvo zibiri zituma umuntu asabwa kwizera Imana:

BIRI NKENERWA KUGIRA AGAKIZA:

Impamvu ya mbere ituma ukwizera Imana ari ngirakamaro ni uko udashobora gukizwa utagifise:

Uwizera akabatizwa azokizwa ariko uwutazokwizera azocirwako urubanza. (Mariko 16:16)

Kuko mwakijijwe n'ubuntu kubwo kwizera... (Abanyefeso 2:8)

Abo ku ruhande rw'inzira ni abumva, hanyuma Shetani akaza, akakura Ijambo mu mitima yabo kugira ngo ntibemere ngo bakizwe. (Luka 8:12).

NTUBASHIMISHIZE IMANA ATA KWIZERA:

Impamvu ya kabiri ituma ukwizera guhambaye ni uko udashobora guhimbara Imana utagifise:

Udashobora kuyihimbara ata kwizera, kuko uwegera Imana ategerezwa kwizera yuko iriho, kandi ko ihemba abayirondera. (Abaheburayo 11:6).

INGERO ZITANDUKANYE Z'UKWIZERA

Bibiliya ihishura yuko hariho ingero zitandukanye z'ukwizera. Yesu yavuze ku bantu batakoresha ukwizera kwabo nk'abatagira ukwizera (Matayo 17:17). Yavuze n'abafise ukwizera guke (Matayo 6:30; 8:26; 14:31; Luka 12:28) be n'abafise ukwizera gukomeye (Matayo 8:10; 15:28; Luka 7:9).

Bibiliya yigisha ko umuntu wese afise urugero runaka rw'ukwizera yahawe nk'ingabire y'Imana:

...nk'uko Imana yagereye umuntu wese ingero y'ukwizera kwiwe.
(Abaroma 12:3b).

Uwizera wese afise ukwizera kumwe kuko ukwizera ni kwo gukizwa:

Kuko mwakijijwe n'ubuntu, n'ukwizera... (Abanyefeso 2:8)

INGENE TWONGERA UKWIZERA .

Ukweza kweza kuragushoboza kubaho ubuzima bweranda. Ukwizera kwongerekanye kuzogufasha kuja mu butungane. Ukwizera kwikingira kuragukingira ibitero vy'umwansi Shetani. Iyo wongereye ukwizera kwave wongereye inguvu zawe zo kwikingira mu vy'impwemu. Bibiliya iravuga ingene twokwongerera ukwizera:

Ukwemera rero kuzanwa no kwumva, no kwumva kuzanwa n'Ijambo ry'Imana.
(Abaroma 10:17).

Wongerera ukwizera Imana mu kwumva Ijambo ry'Imana. Ubwirizwa kubanza kwumva ijambo ry'Imana kugira ngo wihane ivyaha, wakire Yesu nk'umukiza. Ukwemera gukiza kuza mu kwumva Ijambo ry'Imana.

Uhejeje gukizwa, inyigisho n'ukwamamaza bishingiye kuri Bibiliya bizobandanya kwongereza ukwizera kwawe. Uko uzorushiriza kwumva ijambo ry'Imana niko ukwemera kwawe kuzogwira. Uko ukwizera kwongerekana niko bizoroha kubaho ubuzima bweranda no kwikingira ibitero vy'impwemu vy'umwansi.

Ukwizera guke gusa ni ugukomeye cane:

Yesu arababwira...Kuko ndababwire ukuri: Ni mwaba mufise ukwemera kungana n'akabuto ka sinapi, mwobarira uyu musozi muti: 'Vuka hano, uje hariya; kandi rizokuraho; kandi nta kizobananira. (Matayo 17:20).

Nta kintu na kimwe kidashoboka iyo ufise n'ukwizera gukeyi.

KWIZERA N'IBIKORWA .

Ukwemera ni ingabire y'Imana. Ntishobora kwongerwa n'ibikorwa. Mu kwizera tuba dushaka kuvuga "ico wemera." Mu bikorwa dushaka kuvuga "ivyo ukora." Bibiliya yigisha ngo:

Ubuntu ni bwo mwakijijwe n'ukwizera; kandi ivyo ntivyavuye kuri mwebwe, ni ingabire y'Imana.

Ntivyavuye ku bikorwa, kugira ngo ntihagire uwuvyihaya. (Abanyefeso 2:8-9).

Ukwemera ni ingabire y'Imana yo kwizera. Ivyo ntibisigura ko ibikorwa [ivyo ukora] bitagira akamaro. Ukwemera kuza imbere, nk'ingabire y'Imana. Ibikorwa [ivyo ukora] ni ikigeragezo c'uko ukwizera kwawe ari ukuri canke atari kwo. Yakobo yanditse ati:

Bene Data, vyomarira iki, umuntu avuga ko afise ukwemera, nta bikorwa afise? mbega ukwizera kwoshobora kumukiza?

Iyo hari umuvukanyi canke mushiki wacu yambaye ubusa, atagira ico arya;

Umwe muri mwebwe yobabwira ati: «Genda amahoro, ususuruke, ufungure; ariko ntimuba ivyo umubiri ukenera; vyomarira iki?

Ni ko n'ukwizera kwonyene, iyo kudafise ibikorwa, kuba gupfuye.

Ego cane, umuntu yovuga ati: Wewe ufise ukwizera, jewe mfise ibikorwa: Mwereke ukwizera kwawe kutagira ibikorwa vyawe, nanje nzokwereka ukwizera kwanje biciye ku bikorwa vyanje. (Yakobo 2:14-18).

Ibikorwa vyawe...ingene ubayeho n'ingene wifata ku bikenewe n'abagukikije...ni ikigeragezo c'ukuri kw'ukwizera kwawe.

Yakobo avuga mu ncamake isano riri hagati y'ukwizera n'ibikorwa akoresheje akarorero k'isano riri hagati y'umubiri w'umuntu n'impwemu. Bibiliya yigisha ko iyo umuntu apfuye, impwemu yiwe iva mu mubiri wiwe. Yakobo avuga ko...

...nk'uko umubiri utagira impwemu uba upfuye, ni ko n'ukwizera kutagira ibikorwa kuba gupfuye. (Yakobo 2:26).

Ibikorwa vyawe bikwiye kwerekana ukwizera kuzima kuri muri wewe:

Kuko umugororotsi azobeshwaho n'ukwizera. (Ab'i Galatiya 3:11).

AKARORERO K'UKWIZERA .

Mu Baheburayo ikigabane ca 11 haravuga amazina y'abantu benshi babaye intangakarorero nziza cane mu bijanye n'ukwizera. Ariko hari umuntu umwe muri Bibiliya yitwa « se w'abizera bose » (Abaroma 4:11). Izina ryiwe ni Aburahamu.

Abakristo ni abagendera mu ntambuko za Aburahamu w'umwizigirwa (Abaroma 4:12) kandi bavugwa ko ari abana ba Aburahamu (Abagalatiya 3:7). Kubera ukwizera Imana afitiye Aburahamu, yatsindishirijwe;

Nuko ivyanditswe birashika, ngo Aburahamu yizeye Imana, bimuharurwako ukugororoka...
(Yakobo 2:23)

Igihe Paulo yashaka kwerekana ukwizera Imana, yakoresheje Aburahamu nk'akarorero:

Ariko ntivyanditswe ku bwawe wenyene ngo yaharuwe ko ari we;

Ariko na twebwe tuzoharurwako abagororotsi, twemera uwazuye Yezu Umukama wacu mu bapfuye.

Uwo yatanzwe kubera ibicumuro vyacu, arazurwa kugira ngo tugire abagororotsi. (Abaroma 4:23-25).

Paulo yavuze ko inyandiko y'ukwizera kwa Aburahamu yatumye atsindanishirizwa itabikiwe we gusa. Ivyo vyanditswe vyabitswe kugira ngo natwe, mu kwizera ubutumwa bw'Injili, dushobore gutsindanishirizwa.

Impamvu zatumye Aburahamu aba akarorero k'ukwizera ni izi:

YUMVA IJAMBO:

Aburahamu yarumvirije amasezerano y'Imana:

Kuko Imana yasezeraniwe Aburahamu canke uruvyaro rwiwe yuko azoragwa isi, atari kubera ivyagezwe, ariko kubera ukugororoka kuva ku kwizera.

Kandi kuko yemera neza yuko ivyo yasezeranye, yashoboye no kubishitsa. (Abaroma 4:13,21)

Ntiyumbise amasezerano y'Imana gusa, yarizeye:

Aburahamu yarizera yizigiye, naho ata cizigiro afise, kugira ngo abe sekuruza w'amahanga menshi, nk'uko vyavuzwe ngo: «Uko ni ko uruvyaro rwawe ruzongana.»

(Abaroma 4:18).

Nka kumwe kwa Aburahamu, ni mu kwizera ko turonka amasezerano y'Imana: iyo mukunda, naho mutabona; uwo n'aho ubu mutaramubona, ariko mumwizeye, mukanezerwa umunezero udashobora kuvugwa kandi wuzuye ubuninahazwa.

Muzoronka ishingiro ry'ukwizera kwanyu, ari ryo gakiza k'ubugingo bwanyu.

(I Petero 1:8-9)

YAHINDUKIYE AVA MU BIBAZO VYIWE ATA CIZIGIRO:

Kumva Ijambo ry'Imana vyatumye ubuzima bwa Aburahamu buhinduka:

Aburahamu yarizera yizigiye, naho ata cizigiro afise, kugira ngo abe sekuruza w'amahanga menshi, nk'uko vyavuzwe, ngo Uko ni ko uruvyaro rwawe ruzoba.

Kandi n'aho atagoyagoya mu kwizera, ntiyitegereje umubiri wiwe umeze nk'uwafuye, kuko yari afise imyaka nk'ijana, n'inda ya Sara yari yapfuye. (Abaroma 4:18-19).

Nka kurya nyene abagabo n'abagore bazimiye mu caha, Aburahamu yarashikiwe n'ibintu bitagira icizigiro mw'isi kavukire. Isezerano ryo kuba se w'amahanga menshi ryari gushobora gushika gusa biciye ku Mana kuko Aburahamu na Sara bari bashaje cane ku buryo batashobora kuvyara abana. Agakiza kazanwa na Yesu Kristo gusa. Nta bundi buryo ushobora kwakira isezerano atari mu kwizera umugambi wiwe w'agakiza:

Kugira ngo Kristo abe mu mitima yanyu mu kwizera... (Abanyefeso 3:17)

YAREMEYE IVYO MUSEZERANO NK'UKURI:

Ntiyakekeranijwe n'isezerano ry'Imana kubera kutizera; ariko arakomera mu kwizera, aninahaza Imana. (Abaroma 4:20).

Ukwo ni kwo kwizera Imana.

AKARORERO KURI TWEBWE

Ukwizera Imana kwagaragajwe na Aburahamu ni akarorero wokwigana. Ubwirizwa:

- Umve Ijambo ry'Imana.
- Kwizera ijambo ry'Imana.
- Hindukira uve mu mimerere yawe y'ukubura icizigiro (uguhinduka biciye mu kwhiana ibikorwa vyapfuye).
- Kwemera umuhango w'Imana nk'ukuri. Isezerano ryiwe ni uko ugira ubugororotsi mu kwhiana no kwizera Imana biciye kuri Yesu.

KWIGEZAHO

1. Sigura “ukwizera.”
-

2. Sigura ubwoko bw'ukwizera bukurikira:

Ukwizera kwa kamere:

Ukwizera gukiza:

Ukwizera kweza:

Ukwizera kwikingira:

---

3. Nuvuge imvo nyamukuru zibiri zituma ukwizera Imana ari ngombwa.

---

4. Wokwongerera gute ukwizera Imana?

---

5. Wandike Umurongo w'Ingenzi ukoreshheje mu mutwe.

---

6. Nuvuge imvo zine zituma Aburahamu aba akarorero keza k'ukwizera.

---

7. Ni gute ukwizera gutandukanye n'icizigiro?

8. Ni itandukaniro irihe riri hagati y'ukwizera n'"ubwenge burengeye ibantu"?

---

9. Ni itandukaniro irihe riri hagati y'ukwizera n'ibikorwa?

---

10. "Kwizera Imana" bisobanura iki?

(Inyishu z'ibibazo ziboneka ku nsozero y'igice ca nyuma c'iki gitabu.)

KU BIBAZO VYO KWIGIRA HAMWE

"Kwizigira" ni irindi jambo risobanura ukwizera. Dawidi yanditse vyinshi ku bijanye n'ukwizigira mu gitabu ca Zaburi. Koresha inyigisho ikurikira kugira ngo ukomeze kwiga ivyerekeye ukwizera Imana Dawidi yita "ukwizigira."

UKWIZERA KURI KIBIRI

Iga ibitabu bikurikira. Mu nkuru yatanzwe, urutonde rw'ivyo Dawidi yavuze ngo NTIWIZE:

Ivyerekeye Ntukizere...

Zaburi 20:7

Zaburi 41:9

Zaburi 44:6

Zaburi 49:6

Zaburi 52:7

Zaburi 115:8

Zaburi 118:8-9

Zaburi 135:17-18

Zaburi 146:3

UKWIZERA KWASHITSE NEZA

Mu Zaburi zose Dawidi araremesha kwizigira Imana. Araremesha kandi kwizigira ibintu bijanye n'Imana. Iga ibitabu bikurikira. Mu nkingi ya kabiri, nukore urutonde rw'ivyo Dawidi yavuze ko azokwizigira.

Ivyizigiro vy'Ivyizigiro Mu ...

Zaburi 33:21

Zaburi 36:7

Zaburi 13:5

Zaburi 52:8

Zaburi 57:1

Zaburi 61:4

Zaburi 78:22

Zaburi 91:4

Zaburi 119:42

IGIHE CO KWIZIRA...

Zaburi 56:3

IVYIZA VYO KWIZIGIRA

Dawidi yaradondoye ivyiza vyinshi umuntu aronka mu kwizigira canke mu kugira ukwizera Imana. Iga ibitabu bikurikira. Mu nkingi yatanzwe, nushiremwo ivyiza vyo kwizigira Imana:

Inyungu yo kwizigira Imana...

Zaburi 25:2

Zaburi 25:20

Zaburi 26:1

Inyungu yo kwizigira Imana...

Zaburi 28:7

Zaburi 31:1

Zaburi 31:6

Zaburi 31:19

Zaburi 32:10

Zaburi 33:21

Zaburi 34:8

Zaburi 34:22

Zaburi 37:5

Zaburi 37:40

Zaburi 40:3

Zaburi 2:12

Zaburi 5:11

Zaburi 7:1

Zaburi 9:10

Zaburi 16:1

Zaburi 17:7

Zaburi 21:7

Zaburi 22:4

Zaburi 22:5

ZABURI 22:8

Inyungu yo kwizigira Imana...

Zaburi 40:4

Zaburi 56:4

Zaburi 56:11

Zaburi 57:1

Zaburi 64:10

Zaburi 71:1

Zaburi 73:28

Zaburi 84:12

Zaburi 86:2

Zaburi 112:7

Zaburi 119:42

Zaburi 125:1

Zaburi 141:8

Zaburi 143:8

Zaburi 144:2

IVYAVUYE MU KUTIZIRA IMANA .

Dawidi aradondora ingaruka zo kutizigira Imana:

Ivyiza biva mu kutizigira Imana

Zaburi 32:10

Zaburi 55:23

Zaburi 78:21-22

AMATEKA YA DAWIDI Y'UKWIZERA

Dawidi avuga igihe amaze yizigira Imana:

Zaburi 71:5 Kuva "_____ " yanje.

IVYO KWONGERAKO

Imirongo ikurikira ni ibindi Dawidi yavuze ku bijanye no kwizigira Imana. Niwige ibitabu vyerekeye ivyo bitabu. Mu nkingi yatanzwe, nushire mu ncamake umurongo umwumwe wose mu majambo yawe bwite:
Incamake y'ibisobanuro

Zaburi 31:4

Zaburi 4:5

Zaburi 11:1

IGICE CA GATANU

INYIGISHO Z'IBATISIMU: IGICE CA MBERE

INTUMBERO:

Uhejeje iki gice uzoshobora:

- Wandike Umurongo w'Ingenzi mu mutwe.
- Menya amabatizo ane avugwa mw'Isezerano Rishasha.
- Sigura ijambo "kubatiza."
- Nusigure akamaro k'ibatisimu ya gikirisu.
- Nimushire ku rutonde ibisabwa abarondera kubatizwa abakirisu bakwiye gushitsa.

UMURONGO W'INGENZI:

Jewe ndababatirisha amazi kugira ngo mwihane, ariko uwuzoza ankurikiye arandusha ububasha, sinkwiriye no kwikorera inkweto ziwe: azobabatirisha Mutima Mweranda no mu muriro. (Matayo 3:11).

INTANGAMARARA

Ingingo ya gatatu y'ishimikiro iri mu Baheburayo ikigabane ca 6 ni inyigisho y'amabatizo.

Mu Baheburayo 6:2 ijambo "ibatisimu" ni ubwinshi. Ni «inyigisho y'ibatisimu» [mu bwinshi], si «inyigisho y'ibatisimu» [mu bumwe]. Ivyo bisigura ko inyigisho yuzuye y'ukwizera kwa gikirisu irimwo ibatisimu irenga imwe.

IBATISIMU ZINE .

Isezerano Rishasha rivuga ibatisimu zine zitandukanye. Ivyo ni:

- Ukubatizwa kwa Kristo kw'imibabaro
- Ibatisimu ya Yohani .
- Ibatisimu y'abakristo
- Ukubatizwa muri Mpwemu Yera

Iki gice kiravuga ibijanye n'ibatisimu zitatu za mbere. Igice gikurikira kijanye n'Ibatisimu ya Mpwemu Yera.

INSOBANURO

Ijambo "kubatiza" rikoreshwa muri Bibiliya risobanura kwibiza canke kwibiza mu kintu cose.

IBATISIZO YA KRISTO Y'ABABABARO

Hariho ibatisimu imwe mw'isezerano rishasha tuzokwita ibatisimu y'imibabaro. Uwo mubatizo uvugwa na Yesu:

Jewe mfise umubatizo ngomba kubatizwa; (Luka 12:50) .

Iryo batisimu rivugwa kandi muri Mariko 10:38 aho bene Zebedayo basavye icubahiro co kwicarana na Kristo iburyo n'ibubamfu bwiwe mw'Ijuru. Yesu arishura ati: "Ntimuzi ico musaba. Mbega mushobora kunywa igikombe nzonywa, no kubatizwa ibatisimu mbatizwamwo?" Yesu yariko aravuga imibabaro yari imutegereje biciye mu rupfu rwiwe kubera ivyaha vy'abantu bose. Yabwirizwa kwibizwa mu mibabaro, agahambwa mu mva, hanyuma akazurwa afise umubiri mushasha.

UMUBATIZO WA YOHANA

Ibatisimu ya Yohani Batista yari ibatisimu mu mazi ifitaniye isano n'ubutumwa bwo kwhiana. Yohani Batista yavutse ku gitangaza kuri Zakariya na Elizabeti (Luka 1). Imana yari ifise umugambi udasanzwe mu buzima bwiwe. Yari akwiye gukora nk'"intangamarara" ya Yesu Kristu:

Kuko wewe mwana uzokwitwa umuhanuzi w'isumba vyose kuko uzoja imbere y'Uhoraho kugira ngo umutegure inzira ziwe;

Kugira ngo umenyeshe abantu biwe agakiza kazobaharirwa ivyaha vyabo. (Luka 1:76-77).

Ijambo «imbere» risigura uwuja imbere agategura inzira. Yohana yari akwiye kubwira Isirayeli ubutumwa bwo kwhiana no kubatizwa kugira ngo abategurire ukuza kwa Mesiya wabo, Yesu Kristu:

Jewe [Yohani Batista] ndababatirisha amazi kugira ngo mwhiane; ariko uwuzoza inyuma yanje arandusha ububasha...Azobatiriza muri Mpwemu Yera no mu muriro. (Matayo 3:11).

Ubusuku bwa Yohani Batista bwari intango y'ikiringo gishasha c'impwemu:

Amategeko n'amajambo y'abavugishwa n'Imana vyariho gushika kuri Yohani: guhera ico gihe Ubwami bw'Imana buramamazwa, kandi umuntu wese arabushikako yihatira. (Luka 16:16).

Imbere y'igihe ca Yohani abantu baba munsi y'ivyagezwe. Abahanuzi n'abaherezi bakora nk'indongozi z'impwemu n'abasobanuzi b'ivyagezwe. Abaherezi bonyene ni bo bari bafise uburenganzira bwo gushika imbere y'Imana mu rusengero. Bakora nk'abahuza hagati y'abantu n'Imana kandi bagatanga ibimazi vy'icaha nk'uko Imana yari yabitegetse. Ivyo vyose vyahindutse ukuza kwa Yesu Kristu. Biciye mu buzima bwiwe, urupfu rwiwe n'izuka ryiwe, Yszu yaratumye abantu bose bashobora kwegera Imana. Ubu Yesu ni umuhuza hagati y'umuntu w'umunyavyaha n'Imana igorotse.

Yohani yasavye abantu ibintu bibiri: Ukwihana no kwatura ivyaha ku mugaragaro. Abari bafise umutima ukunze wo gushitsa ivyo bisabwa n'Imana, babatizwa mu Ruzi Yorodani nk'intahe y'abantu bose. Cari ikimenyetso c'inyuma c'uko baribihanye ivyaha vyabo.

Igihe bamwe mu bakuru b'idini baza kwa Yohani ngo ababatize, yaranse kubigira. Yasavye ko berekana ikimenyamenya c'ihinduka nyakuri mu buzima bwabo imbere y'uko ababatiza:

Yohani abonye benshi mu Bafarizayo n'Abasadukayo baje kubatizwa, arababwira ati: «Mwa nyoko z'inzoka mwe, ni nde yababuriye guhunga uburake bugiye kuza?

Nuko nimwere imbuto zikwiriye kwihana. (Matayo 3:7-8).

Ukwihana no kubabarirwa ivyaha vyari bisabwa na Yohani imbere y'uko abatiza. Iryo jambo ngo «ukubatizwa mu kwihana no kubabarirwa ivyaha » ntirisobanura ko ivyo bintu bibiri vyabaye vyakurikiye igikorwa co kubatizwa mu mazi. Ibatisimu yari ikimenyetso kiboneka c'uko ababatizwa bari bamaze kwihana no kubabarirwa.

UMUBATIZO RUKIRISU

Umurongo utanga neza ico tuzokwita «ibatisimu ya gikirisu» udondora ibatisimu ya Yesu:

Nuko Yesu aza avuye i Galilaya ngo abatizwe na we. Yamara Yohani aramwankira ati: «Ni jewe nari kubatizwa nawe, none uje iwanje?» Yesu aramwankira ati: «Bikunde, kuko ari vyo bidukwiye, ngo dushitse ukugororoka kwose.» Hanyuma aramubatiza. Yesu amaze kubatizwa, aca ava mu mazi, ijuru rirakinguka, abona Mpwemu w'Imana amanuka asa n'inuma, amugwako. Humvikana ijwi rivuye mw'ijuru riti: «Uyu ni Umwana wanje nkunda cane ampimbara.» (Matayo 3:13-17).

Yesu ntiyabatijwe na Yohana nk'ikimenyamenya c'uko yihanye ivyaha kuko ata vyaha yari afise vyo kwihana. Yesu yabatijwe kugira ngo “ashitse ukugororoka kwose.” Yariko aratanga akarorero kagororotse k'inyifato yashaka ko abemera bose bakurikiza.

KUBATIZWA K'ABANYAHA

Yesu ntiyabatijwe akiri uruyoya. Igihe yari uruyoya abavyeyi biwe bamuzanye i Yerusalem ngo bamushikirize Umukama, ariko ntiyabatijwe (Luka 2:22). Yesu ntiyabatijwe gushika amenye ico akora n'impamvu yariko arabikora.

Inzoya ntizikwiye kubatizwa. Abana barashobora gushikirizwa Umukama ngo abahebeshe kandi abahezagire mu kurambikako ibiganza. Ariko ntibakwiye kubatizwa bataratahura insobanuro y'ico gikorwa kandi bakaba bashitse ku bisabwa na Bibiliya. Nta myaka itegekanijwe iyo nkuru y'ugutahura izako. Bivana n'ukuntu umwana wese akura mu bwenge no mu vy'impwemu.

KUMIJAGA CANKE KWIBIBIZA?

Amashengero amwe amwe abatiza mu kucucagira amazi. Abandi na bo baribika mu mazi rwose. Yesu amaze kubatizwa yamanutse mu mazi hanyuma araduga ava mu mazi. Turavye ivyo n'insobanuro ya Bibiliya y'ijambo « kubatiza », dutegerezwa gushika ku ciyumviro c'uko yari yibishijwe bimwe bishitse

mu mazi ya Yorodani.

Mu kwemera kubatizwa, Yesu yerekanye ukugamburuka kw'inyuma kw'ubugombe bw'Imana. Biciye muri ico gikorwa co kwumvira yarashitse ku mugambi w'Imana. Iyo abemera babatijwe, ico gikorwa co hanze kigereranya ukugororoka kw'imbere baronse mu kwizera.

IBISABWA KUGIRA UBATIZWE

Hariho ibintu vyo mu vy'impwemu vyari bikwiye gushikwako n'abarondera kubatizwa kuri Yohani. Hariho kandi ibisabwa abarondera kubatizwa abakirisu bakwiye gushitsa.

AMABWIRIZWA:

Igisabwa ca mbere kugira umuntu abatizwe catanzwe na Yesu:

Nuko nimugende muhindure amahanga yose abigishwa, mubabatize mw'izina rya Data n'irya Mwana n'irya Mutima Mweranda; Mubigishe kwitondera ivyo nabageze vyose... (Matayo 28:19-20)

Itegeko rya Kristo ryo kwigisha abemera bashasha ritangwa incuro zibiri. Bazokwigishwa imbere y'uko babatizwa be n'inyuma y'ibatisimu. Abanyavyaha bategerezwa kubanza kwumva no kwakira Inkuru Nziza kugira ngo babe abemera vy'ukuri:

Nuko abemeye ijambo ryiwe barabatizwa. (Ivyakozwe n'intumwa 2:41)

Bavyumvise barabatizwa... (Ivyak. 19:5)

Hari umugore yitwa Lidiya...yateze amatwi ivyo Paulo yavuga...arabatizwa. (Ivyakozwe 16:14-15).

Imbere y'uko abizera babatizwa, bakwiye kuronka inyigisho zihagije kugira ngo batahure insiguro yayo. Bamaze kubatizwa, bakwiye kubandanya kuronka inyigisho kugira bacike abakirisu bahumuye. Ivyo Paulo abita «ugushika ku gutunganana» (Abaheburayo 6).

KWIHANA:

Ica kabiri gikenewe kugira umuntu abatizwe ni ukwhiana icaha. Ivyo Petero yabishimikiyeko mu nyigisho yiwe yo ku musi wa Pentekote:

Bavyumvise baracumita mu mitima, babaza Petero n'izindi ntumwa bati Bagabo bene wacu, dukore dute? (Ivyakozwe n'intumwa 2:37)

Petero arabishura ati: «Nimwihane, umuntu wese muri mwebwe abatizwe kw'izina rya Yesu Kristu, kugira ngo abashe kuronka ikigongwe c'ibicumuro vyiwe, kandi muzoronka ingabirano ya Mpwemu Yera. (Ivyakozwe n'intumwa 2:38)

Zirikana ko kwemera ivyaha bidahagije. Hategerezwa gukorwa ikintu. Amabwirizwa abiri Petero yatanze yari ukwhiana no kubatizwa. Ukwihana kuza imbere y'uko umuntu abatizwa.

UKWEMERA:

Ivy a gatatu bisabwa kugira umuntu abatizwe ni ukwizera [ukwizera]:

Arababwira ati: «Nimugende mw’isi yose, mubwirize ubutumwa bwiza ibiremwa vyose.

Uwizera akabatizwa azokira; ariko uwutavyemera azocirwako urubanza. (Mariko 16:15-16).

Ico gisabwa mu kwizera kirerekana n’inkuru ya Filipo n’uwo mugabo w’Umunyetiyopiya yahuye na we mu nzira iva i Yerusalem ija i Gaza (Ivyakozwe n’intumwa 8). Filipo yumvise uwo Munyetiyopiya asoma igitabu ca Yesaya. Yarifatanije na we mu mukogote wiwe kugira ngo asigurire Inkuru Nziza. Uko babandanya urugendo rwabo inzira yaca irenga amazi. Uwo Munyetiyopiya amusavye kandi abwira ukwizera kwiwe, Filipo aramubatiza:

Bariko baragenda, bashika ku mazi, wa mutware aravuga ati: «Ehe amazi! ikimbuza kubatizwa ni igiki?» Filipo aramewishura ati: «Niwaba wizeye n’umutima wawe wose, birashoboka.» Na we aramewishura ati: «Ndizeye ko Yesu Kristu ari Umwana w’Imana.» Araheza ategeka ko umukogote uhagarara, bompi bamanuka mu mazi, Filipo n’uwo mukozi; na we aramubatiza. (Ivyakozwe n’intumwa 8:36-38).

Filipo abwira uwo mukozi ati: «Niwizera n’umutima wawe wose, urashobora kubatizwa.» Iyo nkone yishura iti: «Ndizeye ko Yesu Kristu ari Umwana w’Imana.» Umuntu yipfuza kubatizwa nk’umukristo ategerezwa kubanza kwatura ukwizera Yesu Kristu nk’Umwana w’Imana.

ijwi ryo mu mutima ryiza KU MANA:

Ikintu kigira kane gikenewe kugira umuntu abatizwe, ni ijwi ryo mu mutima ryiza ry’Imana. Petero agereranya ukubatizwa kwa gikirisu mu mazi n’ivyashikiye Nowa n’umuryango wiwe bakijijwe urubanza igihe binjira mu bwato:

Ico kigereranyo nk’ico nyene, mbere n’ibatisimu iradukiza ubu [si ugukuraho ubuhumane bw’umubiri, ariko ni ugu subiza Imana n’ijwi ryo mu mutima ryiza] mu kuzuka kwa Yesu Kristu. (I Petero 3:21)

Petero arirukana iciyuviro cose c’uko intumbero y’ibatisimu ari ubwoko bwose bw’ugusukura umubiri w’umubiri. Avuga ko ivyangombwa vy’ibatisimu ya gikirisu ari ubucuti bw’imbere bw’umutima w’umwizera n’Imana. Avyita “ijwi ryo mu mutima ryiza ku Mana.”

IGIHE C’IBATISIZO .

Kugira ngo umuntu abemerewe kubatizwa mu mazi ategerezwa kuronka inyigisho zibereye, akihana, akizera, kandi akagira ijwi ryo mu mutima ryiza ku Mana. Igihe umuntu azomara kugira ngo ashike kuri ivyo bisabwa kizoba gitandukanye bivanye n’umuntu ku giti ciwe.

Amashengero amwe amwe asaba ko abashaka kubatizwa bafata igihe kirekire c’inyigisho zimara amayinga canke amezi. Ariko Bibiliya ivuga ko ku musi wa Pentekote abantu ibihumbi bitatu babatijwe. Amasaha makeyi imbere y’aho bari abatemera banse Yesu ngo abe Mesiya wa Isirayeli canke Umwana w’Imana. Kuva kw’iherezo ry’insiguro ya Petero gushika babatijwe, igihe casabwa kugira ngo umuntu atange inyigisho zikenewe nticari gishobora kurenga amasaha

makeyi:

Nuko abemeye ijambo ryiwe barabatizwa; kuri uwo musi bongerwako abantu nk'ibihumbi bitatu.
(Ivyakozwe n'intumwa 2:41)

Filipo yabatije uwo Munyetiyopiya uwo musi nyene yamubwiye Inkuru Nziza.

MU NCAMAKE...

Umugenzo w'ishengero rya mbere ku bijanye n'ibatisimu waru uwu:

1. Imbere y'uko babatizwa bigisha ibintu vy'ishimikiro vyo mu Nkuru Nziza bishingiye ku buzima, urupfu n'izuka rya Yesu Kristu.
2. Ivyo bintu babihuza n'igikorwa co kubatizwa.
3. Basuzuma ugutahura, ukwhana, n'ukwatura ukwizera mu mwizera mushasha, hanyuma ukubatizwa mu mazi bica bikurikira ubwo nyene.
4. Inyuma y'ibatisimu abemera bashasha bararonka izindi nyigisho zo gutera imbere mu vy'impwemu.

INSOBANURO Y'IBATISIMU Y'UMUKRISTO .

Icanditswe gikurikira kirahishura insobanuro yo mu vy'impwemu y'ibatisimu ya gikirisu:

None rero tuvuge iki? Mbega twame dukora ivyaha kugira ngo ubuntu bugwire?
Imana ntibibikingire. Mbega twebwe abapfuye ku vyerekeye icaha, tuzosubira kukibaho dute?

Ntimuzi yuko twese ababatijwe muri Kristo Yesu twabatirijwe mu rupfu rwiwe?

Ni co gituma twahambanywe na We mu kubatizwa mu rupfu; Kugira ngo, nk'uko Kristu yazuwe mu bapfuye n'ubuninahazwa bwa Data, abe ari ko natwe tugendana ubuzima bushasha. (Abaroma 6:1-4).

Iyo wihanye ukemera Yesu Kristu nk'Umukiza, urupfu rw'icaha n'ubuzima bwa kera birashika. Hariho iremwa ry'ubuzima bushasha bw'ubugororotsi bubeshejwe Imana:

Namwe nimwiyumvire ko mwafuye ku gicumuro, ariko ko mwafuye ku Mana muri Kristu Yesu. Nuko rero icaha ntikibe ku ngoma mu mibiri yanyu izopfa, ngo mwumvire ivyipfuzo vyayo... Kuko icaha ntikizobaganza, kuko mutari munsi y'ivyagezwe, ariko muganzwa n'ubuntu.
(Abaroma 6:11,12,14)

Ibatisimu ya gikirisu mu mazi ni ikimenyetso c'urupfu n'izuka rya Yesu. Bigereranya urupfu ku caha uko wibizwa muri iyo "mva" y'amazi n'ukuzuka mu buzima bushasha bubereye Imana mu bugororotsi uko uva mu mazi.

Uwizera azuwe mu mazi kugira ngo abeho ubu buzima bushasha ivyo ntabikora mu bubasha bwiwe bwite. Ubuzima bushasha bubeshwaho n'ububasha bw'Imana, ubwo bubasha nyene bwazuye Yesu mumva. (Tuzomenya vyinshi ku bijanye no kubaho ubuzima bushasha mu kigabane ca cumi n'umwe).

Inkurikizi z'ukubatizwa mu mazi zivana n'ukwigaya n'ukwizera kw'uwubatizwa. Ivyo bitabaye, ibatisimu nta co imaze.

Ibatisimu y'ukuri y'abakristo bisigura ko tubatijwe muri Yesu ubwiwe, atari mw'ishengero canke mw'idini kanaka:

Kuko mwebwe mwese ababatijwe muri Kristo, mwambaye Kristu. (Ab'i Galatiya 3:27).

IBATISIMU: IBITANDUKANYE

Ibatisimu ya Yohani n'ibatisimu ya gikirisu vyose bibera mu kwibizwa mu mazi, ariko hariho itandukaniro hagati y'ivyo bibiri. Igihe Paulo yagendera igisagara ca Efeso yasanze hari umugwi w'abantu bari abigishwa ba Yohani Batista. Bari bumvise ubutumwa bwa Yohani bwo kwhiana, barabatijwe, ariko ntaco bari bumvise ku Nkuru Nziza ya Yesu Kristu:

Apolo akiri i Korinto, Pawulo aca mu ntara zo haruguru, ashika i Efeso, ahasanga abigishwa bamwe, arababaza ati: «Mbega mwarahawe Mpwemu Yera aho mwizeye?» Bamwishura bat: «Ntitwigeze twumva na rimwe ko hariho Mpwemu Yera.»

Arababaza ati: «Mwabatijwe mubatizo ki?Na bo bati: «Ibatisimu ya Yohani.» Pawulo aramubarira ati: «Yohani yabatije umubatizo wo kwhiana, abwira abantu ngo bemere uwuzoza inyuma yiwe, ni we Yezu Kristu. Ngo bavyumve, babatizwa mw'izina ry'Umwami Yesu. (Ivyakozwe n'intumwa 19:1-5).

Paulo amaze gusigura Inkuru Nziza, abo bantu barayemeye an . d bongeye kubatizwa. Ico gihe bari babatijwe mw'izina ry'Umwami Yesu. Aka karorero karerekana ko ibatisimu ya Yohani n'ibatisimu ya gikirisu bitandukanye. Ibatisimu ya Yohani ntiyasubiye kwemerwa inyuma y'urupfu n'izuka rya Yesu. Abari bararonse ibatisimu ya Yohani bongeye kubatizwa mu kubatizwa kwa gikirisu.

Ubutumwa bwa Yohani bwateguriye imitima y'abantu b'Abisirayeli guhishurwa Mesiya wabo, Yesu Kristu. Mu kubatizwa baratura hanze ko bihanye ivyaha vyabo no kwizera Mesiya azoza.

Inyuma y'urupfu n'izuka rya Yesu, abantu barabatijwe rero mw'izina rya Data, n'iryia Mwana, n'iryia Mpwemu Yera. Mu kubigira, bagaragaje hanze ko bemera ubutumwa bw'Injili be n'uko bwahinduye ubuzima bwabo. Yesu yategetse iyo batisimu ati:

Nuko ni mugende muhindure amahanga yose abigishwa, mubabatize mw'izina rya Data n'iry'Umwana n'iryia Mutima Mweranda. (Matayo 28:19).

Itandukaniro riri hagati y'ibatisimu ya gikirisu n'ibatisimu ya Yohani ni uko ibatisimu ya gikirisu igomba gukorwa mu bubasha bwose bw'Imana Data, Umwana na Mpwemu Yera.

Ibatisimu ya Yohani ntiyashobora gukorwa n'ubwo bubasha nyene. Yari ibatisimu gusa yo kwhiana no kwatura ukwemera Mesiya azoza. Ibatisimu ya gikirisu ni ibatisimu yo kwatura kwemera umugambi w'Imana wo gucungura wuzuye.

AMAJAMBO AVUGWA MU GIHE C'IBATISIZO

Twaraganiriye ibisabwa umuntu akwiye gushitsa imbere y'uko abatizwa, kandi twemeza ko ari ukubizwa mu mazi burundu. Hasigaye ikibazo kimwe: Ni amajambo ayahe akwiye kuvugwa mu gihe c'ibatisimu?

Yesu yavuze kubatiza mw'izina rya "Data n'Umwana n'Umpwemu Yera." Abasuku benshi bahitamwo gukoresha aya majambo nyayo igithe babatiza kandi ivyo ni vyiza hakurikijwe Ivyanditswe Ariko kandi ni vyiza gukoresha izina ry'Umwami Yesu gusa Bibiliya yanditse ko abigishwa babikoze:

...Babatijwe mw'izina ry'Umwami Yesu. (Ivyakozwe n'intumwa 8:16)

Araheza abategeka kubatizwa mw'izina rya Yesu Kristu.
(Ivyakozwe n'intumwa 10:48)

» Ngo bavyumve, babatizwa mw'izina ry'Umukama Yesu.
(Ivyakozwe n'intumwa 19:5)

Yezu ntiyategetse abigishwa biwe kubatiza mu mazina [mu bwinshi] ya Data, Umwana na Mpwemu Yera, ariko mu "zina" [mu bumwe] bw'abantu b'Ubutatu bw'Imana.

Izina rya Data n'irya Mwana n'irya Mutima Mweranda ni ryo zina ry'«Umukama Yesu . Christo" kuko...

Muri we ubwuzure bwose bw'ubumana [Ubumana] burabandanya kuba mu buryo bw'umubiri, bugatanga insiguro yuzuye y'akameremere k'ubumana.
(Ab'i Kolosayi 2:9 , Bibiliya yanditswe mu majambo).

Bibiliya yigisha ko twabatijwe muri Kristo:

Ntimuzi yuko twese ababatijwe muri Kristo Yesu twabatijwe mu rupfu rwiwe? (Abaroma 6:3). Amashengero amwe amwe yaragize impaka nyinshi ku bijanye n'amajambo yovugwa mu gihe c'ibatisimu. Bavuga ko amajambo amwe ari meza ayandi na yo akaba ari mabi. Ariko nk'uko Bibiliya ibivuga, ibatisimu «mw'izina ry'Umukama Yesu Kristu» canke mw'«Izina rya Data, ry'Umwana n'irya Mpwemu Yera» vyose biremewe kuvugwa mu gihe c'ibatisimu ya gikirisu. Nta ntambara iri hagati y'ayo majambo yompi. Ivyo vyose vyerekeye Ubutatu bwa Data, Umwana na Mpwemu Yera.

Kugira ngo bihure na Bibiliya kandi muri ico gihe nyene bikazana ubumwe muri ivyo, amajambo akurikira arashikirizwa:

«Nshingiye ku kwatura ukwizera kwanyu, mw'izina ry'Imana Data, Umwana na Mutima Mweranda, ndababatiza mu Mukama Yesu Kristu.»

KWIGEZAHO

1. Wandike Umurongo w'Ingenzi ukoreshheje mu mutwe.

---

2. Sigura ijambo "kubatiza."

---

3. Ni kubera iki ibatisimu ya gikirisu ihambaye?

---

4. Ni ibisabwa bine ibihe abarondera kubatizwa abakirisu bakwiye gushitsa?

---

5. Ni ubuhe bwoko bune bw'ibatisimu buvugwa mw'Isezerano Rishasha?

---

6. Mw'Isezerano Rishasha, abanyavyaha bihana, bizera babatizwa vuba gute?

---

7. Tanga igisomwa ca Bibiliya kigaragaza ko hariho itandukaniro hagati y'ibatisimu ya Yohani n'ibatisimu ya gikirisu.

---

8. Mbega abana batoyi boba bakwiye kubatizwa mu mazi?

---

9. Umwana akwiye kwemererwa kubatizwa mu mazi afise imyaka ingahe?

10. Nimba iyo mvugo ari UKURI, wandike T ku gicapo kiri imbere yayo. Nimba iyo mvugo ari IKINYOMA, wandike urudome F ku gicapo kiri imbere yayo.

a. _____ Nimba warabatijwe gusa mw'izina ry'Umwami Yesu Kristo ukwiye kwongera kubatizwa mw'izina rya Data n'irya Mwana n'irya Mpwemu Yera.

b. _____ Ijambo rya Bibiliya "kubatiza" risobanura kwibiza aho gumijagira .
amazi.

c. _____ Ukwiyе gutahura insiguro y'ibatisimu imbere yo kubatizwa.

(Inyishu z'ibibazo ziboneka ku nsozero y'igice ca nyuma c'iki gitabu.)

KU BIBAZO VYO KWIGIRA

Iki gice caratanguje ikiganiro c'inyigisho y'amabatizo. Kugira ngo wongere ubumenyi ufise ku bijanye n'ico kibazo, niwige Ivyanditswe bikurikira ku bijanye n'ibatisimu:

Matayo 3:6,7,11-16; 11:11-12; 14:2; 16:4; 20:22-23; 21:25

Mariko 1:4,5,8,9; 10:38-39; 11:30; 16:16

Luka 3,3,7,12,16,21; 7:29-30; 12:50; 20:4.

Yohana 1,25-28,33; 3:22-23,26; 4:1-2; 10:40

Ivyakozwe n'intumwa 1:5,22; 2:38,41; 8:12,13,16,36,38; 9:18; 10:37,47-48; 11:16; 13:24; 18:8,25;

19:3,4,5; 22:16

Abaroma 6:3-4.

I Ab'i Korinto 1:13-16; 10:2; 12:13; 15:29

Abagalatiya 3:27

Abanyefeso 4:5.

Ab'i Kolosayi 2:12

I Petero 3:21.

Abaheburayo 6:2.

IGICE CA GATANDATU

INYIGISHO Z'IBATISIMU: IGICE CA II

INTUMBERO:

Uhejeje iki gice uzoshobora:

- Wandike Umurongo w'Ingenzi mu mutwe.
- Gusigura zimwe mu ntumbero za Mpwemu Yera.
- Gusigura ingene umuntu yoronka ibatisimu ya Mpwemu Yera.
- Vuga ikimenyetso c'inyuma c'umubiri c'ibatisimu ya Mpwemu Yera.
- Kumenya ikimenyamena nyaco c'ukubatizwa muri Mpwemu Yera.
- Kumenya ingabire n'ivyamwa vyta Mpwemu Yera.

UMURONGO W'INGENZI:

Ariko muzoronka ububasha Mpwemu yera niyabazirukirako, kandi muzombera ivyabona i Yerusalemu n'i Yudaya yose n'i Samariya no kugeza ku mpera y'isi.» (Ivyakozwe n'intumwa 1:8)

INTANGAMARARA

Mu gice ca nyuma mwarize insobanuro y'ijambo « kubatiza » kandi mwize amabatizo atatu muri ane avugwa mw'Isezerano Rishasha. Mwamenye ivyerekeye ukubatizwa kw'imibabaro Yezu yashikiwe, ukubatizwa kwa Yohana umubatiji, n'ukubatizwa kwa

gikirisu mu mazi. Iki gice kivuga ku kubatizwa kwa kane ari kwo kubatizwa kwa Mpwemu Yera.*

ISEZERANO RYA MPWEMU YERA

Inyuma y'izuka ryiwe kandi imbere y'uko asubira mw'ijuru, Yesu yahaye abayoboke biwe amabwirizwa ahambaye:

---

* Iki gice gikora gusa nk'intango y'inyigisho ya Mpwemu Yera. Kugira ngo umuntu yige mu buryo burambuye ivyerekeye Mpwemu Yera, ikigo mpuzamakungu Harvestime kiratanga inyigisho itandukanye yitwa "Ubusuku bwa Mpwemu Yera."

Ehe ndabarungikiye ivyo Data yasezeranye, ariko mweho mugume mu gisagara ca Yerusalem, mugeza aho mumwambika ububasha buva mw'ijuru.
(Luka 24:49).

Isezerano Yesu yerekeza kuri Mpwemu Yera. Ivyo Yesu yari yarabivugiye abayoboke biwe mbere y'aho:
Nanje nzosaba Data, azobaha uwundi Mwitsa, azogumana namwe ibihe vyose;

Mbere Mpwemu w'ukuri; uwo isi idashobora kwakira, kuko itamubona, kandi itamuzi; ariko mwebwe muramuzi; kuko abana namwe kandi azoba muri mwebwe.

Sinzobasiga impfuvyi. (Yohani 14:16-18).

INTUMBERO ZA MPWEMU YERA .

Imwe mu ntumbero nyamukuru za Mpwemu Yera itangwa mu gice twahejeje gusubiramwo: Guhoza abemera. Ariko Bibiliya itanga n'izindi ntumbero nyinshi za Mpwemu Yera mu buzima bw'uwizera. Mpwemu Yera ni:

- Mumwuzuze kandi mumubatize: Ivyakozwe n'intumwa 2:4.
- Mube muri we: I Ab'i Korinto 6:19.
- Mumufatanye n'Imana n'abandi bizera mu mpwemu imwe: I Ab'i Korinto 6:17.
- Mumusengera: Abaroma 8:26.
- Mumuyobore: Yohana 16:13
- Mwereke urukundo rwa Kristo kandi mubiciye kuri we: Abaroma 5:5.
- Mumuuhuze n'ishusho ya Kristo: II Ab'i Korinto 3:18.
- Muhishurire ukuri kwo muri Bibiliya: I Ab'i Korinto 2:10.
- Mumwigishe: Yohana 14:26
- Mumuhe iviyumviro vy'ugusenga kw'ukuri: Yohana 4:24.
- Mumukomeze: Abanyefeso 3:16.
- Mumuzure: Abaroma 8:11
- Mumweze: II Ab'i Tesalonike 2:13-14.

- Mumuhindure: Tito 3:5.
- Mumucire urubanza iyo akoze nabi: Yohana 16:8-11.
- Gutanga icizigiro c'agakiza: Abaroma 8:16
- Mumuhe umwidegemvyo: Abaroma 8:21.
- Muvuge biciye kuri we: Mariko 13:11
- Kwerekana ububasha bw'Imana: I Ab'i Korinto 2:4.
- Mumuhe ububasha bwo gushingira intahe: Ivyakozwe n'intumwa 1:8.
- Mumuhe umutima wo gusenga: Yohana 4:24.

IBIMENYETSO VYA MPWEMU YERA .

Mpwemu Yera afise intumbero nyinshi mu buzima bw'abizera, ariko intumbero nyamukuru n'ikimenyamenya nyaco c'ukubatizwa muri Mpwemu Yera ni uguhindura umukristo icabona gikomeye c'Inku Nziza:

Ariko muzoronka ububasha Mpwemu Yera niyamara kubazako; kandi muzoba ivyabona vyanje...gushika ku mpera y'isi. (Ivyakozwe n'intumwa 1:8)

Ikimenyamenya c'ibatisimu ya Mpwemu Yera cariho ubwo nyene mu buzima bw'Intumwa Petero. Imbere y'umusi wa Pentekote yari yarahakanye n'ubwoba ko atazi Yesu. Petero amaze kubatizwa muri Mpwemu Yera, yarahagurutse ashinga intahe ikomeye y'Ubutumwa bwiza bwatumye abantu ibihumbi bitatu baronka agakiza. Ububasha bwa Mpwemu Yera mw'ishengero rya mbere ni bwo bwatumye Inkuru Nziza ikwira kw'isi yose. Igitabo c'Ivyakozwe n'Intumwa ni inyandiko y'ico gishingantahe gikomeye cari ikimenyamenya c'ukubatizwa muri Mpwemu Yera.

KUBATIZWA MURI MPWEMU YERA .

Hariho ibice indwi mw'Isezerano Rishasha aho ijambo « kubatiza » rikoreshwa mu bijanye na Mpwemu Yera. Ane muri ayo ni amajambo ya Yohani Batista yanditswe mu njili:
Jewe ndababatirisha amazi kugira ngo mwihane, ariko Uwuza inyuma yanje andusha ububasha, sinkwiriye no kumutwara inkweto; (Matayo 3:11).

Jewe ndababatirishiye amazi, ariko We azobabatirisha Mutima Mweranda.» (Mariko 1:8)

Yohani arabishura bose ati: «Jewe ndababatirisha amazi; ariko haje uwundusha ububasha, sinbereye no gupfundurura imigozi y'ibirato vyiwe; Uyo azobabatiza muri Mutima Mweranda no mu muriro.
(Luka 3:16).

Nanje sinari ndamuza, ariko uwantumye kubatiza mu mazi, ni we yambwiye ati: Uwo uzobona Mpwemu amanukako, akaguma kuri we, ni we abatiza muri Mpwemu Yera. (Yohani 1:33).

Yesu nawe yavuze ku kubatizwa kwa Mpwemu Yera:

Kuko Yohani yabatiriza mu mazi; ariko mweho muzobatizwa muri Mpwemu Yera, hasigaye imisi mikeyi.» (Ivyakozwe n'intumwa 1:5)
Igihe Petero yavuga ivyabaye mu nzu ya Koruneliyo, yasubiyemwo amajambo ya Yesu ati:
Maze nibuka ijambo ry'Umukama, ry'uko yavuze ati: «Yohani yabatiriza mu mazi; ariko mwebwe muzobatizwa muri Mpwemu Yera.
(Ivyakozwe n'intumwa 11:16)

Paulo kandi yarakoresheje ijambo « kubatiza » mu bijanye na Mpwemu Yera:

Kuko muri Mutima umwe ni ho twabatirijwe twese ngo tube umubiri umwe, baba Abayahudi canke Abagereki, abashumba canke abidegemvy; kandi bose banyejwe muri Mpwemu umwe. (I Ab'i Korinto 12:13)

Gukoresha ijambo "kubatiza muri" Mpwemu Yera ni kimwe n'igihe rikoreshwa mu kudondora ukubatizwa kwa gikirisu mu mazi. Muri ivyo bihe vyose bibiri, ibatisimu ni ugushingira intahe hanze ko umuntu ameze mu vy'impwemu imbere mu mutima.

Mpwemu Yera yamanutse avuye mw'Ijuru ku bigishwa ku musi wa Pentekote, arababika [canke ababatiza] muri Mpwemu Yera. Petero yavuze ko ivyo vyabaye ari ugushitsa umuhango w'Imana: "Mu misi y'iherezo... nzosuka Mpwemu wanje ku bantu bose." Uwo muhango watanzwe muri Yoweli 2:28.

IKIMENYETSO C'UMUBIRI

Mpwemu Yera ntaboneka n'ijisho ry'umuntu. Yagereranywa na Yesu n'umuyaga:

Umuyaga uhuha iyo ugomba, nawe wumva ijwi ryawo, ariko ntumenye iyo uva n'ijo uja: ni ko bimeze ku muntu wese yavyawe na Mpwemu. (Yohani 3:8)

Naho umuyaga utaboneka, ingaruka ugira zirashobora kubonwa no kwumvikana. Iyo umuyaga uhushe inkungugu iraduga iva hasi, ibiti vyose bipfukama bikaja mu nzira imwe, amababi aravuza induru, imiraba y'ikiyaga iravuza induru, ibicu na vyo bikagendagenda mu kirere. Ivyo vyose ni ibimenyetso vy'umubiri vy'umuyaga. Ni ko bimeze no kuri Mpwemu Yera. Naho ataboneka, ingaruka Mpwemu Yera atanga zirashobora kubonwa no kwumvikana.

Hari ahantu hatatu mw'isezerano rishasha batubwira ivyabaye igihe abantu babatizwa muri Mpwemu Yera:

KU MUSI WA PENTECOTE:

Ivyakozwe n'intumwa 2:2-4 niho handitswe ivyabaye ku musi wa Pentekoti:

Haza igihinda kivuye mw'ijuru giturumbuka kimeze nk'igihuhi c'umuyaga w'inkomezi, cuzura mu nzu bari bicayemwo.

Haboneka indimi zigabanije zisa n'iz'umuriro, zijya kuri umwe wese muri bo.

Bose buzuzwa Mutima Mweranda, batangura kuvuga izindi ndimi nk'uko Mpwemu yabahaye kuzivuga. (Ivyakozwe n'intumwa 2:2-4)

INZU YA KORINELIYO:

Mu Vyakozwe n'intumwa 10:44-46 handitswe ivyabaye igihe Petero yabwira Inkuru Nziza umuntu yitwa Koruneliyo n'umuryango wiwe:

Petero akivuga ayo majambo, Mpwemu Yera amanukira ku bariko bumviriza Ijambo bose. Abemera bose bari baje na Petero baratangazwa n'uko ingabirano ya Mpwemu Yera yasutswe no ku banyamahanga. Kuko bumvise bavuga izindi ndimi, bahimbaza Imana... (Ivyak. 10:44-46)

ABAHINDUKIYE I EFESO:

Ivyakozwe n'intumwa 19:6 haradondora ivyashikiye umugwi wa mbere w'abahindutse i Efeso:

Pahulo amaze kubarambikako ibiganza, Mpwemu Yera araza . kuri bo; kandi baravuga mu ndimi zitamenyekana, baravugishwa n'Imana. (Ivyakozwe n'intumwa 19:6)

Uko tugereranya ivyo bice hariho ikimenyetso kimwe c'umubiri gihuriye kuri vyose uko ari bitatu: Abaronse ibatisimu ya Mpwemu Yera bavuga izindi ndimi. Ibindi bimenyetso bitangaje vyta Mpwemu Yera biravugwa, ariko nta na kimwe nk'aho cabaye muri ivyo bihe vyose.

Ku musi wa Pentekoti habaye ijwi ry'umuyaga w'inkubi y'umuyaga kandi indimi z'umuriro ziboneka ziboneka. Ivyo ntivyanditswe mu bindi bihe bibiri.

I Efeso abashasha bahindutse barahanuye. Ariko ivyo ntibivugwa ko vyabaye ku musi wa Pentekoti canke mu nzu ya Koruneliyo.

Ikimenyetso kimwe co hanze intumwa zabonye mu vyo Koruneliyo n'abo mu rugo rwiwe baciymwo ni uko bavuga indimi zitamenyekana. Ico kimenyetso c'umubiri cari ikimenyamenya ku bigishwa ko babatijwe muri Mpwemu Yera.

Dufatiye kuri izo nyandiko zo muri Bibiliya dushika ku ciyumviro c'uko ikimenyetso co kuvuga mu ndimi zitamenyekana biciye ku bubasha bwa Mpwemu Yera cemeza ko umuntu yabatijwe muri Mpwemu Yera.

INDIMI

Ikimenyetso c'"indimi" gishobora kuba indimi zizwi n'umuntu. Ivyo ni vyo vyabaye ku musi wa Pentekoti:

...Bose baratangara, baratangara, babwirana bati: «Mbega aba bose bavuga si Abanyagalileya? None bite se ko umuntu wese yumva avuga ururimi rwiwe kavukire? (Ivyakozwe n'intumwa 2:7-8).

Indimi zirashobora kandi kuba ururimi umuntu atazi. Ivyo vyitwa ururimi rutazwi:

Kuko uwuvuga ururimi rutamenyekana ntabarira abantu, ariko abarira Imana; ariko mu mpwemu avuga amabanga. (I Ab'i Korinto 14:2)

INTUMBERO Z'INDIMI

"Izindi ndimi" twaronse biciye mu kubatizwa muri Mpwemu Yera zifise intumbero nyinshi mu buzima bw'abizera. I Abakorinto ikigabane ca 14 kiradondora zimwe mu ntumbero zituma indimi zigaragara:

-Isengesho ry'Imana: Umurongo wa 2

-Kwiybaka: Kwiybaka bisigura kwubaka canke guteza imbere ugukura mu mpwemu:

Umurongo wa 4

-Iyo zisobanuwe zirubaka ishengero: Umurongo wa 12

- Ugusenga: Umurongo wa 14 (Raba kandi Abaroma 8:26-27)
- Ikimenyetso ku batizera: Umurongo wa 22
- Iranguka ry'ubuhanuzi: Umurongo wa 21 (Raba kandi Yesaya 28:11-12)
- Ishimwe: Umurongo wa 15,17

IVYANKA

Hari abantu barwanya ikimenyetso co kuvuga mu ndimi. Ivyo ni bimwe mu vyo bavyura:

UMUKRISTO WESE AFISE MPWEMU YERA:

Kimwe mu bintu bikunze kwanka ni uko umukristo wese aronka Mpwemu Yera iyo ahindutse kandi ko adakeneye ubundi bumenyi kugira ngo aronke ibatisimu ya Mpwemu Yera.
Ariko rimbura ingeri z'abantu bo mw'Isezerano Rishasha bari abizera nyakuri.

Intumwa zari zihanye ivyaha vyazo, zikemera ko Yesu ari Mesiya. Bari bariboneye ubwabo kandi bakemera ko ari ukuri ivy'urupfu rwiwe, uguhambwa kwiwe, ukuzuka kwiwe. Yesu yabwiye abayoboke biwe ati:

Kandi raba ndabarungikiye ivyo data yasezeranye; ariko mweho mugume mu gisagara ca Yerusalem, kugeza aho mumwambikishijwe ububasha buva mw'ijuru.» (Luka 24:49).
Yavuze ati:

Kuko Yohani yabatiriza mu mazi; ariko mweho muzobatizwa muri Mpwemu Yera, hasigaye imisi mikeyi.» (Ivyakozwe n'intumwa 1:5)

Ivyo vyasezeranywe vyo kubatizwa muri Mpwemu Yera vyaje ku musi wa Pentekote:

Bose buzuzwa Mpwemu yera, batangura kuvuga izindi ndimi nk'uko Mpwemu yabahaye kuzivuga. (Ivyakozwe n'intumwa 2:4)

Naho intumwa zari zisanzwe ari abemera vy'ukuri, ku musi wa Pentekote niho zuzuye [kubatizwa muri] Mpwemu Yera. Abanya Samariya bari bumvise Inkuru Nziza ivugwa. Bari bemeye kandi barabatijwe. Ariko bo ntibari bararonse Mpwemu Yera;

Maze intumwa zari i Yeruzalem zumvise yuko Abanyasamariya bemeye ijambo ry'Imana, zibatumako Petero na Yohani. Na bo baramanutse barabasengera ngo bahabwe Mpwemu Yera; (kuko ata n'umwe muri bo yari bwamanukeko, bari babatijwe gusa mw'izina ry'Umwami Yesu). Baraheza babarambikako ibiganza baronka Mpwemu Yera.
(Ivyakozwe n'intumwa 8:14-17).

Abanya Samariya baronse agakiza biciye mu busuku bwa Filipo. Baronse Mpwemu Yera biciye ku busuku bwa Petero na Yohani. Kwakira ibatisimu ya Mpwemu Yera vyari ikintu gitandukanye n'ukwakira agakiza.

Ivyakozwe n'intumwa 19:1-6 haradondora ingene Paulo yagiye i Efeso, akabona abantu bavugwa ko ari "abigishwa." Ikibazo ca mbere Paulo yabajije ni iki: «Mbega mwaronse Mpwemu Yera kuva mwizer?» biragaragara ko abantu baba abemera Kristo bataronse ukubatizwa kwa Mpwemu Yera Naho umuntu yoba yaronse ukubatizwa kwa Mpwemu Yera. muri ico gihe nyene

ahindutse, ni ikintu gitandukanye n'agakiza.

Ubusuku bwa Mpwemu Yera bwama bukora kuva kera na rindi. Isezerano rya kera rivuga kuri Mpwemu Yera aza ku ndongozi z'impwemu za Isirayeli. Mpwemu Yera nawe arakora mu buzima bw'umunyavyaha kugira ngo amuzane kuri Kristo.

Ariko ivyo biratandukanye n'ukwuzuzwa Mpwemu Yera. Ivyo Yesu yarabitomoye igihe yavuga ati

:Ni Mpwemu Nyen'ukuri; uwo isi ntishobora kwakira, kuko itamubona, kandi itamuzi, ariko mwebwe muramuzi, kuko abana namwe, kandi azoba muri mwebwe. (Yohani 14:17)

Mpwemu Yera yari kumwe n'abigishwa ico gihe, ariko ntiyari akiri muri bo. Bari buzuye [babatizwa] na Mpwemu Yera ku musi wa Pentekote. Mpwemu Yera ari kumwe n'umunyavyaha kugira ngo amukwegere kuri Yezu Kristu. Ariko ivyo si co kimwe no kuba MU mwizerwa.

Mpwemu Yera yari kumwe n'indongozi z'impwemu zo mu bihe vy'Isezerano rya Kera. Ariko ntiyari akiri muri bo. Iryo ni ryo tandukaniro riri hagati y'ibusuku bwa Mpwemu Yera bwo mw'Isezerano rya Kera n'iryo Rishasha.

BOSE BAVUGA N'INDIMI?:

Ikindi kintu co kwanka indimi caje biciye mu gutahura nabi ikibazo c'Intumwa Paulo kiri muri I Ab'i Korinto 12:30. Arabaza ati: «Mbega bose bavuga indimi zitamenyekana?» Inyishu y'ikibazo ciwe ni « Oya, bose ntibavuga indimi ».

Ariko Paulo ntavuga aha ivy'ubumenyi bwo kubatizwa muri Mpwemu Yera. Ikiganiro kijanye n'ingabire za Mpwemu Yera zishobora gukoreshwa n'uwizera mw'ishengero:

Nuko rero mwebwe muri umubiri wa Kristu, kandi umwe wese mur'ighimba cawo.

Kandi Imana yashizeho bamwe mw'ishengero: ubwa mbere abatumwa, ubwa kabiri abavugishwa n'Imana, ubwa gatatu abigisha, hanyuma ibitangaza, hanyuma ingabirano zo gukiza abarwayi, ubutabara, ubutegetsi n'indimi zitandukanye. (I Ab'i Korinto 12:27-28)

Paulo ariko aravuga ingabire zishobora gukoreshwa n'abagize ishengero. Imwe muri izo ngabire za Mpwemu Yera ni “indimi zitandukanye.” Ni ubushobozi bwo guha ishengero ubutumwa budasanzwe mu ndimi zitandukanye mu bubasha bwa Mpwemu Yera Naho umuntu wese abona ikimenyetso c'indimi zitandukanye iyo abatijwe muri Mpwemu Yera, si bose baronka ingabire idasanzwe y'ubudasa bw'indimi.

UBWOBA:

Abizera bamwe ntibarondera ukubatizwa na Mpwemu Yera kubera batinya ko bazoronka ubumenyi butavuye ku Mana. Ariko Bibiliya ivuga iti:

Musabe, muzohabwa; murondere muzoronka; mudongore, muzokugururirwa; Kuko uwusaba wese ahabwa; uwurondera na we araronka; uwudodora na we azokingurirwa. Canke ni nde muri mwebwe umwana wiwe yomusaba umutsima, akamuha ibuye? Canke yomusaba ifi, akamuha inzoka? None mwebwe ko muzi guha abana banyu ingabire nziza muri babi, mbega So wo mw'ijuru ntazorushiriza guha ivyiza abamumusaba? (Matayo 7:7-11).

Iyo umwizera arondera Imana ngo imuhe ingabirano, nka Data mwiza wo kw'isi, Imana ntizoreka ngo aronke ikintu na kimwe comugirira nabi.

IVYO BIBAHO MU NYIMYUMVIRO:

Ikindi kintu co kwanka indimi ni uko ari ikintu umuntu agira mu mutima. Abizera benshi baronse ibatisimu ya Mpwemu Yera barashimika ku kuntu bo ubwabo bavyifatamwo mu mutima ku vyo baciymwo. Umuntu ni ikiremwa gifise iniyumvo. Guhinduka ntibikuraho iniyumvo z'umugabo. Azoguma afise umunezero n'umubabaro.

Guhinduka bibohora iniyumvo z'umuntu ku bubasha bw'icaha. Bihindura ivyo vyiyumviro bikaja mu gusenga Imana. Ijambo « umunezero » mu Vyanditswe rifitaniye isano cane na Mpwemu Yera. Mu Vyakozwe n'intumwa 13:52 dusoma ko "abigishwa buzuzwa umunezero na Mpwemu Yera."

Abantu bamwe bamwe bafata n'inyiyumvo nyinshi umunezero uzanana n'ibatisimu ya Mpwemu Yera kuko mu kameremere kabobaba bafise iniyumvo nyinshi kuruta abandi. Bashobora gusemerera, gutwenga canke bakagira ibindi bintu biva mu mubiri wabo w'umubiri. Ariko izo nyifato z'inyiyumvo si ikimenyetso c'ukubatizwa muri Mpwemu Yera. Ikimenyetso cemeza ni ukuvuga mu ndimi.

Si ngombwa kugaragaza iniyumvo nyinshi nk'ugutwenga, gusemerera, gutamba n'ibindi, kugira ngo umuntu abatizwe muri Mpwemu Yera. Uko umuntu yifata mu mutima ku munezero ivyo bintu bimushikiye, akensi birafitaniye isano n'ingene ameze mu mutima.

Ariko ntidukwiye kunegura abafise iniyumvo z'umunezero ku Mpwemu Yera. Bibiliya iravuga ingene abantu bashikiwe n'Imana mu buryo bukomeye bavyakiriye mu mutima. Abantu barajugumira, bakubita ibipfukamiro hasi, barasemerera, baranezerwa, baratamba imbere y'Imana.

Birashimishije kwhiweza ingene abantu bavyifatamwo mu mutima iyo babonye ibirori bitandukanye vyo gukina. Bazosemerera, batwenge, basimbuke hejuru no hasi, kandi bazoserura umunezero mwinshi kubera umukino wo gukina. Ese ukuntu dukwiye kurushiriza guhimbarwa n'ingabire nka Mpwemu Yera ishitsa intumbero nyinshi cane mu buzima bwacu, ikaduha umunezero mwinshi, ikaduha ububasha bwo gushikira isi Inkuru Nziza.

Umwanditsi wa Zaburi Dawidi yaravyemeye. Atanga ishusho y'ugusenga Imana mu munezero, mu ijwi rirenga, mu mutima:

Nimuze turirimbiire Umukama, tuvugirize induru y'agahimbare, igitandara c'agakiza kacu. Reka tuze imbere yiwe dushimira, tumuvugirize induru y'umunezero n'amazaburi. Kuko Umukama ari Imana ikomeye, ni Umwami akomeye asumba ibigirwamana vyose.
(Zaburi 95:1-3).

Mumushemeze n'ijwi ry'inzamba; mumushemeze mu inanga n'inanga. Mumushemeze n'inanga, muvyine; mumushemeze n'ibicurarangisho vy'imirono n'ibicurarangisho vy'inanga.
Mumushemeze ku nkunga zivuga cane; mumushemeze ku nkunga zivuga cane. Igifise impwemu cose, nikihimbaze Umukama. Shemeze Umukama.

(Zaburi 150:3-6).

Ntubwirizwa gutinya ko ukubatizwa muri Mpwemu Yera bizotuma ukora ikintu kitabereye canke ngo ntube ushobora kwigenzura. Bibiliya ivuga iti:

Kandi impwemu z'abahanuzi ziganzwa n'abahanuzi.
(I Ab'i Korinto 14:32)

Ivyo bisigura ko ingabirano iyo ari yo yose Imana itanga itegekwa n'uwuyikoresha mu buryo bw'ubwenge. Imana nta kintu kitabereye ikora kuko...

...Imana si yo y'umuvurungano, ahubwo ni y'amahoro...
(I Ab'i Korinto 14:33)

IMPANO ZA MPWEMU YERA .

Yesu yasize abayoboke biwe inshingano yo gukwiragiza ubutumwa bwiza gushika ku mpera y'isi. Ububasha bwa Mpwemu Yera bwobafashije gushitsa ico gikorwa. Igice c'ubwo "bubasha" bwa Mpwemu Yera cari ingabire zidasanzwe Mpwemu Yera aha abemera kugira ngo abategurire gukora neza. Izo ngabire zo mu mpwemu ntizisa n'italanto z'akameremere. Italanto n'ubushobozi biva ku kamere bitangwa mu gihe c'ivuka ry'umubiri kandi/canke biterwa n'utwigoro kamere mu kiringo c'ubuzima. Bishobora gukoreshwa mu gukorera mw'ishengero, ariko bitandukanye n'ingabire z'impwemu.

Ingabire z'impwemu ziva kuri Mpwemu Yera. Intumbero yabo ni..

....Kugira ngo aberanda batunganywe neza, bakore umurimo w'ubusuku, n'ubwubake umubiri wa Kristo; Gushitsa aho twese tuzoshikira mu bumwe bw'ukwemera no kumenya Umwana w'Imana, tugashika ku muntu atunganye, dushike ku rugero rw'ighagararo c'ukunengesera kwa Kristu; Kugira ngo kuva ubu ntitube abana, bazungurutswa irya n'ino, batwarwa n'umuyaga wose w'inigisho... Ariko kuvuga ukuri mu rukundo bishobora gukura muri we muri vyose ari we mutwe mbere na Kristo. (Abanyefeso 4:12-15).

Iki gisomwa kirerekana ko ingabire z'impwemu ari izo:

- Gutunganya aberanda.
- Guteza imbere igikorwa c'ubusuku.
- Kwubaka Kristo n'ishengero.

Intumbero z'iherezo z'izo ngabirano ni uko tuzo:

- Mube ubumwe mu kwemera.
- Guteza imbere ubumenyi bwacu kuri Kristo.
- Dutere imbere mu butungane, na Kristo nk'akarorero kacu.
- Mube abashikamye, ntimubeshwe n'inigisho z'ibinyoma.
- Gukura mu vy'impwemu muri Kristo.

Amashengero amwe amwe avuga ko ingabire zose za Mpwemu Yera zitari iz'abizera bo muri iki gihe. Bigisha ko zimwe mu ngabire zikomeye nk'ibitangaro no kuvuga mu zindi ndimi zari iz'ishengero rya mbere gusa.

Inyishu y'ivyo bavuga ni iyi: Umukama yatanze ingabire z'ubusuku kugira ngo ashitse intumbero zimwe zimwe mw'ishengero. Ntazokuraho n'imwe muri izo ngabirano ata ntumbero zirangutse. Mbega amashengero yacu yose ari mu bumwe? Twoba dufise ubumenyi bushitse ku vyerekeye Kristu? Twese twoba turiko turagenda mu butungane, dushikamye kandi dukomeye? Twoba twabujije inyigisho z'ibinyoma kwinjira mu mashengero yacu?

Inyishu y'ivyo bibazo ni "oya." Intumbero zose z'ingabire z'ubusuku ntizarangutse Kubera iyo mpamvu, ingabire zose Imana yatanze kugira ngo zishitse izo ntumbero ziracariho n'ubu Bibiliya ivuga kandi ko «ingabire n'amahamagara y'Imana ata kwhiana» (Abaroma 11). :29). Ivyo bisigura ko Imana itazohindura iviyumviro ngo isubize ingabire canke umuhamagaro yatanze.

Mpwemu Yera aha umwizera wese n'imiburiburi ingabire imwe y'impwemu (I Petero 4:10; Abanyefeso 4:7, 8).

I Ab'i Korinto 12:7). Ni ngombwa ko tuvumbura kandi tugakoresha ingabire yacu y'impwemu mw'ishengero. Imirongo nyamukuru isigura ingabire z'impwemu abizera bashobora kuronka biciye muri Mpwemu Yera ni Abaroma 12:1-8, I Abakorinto 12:1-31, Abanyefeso 4:1-16 na I Petero 4:7-11.*

IVYAMWA VYA MPWEMU YERA

Mpwemu Yera atera imbere mu buzima bw'umwizera kamere Bibiliya yita "ivyamwa vy'impwemu." Ivyamwa vya Mpwemu Yera vyerekeye kamere ya Mpwemu Yera igaragara mu buzima bw'umwizera Imana yipfuza ko ivyamwa vyose bigaragara mu buzima bw'umukristo wese:

Ariko ivyo Mpwemu yama ni urukundo, umunezero, amahoro, ukwiyumanganya, ubugwaneza, ingeso nziza, kuba umwizigirwa. Ubugwaneza, ukwifata; nta tegeko rirwanya mwene abo. (Ab'i Galatiya 5:22-23).

Gutera imbere muri izo kamere ni ikindi gikorwa gihambaye ca Mpwemu Yera mu buzima bw'uwizera.

KWAKIRA MPWEMU YERA .

Ibi bikurikira ni amabwirizwa yo muri Bibiliya yo kwakira ibatisimu ya Mpwemu Yera.

IHANE MUBATIZWE:

Ivyo bizotuma uba mu kibanza co kwakira abantu mu vy'impwemu:

Petero arabishura ati: «Nimwhiane, umuntu wese muri mwebwe abatizwe kw'izina rya Yesu Kristu, kugira ngo abashe kuronka ikigongwe c'ibicumuro viwe, kandi muzohabwa ingabire ya Mutima Mweranda. (Ivyakozwe n'intumwa 2:38)_____

* Ivyigwa vy'Ikigo Mpuzamakungu Harvestime, "Ubusuku bwa Mpwemu Yera", birasigura mu buryo burambuye ingabire n'ivyamwa vya Mpwemu Yera. Igenewe gufasha abemera kuvumbura ingabire yabo yo mu mpwemu no gutera imbere ivyamwa vya Mpwemu kugira ngo bakore neza mu Mubiri wa Kristo.

WIZERE KO ARI KURI WEWE:

Kuko isezerano ari iryanyu n'abana banyu, n'abari kure bose, n'abo bose Umwami Imana yacu azohamagara.» (Ivyakozwe n'intumwa 2:39)

BIZIFUZE:

...Yesu arahagarara, arasemerera ati: Uwufise inyota, n'aze aho ndi anywe.

Uwunyizera, nkuko ivyanditswe bivuga, inzuzi z'amazi y'ubugingo zizotemba zivuye mu nda yiwe.

(Ariko ivyo yabivuze kuri Mpwemu abamwemeye bazoronka, kuko Mpwemu Yera atari bwatangwe, kuko Yezu atari bwaninahazwe) (Yohana 7:37-39)

MUMENYE KO ARI INGABIRE:

Mpwemu Yera yaramaze gutangwa. Yarahawe Ekleziya ku musi wa Pentekote. Kubera ko ari ingabirano, ntaco ushobora gukora kugira ngo uyironke:

...ingabire ya Mpwemu Yera. (Ivyakozwe n'intumwa 2:38)

Ivyo vyonyene nobimenya kuri wewe. Mbega mwaronkeye Mpwemu kubw'ugushitsa ivyagezwe, canke kubwo kwumva Inkuru nziza mukayizera?

Uwo abafasha muri Mpwemu, agakorera ibitangaza muri mwebwe, yabigira kubera ko mwubaha ivyagezwe, canke kubera ko mwumvise mukizera? Kugira ngo umuhezagiro wa Aburahamu ushikire abanyamahanga; biciye kuri Yesu Kristu; kugira ngo dushobore guhabwa Mpwemu yasezeranywe ku bw'ukwizera. (Abagalatiya 3:2,5,14)

Tanga gushima no gushima Imana ku ngabire ya Mpwemu Yera.

WIHEBERE IMANA:

Ntutinye kuvuga ururimi rwa Mpwemu uko uriko urahimbaza no gusenga Imana. Uko uzomushimagiza wumvikana uzobanza kubona iminwa ivuga ibijuju. Uhe ururimi rwave Mpwemu Yera azovuga biciye muri wewe amajambo atari mu bwenge bwawe. Ico ni co kimenyetso c'ukubatizwa kwa Mpwemu Yera:

Kuko azobwira aba bantu n'iminwa y'ibitutsi n'urundi rurimi. (Yesaya 28:11).

Bose buzuzuwa Mutima Mweranda, batangura kuvuga izindi ndimi nk'uko Mpwemu yabahaye kuzivuga. (Ivyakozwe n'intumwa 2:4)

MUSABE AMASENGESHO Y'ABANDI BIZERA:

Mpwemu Yera arashobora kuronka biciye mu kurambikako ibiganza (Ivyakozwe n'intumwa 8,9,19) canke ata kurambikako ibiganza (Ivyakozwe n'intumwa 2,4,10). Iga ibi bice vyerekana ingene abemera buzuye Mpwemu bashobora kugufasha kwibonera ukubatizwa muri Mpwemu Yera.

KWIGEZAGO

1. Ni zihe zimwe mu nturnero za Mpwemu Yera mu buzima bw'umwizera?

---

2. Tanga ingingo zitandatu zo kwakira ibatisimu ya Mpwemu Yera.

---

3. Wandike Umurongo w'Ishingiro ukoreshheje mu mutwe.

---

4. Ikimenyetso c'inyuma c'umubiri c'ukubatizwa kwa Mpwemu Yera ni ikihe?

---

5. Ni ikihe kimenyamenya nyaco c'ukubatizwa kwa Mpwemu Yera? Tanga ikintu co muri Bibiliya co gushigikira inyishu yawe.

---

6. Ijambo «ivyamwa» vya Mpwemu Yera risobanura iki?

---

7. Nimushire ku rutonde ivyamwa icenda nya Mpwemu Yera bikwiye kuba mu buzima bw'abizera:

---

8. Ni izihe ntumbero zimwe zimwe z'ingabire za Mpwemu Yera?

---

9. Ni kuki aya majambo ari ikinyoma: "Ingabire zose za Mpwemu Yera si izo dufise muri iki gihe. Zimwe muri zo zari iz'ishengero rya mbere gusa."

---

10. Ni ibintu bine nyamukuru ibihe abantu bamwebamwe banka ku bijanye n'ikimenyetso c'izindi ndimi?

---

11. Muri ivyo bintu vyo kwanka, hoba hariho ivy'ukuri bishingiye ku Vyanditswe?

(Inyishu z'ibibazo ziboneka ku nsozero y'igice ca nyuma c'iki gitabu.)

KU BIBAZO VYO KWIGIRA

Iki gice caratanguje inyigisho ya Mpwemu Yera biciye mu kuganira ku kubatizwa kwa Mpwemu Yera.

Bandanya wiga Mpwemu Yera ukoresheje uru rutonde rukurikira:

KAMERE K' MPWEMU YERA .

- Yitwa Imana: Ivyakozwe n'intumwa 5:3-4.
- Ariho hose: Ariho hose: Zaburi 139:7.
- Umuzi vyose: Azi vyose: I Ab'i Korinto 2:10-11
- Omnipotent: Niwe ashobora vyose: Ivyakozwe n'intumwa 1:8.
- Uwuhoraho: Ni Uwuhoraho: Abaheburayo 9:14.
- Angana na Data n'Umwana: Matayo 3:16-17.

UBURYO BWA MPWEMU YEAR ARI .

- Afise ubwenge: Abaroma 8:27.
- Uwo mutima ni uwufise ubwenge: I Ab'i Korinto 2:10-11
- Atohoza ubwenge bw'umuntu: I Ab'i Korinto 2:10.
- Afise ubugombe: I Ab'i Korinto 12:11
- Ayobora mu gutanga no kwanka uruhusha: Ivyakozwe n'intumwa 16:6-7,10.
- Aravuga: Ivyakozwe n'intumwa 8:29.
- Arakunda: Abaroma 15:30
- Arababaye: Abanyefeso 4:30
- Arasenga: Abaroma 8:26

KAMERE Y'IBIMENYETSO

Mpwemu Yera afise kamere y'ugutahura. Tubwirizwa kwirinda kugira ngo nti:

- Kubesha Mpwemu Yera: Ivyakozwe n'intumwa 5:3-4.
- Murwanye Mpwemu: Ivyakozwe n'intumwa 7:51
- Muzimye Mpwemu: I Abatesalonike 5:19
- Mubabaze Mpwemu: Zaburi 78:40
- Gutuka Mpwemu: Abaheburayo 6:4-6.
- Mubabaze Mpwemu Yera: Yesaya 63:10.
- Gutuka Mpwemu Yera: Matayo 12:31-32

AMAZINA N'IVYITIRANWA YA MPWEMU YERA

Amazina n'amazina y'icubahiro ya Mpwemu Yera aratanga ubumenyi bundi ku kamere yiwe n'imigambi yiwe. Ni we yitwa:

- Mpwemu w'Imana: I Ab'i Korinto 3:16.
- Mpwemu wa Kristo: Abaroma 8:9.
- Mpwemu ihoraho: Abaheburayo 9:14
- Mpwemu w'ukuri: Yohana 16:13; 14:26
- Mpwemu w'ubuntu: Abaheburayo 10:29
- Mpwemu w'ubugingo: Abaroma 8:21.
- Mpwemu w'ubuninahazwa: I Petero 4:14.
- Mpwemu w'ubwenge n'ivyahishuriwe: Abefeso 1:17.
- Umuhumuriza: Yohana 14:26
- Mpwemu w'Isezerano: Ivyakozwe n'intumwa 1:4-5.
- Mpwemu W'Ubweranda: Abaroma 1:4.
- Mpwemu w'ukwizera: II Ab'i Korinto 4:13

-Mpwemu w'Umwana: Abaroma 8:15.

IBIMENYETSO VYA MPWEMU YERA .

Ibi bimenyetso bikurikira nivyo bikoreshwa muri Bibiliya kugira ngo biggereranye Mpwemu Yera:

-Inuma: Yohana 1:32

-Amavuta: Luka 4:18

-Amazi: Yohana 7:37-39.

-Ikidodo: Abanyefeso 1:13

-Umuyaga: Yohana 3:8.

-Inzuzi: Yohana 7:38-90.

-Umuriro: Bisobanura:

-Ukuhaba kw'Uhoraho: Kuvayo 3:2.

-Ivyemezo: Abalewi 9:24

-Ukurindwa: Kuvayo 13:21

-Gusukura: Yesaya 6:1-8.

-Ingabire ya Mpwemu Yera: Ivyakozwe n'intumwa 2:3.

-Urubanza: Abaheburayo 12:29

IGICE C'INDWI

GURAMBIKA AMABOKO

INTUMBERO:

Uhejeje iki gice uzoshobora:

- Kwandika Umurongo w'Ingenzi mu mutwe.
- Gusigura ukurambika ibiganza.
- Kumenya intumbero zo kurambika ibiganza mu bihe vy'Isezerano rya Kera.
- Kumenya intumbero zo kurambika ibiganza mu bihe vy'Isezerano Rishasha.
- Kurutondee ku rutonde ibisabwa kugira ngo umuntu ashobore gukora ubusuku mu kurambika ibiganza.

UMURONGO W'INGENZI:

Bamarayo igihe kirekire, bigisha bashize amanga mu Mukama, na we ashingira intahé ijambo ry'ubuntu bwiwe, abaha gukora ibimenyetso n'ibitangaza. (Ivyakozwe n'intumwa 14:3)

INTANGAMARARA

Inyigisho yo kurambikako ibiganza ni yo ngingo ya kane mu mishinge y'ukwizera kwa gikirisu.

Gurambika ibiganza ni igikorwa aho umuntu ashira ibiganza ku mubiri w'uwundi afise intumbero itomoye yo mu vy'impwemu. Ukwo kurambikako ibiganza kujana n'igisabisho canke ubuhanuzi.

IVYANDITSWE VYO MW'ISEZERANO YA KERA

Gurambika ibiganza mw'Isezerano rya Kera vyakoreshwa mu ntumbero zikurikira:

1. Kwimurira umuhezagiro canke ubukuru bwo mu mpwemu. [Kwimurira bisigura ko ikintu c'impwemu kiva ku wurambitse ibiganza kikaja ku wuriko arakorako.]
2. Kwemeza ku mugaragaro umuhezagiro canke ubukuru bw'impwemu umuntu yaronse ku Mana.
3. Kwiyemeza Imana gukora ubusuku budasanzwe.

Ingero zitatu zo mw'Isezerano rya Kera zirerekana izo ntumbero zo kurambikako ibiganza:

ISIRAYELI:

Itanguriro 48 ni ryo rya mbere rivuga ibijanye no kurambika ibiganza kugira ngo umuntu agire inyungu mu vy'impwemu. Yozefu azana abahungu biwe babiri Efurayimu na Manase kwa se ngo abahezagire.

Isirayeli arambura ukuboko kwiwe kw'iburyo, akurambika ku mutwe wa Efuriyamu, ari we mutoyi, ukurambika kw'ibubamfu ku mutwe wa Manase. kuko Manase yari imfura. (Itanguriro 48:14).

Umuhezagiro wa Yakobo wimuriwe ku buzukuru biwe babiri mu kurambika ibiganza yiwe ku mitwe yabo.

ABALEWI:

Abalewi bari bashinzwe n'Imana kugira ngo bakorere ishengero rya Isirayeli nk'indongozi zo mu vy'impwemu. Muri ico kibanza bari baserukira abantu imbere y'Imana. Ukurambika ibiganza kwari ugushingira intahe ububasha bw'Umulewi imbere y'Imana:

Hanyuma uzane Abalewi imbere y'Umukama; nuko Abisirayeli baze barambike ibiganza ku Balewi. (Guharūra 8:10).

MOSE:

Uko Musa yegereza iherezo ry'ubusuku bwiwe bwo kw'isi, yasavye Uhoraho ngo ashireho umurongozi mushasha w'Abisirayeli:

Umukama abwira Musa ati: «Jana Yosuwa mwene Nuni, umuntu arimwo impwemu, umurambikeko ikiganza cawe. Nuko umuhagarike imbere ya Eleyazari umuherezankuka n'imbere y'ikoraniro ryose; kandi mumuhe itegeko imbere yabo. Uze umushireko n'icubahiro cawe, kugira ngo iteraniro ryose ry'Abisirayeli rikumwumvire. Mose abigenza uko Umukama yamutegetse, afata Yosuwa, amuhagarika imbere ya Eleyazari umuherezankuka n'iteraniro ryose. Araheza aramurambikako ibiganza, aramutegeka nk'uko Umukama yari yamutegetse biciye kuri Musa.

(Guharura 27:18-20,22-23)

Ivo ukwo kurambikako ibiganza vyavuyemwo muri Yosuwa vyanditswe mu Gusubira mu vyagezwe:
**Yosuwa mwene Nuni yari yuzuye umutima w'ubwenge; kuko Musa yari yamurambitseko
ibiganza, Abisirayeli baramwumvira, bakora uko Umukama yari yategetse Musa.** (**Gusubira mu
vyagezwe 34:9**).

Musa kurambika ibiganza kuri Yosuwa vyari bihambaye kuri Yosuwa no kw'ishengero ryoze rya Isirayeli. Muri ico gikorwa, Musa yarahaye Yosuwa urugero rw'ubwenge n'icubahiro yari yararonse ku Mana. Musa kandi yemeje abantu ko Imana yatoye Yosuwa ngo abe indongozi nshasha.

IVYANDITSWE Y'ISEZERANO RISHASHA

Isezerano Rishasha rivuga intumbero rusangi zitanu z'ugushirako ibiganza.

IBIMENYETSO VY'IBITARABONEKA:

Yesu yaramenyereje kurambika ibiganza mu busuku bwiwe:

...Arambitse ibiganza vyiwe ku barwayi bakeyi, arabakiza. (Mariko 6:5)

**Izuba rirenze, abantu bose bari bafise abarwaye indwara zitandukanye babamuzanira; maze
arambika ukuboko kuri umwe wese muri bo, arabakiza. (Luka 4:40).**

**Araheza aramurambikako ibiganza, uwo mwanya aca aragororoka, aninahaza Imana. (Luka
13:13).**

Mu butumwa bwa nyuma yarungikiye abigishwa mu mpera z'ubusuku bwiwe bwo kw'isi, Yesu yaravuze ibimenyetso bidasanzwe vyari kujana n'ukwamamaza Inkuru Nziza:

**Kandi ibi bimenyetso bizokurikira abemera: Bazorukana amadayimoni mw'izina ryanje, bavuge
indimi nshasha; Bazofata inzoka, iyo banyweye ikintu cica, ntaco kizobagirako: bazorambika
ibiganza ku barwaye, bazokira. (Mariko 16:17-18).**

Kimwe muri ivyo bimenyetso bidasanzwe ni ukurambika ibiganza Imana yaciemwo mu gukiza abarwayi no gukora ibindi bitangaro. Muri Mariko 16:17-18 haremeka yuko uwo mugenzo wari ukwiye kubandanya inyuma y'iherezo ry'ubusuku bwa Kristu bwo kw'isi.

Gurambika ibiganza mw'izina rya Yesu bikoreshwa mu gukiza abarwaye ku mubiri. Ummuntu ashira ibiganza ku muntu arwaye, yimirira ububasha burengeye ubw'Imana bwo gukiza. Hari igihe umurwayi yumva vy'ukuri ububasha bw'Imana mu mubiri wiwe. Mu bindi bihe nta .

kwiyumva na gato, ariko ivyo ntibisigura ko gukira kutazoba. Gurambika ibiganza ni igikorwa kigaragaza ukwizera no kwumvira Ijambo ry'Imana. Ukuntu bikora neza ntibivana n'ukuntu umuntu yiyyumva.

Igihe co gukira kiratandukanye. Rimwe na rimwe umuntu arakira ubwo nyene iyo amaboko ashizwe ku barwayi. Ibindi bihe gukira kuza buhoro buhoro (Mariko 8:22-25). Ni ngombwa kwigisha abarondera gukira ku bijanye n'akamaro ko kuguma bafise ukwizera gushika gukira kwabo kurangiye. (Ibindi vyiyumviro ku bijanye n'ivyo biraboneka mu nyigisho y'Ikigo Mpuzamakungu ca Harvestime, "Intambara y'Umubiri.")

Igitabo c'Ivyakozwe n'Intumwa kivuga ingene Imana yakoresheje ukurambika ibiganza kw'abizera kugira ngo ikore ibitangaza vyo gukiza n'ibindi bimenyetso bidasananzwe vyemeza Ijambo ryayo:

Bamarayo igihe kirekire, bigisha bashize amanga mu Mukama, na we ashingira intahe ijambo ry'ubuntu bwiwe, abaha gukora ibimenyetso n'ibitangaza. (Ivyakozwe n'intumwa 14:3)

Ibimenyetso n'ibitangaza vyinshi vyakozwe mu bantu n'amaboko y'Intumwa. (Ivyakozwe n'intumwa 5:12)

Ananiya aragenda, ynjira mu nzu; amurambikako ikiganza ati: «Sawuli, mwenewacu, Umukama, ari we Yezu yakubonekeye mu nzira waje, yantumye kugira ngo uhumuke, wuzure Mutima Mweranda.» (Ivyakozwe n'intumwa 9:17)

Kandi Imana yakoze ibitangaro bidasananzwe biciye mu maboko ya Paulo. (Ivyakozwe n'intumwa 19:11)

Se wa Pubiliyo yari aryamye, arwaye inyonko n'umusonga; ni we Pawulo yinjiye, aramusenga, aramuramburiraho ibiganza aramukiza. (Ivyakozwe n'intumwa 28:8)

KUBATIZWA MURI MPWEMU YERA:

Iyindi ntumbero yo kurambikako ibiganza ni ukubatizwa muri Mpwemu Yera. Hariho ingero zitanu zanditswe mu gitabu c'Ivyakozwe n'Intumwa zivuga ingene abantu babatijwe muri Mpwemu Yera. Akarorero ka mbere ni ak'abigishwa bari mu cumba co hejuru i Yeruzalemu ku musi wa Pentekoti. Ivyo urashobora kubisoma mu Vyakozwe n'intumwa 2:1-4. Ibindi biggereranyo ni ivy'abahindutse bashasha i Samariya mu Vyakozwe n'intumwa 8:14-20; Sawuli w'i Taruso mu Vyakozwe n'intumwa 9:17; Koruneliyo n'umuryango wiwe mu Vyakozwe n'intumwa 10:44-46; n'abigishwa b'i Efeso mu Vyakozwe n'intumwa 19:1-6.

Mu ngero zitatu muri izo, abarondera kubatizwa muri Mpwemu Yera barakorewe n'abandi bizera biciye mu kurambikwako ibiganza:

-Ivyakozwe n'intumwa 8:18 havuga ko "mu kurambika ibiganza vy'intumwa, Mpwemu Yera yahawe."

-I Damasiko, Ananiya yarambitse ibiganza kuri Sawuli kugira ngo ahumuke kandi yuzure Mpwemu Yera.

-I Efeso, abigishwa Paulo yakorera bararonse Mpwemu Yera Paulo amaze kubarambikako ibiganza.

Gushirako ibiganza si bwo buryo bwonyene abantu baronka ukubatizwa kwa Mpwemu Yera. Mu cumba

co hejuru i Yerusalem no mu nzu ya Koruneliyo abantu bararonse ivyo bintu ata n'umwe abarambikako ibiganza. Ariko twisunze izo ngero, ni ivyanditswe ko abarondera kubatizwa muri Mpwemu Yera bakorerwa biciye mu kurambikwako ibiganza.

GUTANGA IMPANO ZO MU MPWEMU:

Iyindi ntumbero y'ugurambika ibiganza ni ugutanga ingabirano z'impwemu. Paulo yandikiye Timoteyo ati:

Ntukirengagize ingabire iri muri wewe, yahawe n'abavugishwa n'Imana, n'abakuru b'ishengero barambikwako ibiganza. (I Timoteyo 4:14)

Paulo yongera yerekeza ku vyo Timoteyo yaciymwo mu vy'impwemu:

Ni co gituma ndakwibutsa gukabura ingabirano Imana yaguhaye, mu kurambikako ibiganza vyanje. (II Timoteyo 1:6)

Gurambika ibiganza vyafatanijwe n'ingabire y'ubuhanuzi bwo kuyobora, kuremesha no gukomeza Timoteyo kugira ngo arangure ubusuku Imana yamuhaye.

UGUSHINGA ABAKOZI B'ABAKRISTO:

Iyindi ntumbero yo kurambikako ibiganza ni ugushinga abakozi bakirisu. "Igikorwa" bisigura guha uburenganzira, gushinga, canke gutuma umuntu akora igikorwa. Nk'uko abarongozi b'impwemu barindiriye imbere y'Umukama i Antiyokiya...

...Mpwemu Yera aravuga ati: Nimuntandukanize Barunaba na Sawuli, ngo bakore igikorwa nabahamagariye. Bamaze kwisonzesha no gusenga, babarambikako ibiganza, barabarungika. Sawuli rero batumwe na Mpwemu Yera, baja i Selukiya; bavayo bafata uwato baja i Shipure. (Ivyakozwe n'intumwa 13:2-4).

Bibiliya yerekana ko Imana yari yaramaze kuvugana na Paulo na Barunaba mu mwiherero ku bijanye n'igikorwa yashaka ko bakora imbere y'uko ivugana n'abarongozi b'ishengero ku mugaragaro. Ivyo guhishurirwa abantu bose vyari ugushingira intahe umuhamagaro bari bamaze guhabwa.

Abarongozi ntibaciye barangika Paulo na Barunaba ku butumwa bwabo. Bafata umwanya wo kwisonzesha no gusenga. Ugutumwa kw'abo bagabo babiri kwarangiye mu kurambikwako ibiganza n'abarongozi b'ishengero.

Paulo kandi yarambitse ibiganza kuri Timoteyo kugira ngo amuhe igikorwa ciwe:

Ni co gituma ndakwibutsa gufurura ingabirano Imana yaguhaye, mu kumwambikako ibiganza vyanje. (II Timoteyo 1:6)

Umugenzo wo kurambika ibiganza kugira ngo umuntu ashinge abakozi b'Abakirisu ntiwakoreshwa ku mugaragaro ku bamisiyonari n'abasuku. Gushinga abadiyakoni ba mbere (Ivyakozwe n'intumwa 6, 1-6) vyaherekejwe n'ugushirako ibiganza:

Abo bashize imbere y'intumwa; bamaze gusenga, babarambikako ibiganza. (Ivyakozwe n'intumwa 6:6)

Ibanga abo bagabo bari bashinzwe mw'ishengero ry'i Yeruzalemu ryaje kumenyekana mw'izina ry'icubahiro ry'"umudiyakoni." Uburyo bwo gushinga abadiyakoni buraboneka mu Vyakozwe n'intumwa 6:3-6 Intumwa zahaye abantu inshingano yo guhitamwo abagabo bakwiriye gukora iyo nshingano.

Abo bagabo bazanywe imbere y'intumwa zibarambikako ibiganza zirasenga. Muri ico gikorwa intumwa zerekanye ko bemera abo bagabo nk'abakwije ibisabwa kugira ico kibanza. Babashize Imana ku bw'igikorwa batowe, maze ibaha urugero rw'ubwenge bwabo bwite bwo mu vy'impwemu bukenewe ku bw'ico gikorwa.

UGUHEZAGIGWA KW'ABANA B'INZOYA:

Si mu Vyanditswe kubatiza abana bato, kuko badashobora kwhiana canke kwemera ivyo ari vyo bisabwa kugira babatizwe. Ariko biciye mu kurambikwako ibiganza, abana bato barashobora kwiyegurirwa no kwiyemeza gukingirwa n'Imana, kubarongora no kubahezagira:

Araheza [Yesu] arabafata mu maboko yiwe, abarambikako ibiganza, arabahezagira. (Mariko 10:16)

UBURYO BUDASANZWE

Isezerano Rishasha ritanga ijambo ry'ukugabisha ku bijanye no kurambika ibiganza:

Ntimwihutire mu kurambika ibiganza. (1 Timoteyo 5:22, 23)

Kubera ko igikorwa co kwimurira umuntu mu vy'impwemu kiba iyo urambitse ibiganza ku muntu canke na we akakurambikako ibiganza, ni vyiza ko wiyubara mu gukoresha uwo mugenzo. Iyo uwurambika ibiganza adakwije ibisabwa mu vy'impwemu, uwo mugenzo ntugira ico ukoze. Bibiliya iravuga neza uwubereye kurambika ibiganza ku wundi kugira ngo amuhe inyungu yo mu vy'impwemu:

ABIZERA:

Abemera bashobora kurambika ibiganza ku bandi:

Ivyo bimenyetso bizokurikira abemera...bazorambika ibiganza ku barwaye, bazokira. (Mariko 16:17-18).

Ivyo abemera vy'ukuri bakwiye gukora vyaravuzwe mu bice vyabanje mu nyigisho yerekeye ingingo ngenderwako zo kwhiana ibikorwa vyapfuye no kwizera Imana.

INTUMWA N'ABIGISHWA :

**Simoni yabonye ko biciye mu kurambikako ibiganza vy'intumwa, Mpwemu Yera yahaw...
(Ivyakozwe n'intumwa 8:18)**

Umwigishwa umwe yitwa Ananiya amurambikako ibiganza...yuzure Mpwemu Yera. (Ivyakozwe n'intumwa 9:17)

Intumwa n'abigishwa bari abagabo bagenywe kandi barobanuwe n'Imana. Bari abemera bakuze kandi bari ingero z'uburongozi bubereye.

ABAGIZE UMUGAMBI WA PRESBITERI :

...ugurambika ibiganza vy'abaperesibiteri. (I Timoteyo 4:14)

Ingingo ngenderwako zihambaye zashizweho ku ba presbiteri, bazwi kandi nk'abakurambere, zanditswe muri 1 Timoteyo 3:1-7 no muri Tito 1:6-9.

ICEGERANYO

Intumbero zitanu zo kurambikako ibiganza mw'Isezerano Rishasha ni:

- Ibimenyetso bidasananzwe
- Ukubatizwa muri Mpwemu Yera
- Gutanga ingabire z'impwemu
- Gushinga abakozi b'abakristo
- Ukwitanga kw'inzoya

Gutahura no gukoresha kurambika ibiganza ni ikintu gihambaye kuko Yesu yerekanye ko uwo mugenzo wari uwo kuba igice c'ubusuku bw'ishengero.

Gurambika ibiganza ni umugenzo wo mu vy'impwemu ubuze mu mashengero menshi muri iki gihe. Ariko...

-Riyumvire ingaruka zo gukwiragira kw'Injili iyo umwizera wese aba afise akamaro mu kurambika ibiganza kugira ngo umuntu akire n'ibitangaro.

-Riyumvire ingaruka zogira ku gukwiragira kw'Injili iyo ingabirano z'impwemu zitangwa n'abakozi b'abakristo bagashingwa ubudasiba biciye mu kurambikako ibiganza.

KWIGEZAHO

1. Tanga ingero zitatu zo mw'Isezerano rya Kera z'ukurambikako ibiganza.

---

2. Tanga urutonde rw'intumbero zitanu zo kurambikako ibiganza zahishuriwe mw'Isezerano Rishasha.

---

3. Wandike Umurongo w'Ishingiro ukoresheje mu mutwe.

---

4. Tanga ikigereranyo co muri Bibiliya cemeza ko kurambika ibiganza vyari bikwiye kubandanya Yezu amaze gusubira mw'ijuru.

5. Sigura "gushirako ibiganza."

---

6. Ni bande Bibiliya ivuga mu buryo budasanzwe ko bakwije ibisabwa kugira ngo barambikeko ibiganza?

_____ , _____ kandi _____

7. Nimba iyo mvugo ari UKURI wandike T mu kibanza kiri imbere yayo. Nimba iyo mvugo ari IKINYOMA, wandike F.

- a. _____ Nimba ata kwiyumva kw'ububasha umuntu abona iyo umuntu arambitse ibiganza rero ntaco bimaze.
- b. _____ Gushirako ibiganza birashobora gukoreshwa mu gushinga abakozzi b'abakristo.
- c. _____ Bibiliya yigisha ko umuntu wese afise ubushobozi bwo kurambika ibiganza ku bandi.
- d. _____ Kurambika ibiganza ni bwo buryo bwonyene umuntu ashobora kwakira ibatisimu ya ni Mpwemu Yera.
- e. _____ Ingabire z'impwemu zishobora gutangwa mu kurambikako ibiganza.
- f. _____ Kurambika ibiganza ntibikwiye gukoreshwa ku bana b'inzoza kuko ntibikora . mubitahure.

(Inyishu z'ibibazo ziboneka ku nsozero y'igice ca nyuma c'iki gitabu.)

KU BIBAZO VYO KWIGIRA

Niwige ibitangaro Yesu yakoze mu gihe c'ubusuku bwiwe bwo kw'isi. Raba ingene n'igihe yakoresheje kurambika ibiganza kugira ngo ahe umuhezagiro wo mu vy'impwemu.

KUZURA ABAPFUYE:

Umukobwa wa Yariyo: Matayo 9:18-19, 23-25.

Umuhungu w'umupfakazi: Luka 7:11-15.

Lazaro: Yohana 11:1-44.

GUKIRA:

Umunyamibembe: Matayo 8:2-3.

Umusuku w'umukuru w'abasirikare ijana: Matayo 8:5-13

Nyinabukwe wa Petero: Matayo 8:14-15.

Abanyagadara: Matayo 8:28-34

Umuntu amugaye: Matayo 9:2-7.
Umuñore arwaye ikibazo c'amaraso: Matayo 9:20-22
Impumyi: Matayo 9:27-31
Umuntu w'ikiragi kandi afise dayimoni: Matayo 9:32-33
Umuntu yumutse ukuboko: Matayo 12:10-13
Impumyi, ikiragi, ifitewe: Matayo 12:22
Umwigeme w'umunyakananikazi: Matayo 15:21-28.
Umuhungu arwaye igicuri: Matayo 17:14-18
Impumyi: Matayo 20:29-34.
Umuntu w'igipfamatwi n'ikiragi: Mariko 7:31-37
Umuntu afise impwemu ihumanye: Mariko 1:23-26
Impumyi i Betsayida: Mariko 8:22-26
Umuñore yapfukamye kabiri: Luka 13:11-13.
Umuntu arwaye indwara y'amazi: Luka 14:1-4.
Abanyamibembe cumi: Luka 17:11-19
Ugutwi kwa Maliko: Luka 22:50-51
Umuhungu w'umukuru: Yohana 4:46-54
Umurwayi w'i Betesida: Yohana 5:1-9.
Umuntu yavutse ari impumyi: Yohani 9

(Yesu ntiyigeze akoresha urugero rwashinzwe mu bitangaro. Imana ikora mu buryo bwinshi kugira ngo ikore ibimenyetso vy'igitangaza kugira ngo yemeze Ijambo ryayo. Gushirako ibiganza ni bumwe gusa mu buryo bwinshi Imana ikoresha.)

IGICE C'UMUNANI

IZUKA RY'ABAPFUYE: IGICE CA I

INTUMBERO:

Uhejeje iki gice uzoshobora:

- Kwandika Umurongo w'Ingenzi mu mutwe.
- Gusigura ijambo "izuka."
- Gutandukanya izuka rya kera, ry'ubu n'iry'imbere.
- Kudondora izuka ry'impwemu ry'ubu ry'abemera Yesu Kristu.
- Kudondora izuka rya Yesu rya kera.

IMIRONGO NKURU:

Yesu aramwishura ati: «Jewe ndi izuka n'ubuzima; unyizera naho yoba yarapfuye, azoba muzima; Kandi uwuriho wese anyizera, ntazokwigera apfa. (Yohani 11:25-26).

INTANGAMARARA

Hariho n'izindi nyigisho zibiri z'ishimikiro z'ukwizera kwa gikirisu. Ivyo ni izuka ry'abapfuye n'urubanza rw'ibihe bidahera. Mu kwiga izo nyigisho zibiri zisigaye, Bibiliya idujana mu guhishurirwa kure y'igihe ca none, tukaja muri kazozza k'ibihe bidahera.

Mu gikorwa co kurema, Imana yatumye isi iriho ubu ibaho n'urutonde rw'ibihe harimwo ivya kera, ivya none n'ivya kazozza (Itanguriro I). Umusi umwe Imana izozana iyi si iriho ubu ku mpera kandi igihe, nk'uko tukizi ubu, kizohagarara.

Bibiliya ihishura ko kw'isi yose uko ingana, iherezo ry'ibihe rizoza mu gihe kidasanzwe cashinzwe n'Imana. Hariho ibintu vyinshi bizoshika kw'isi muri iyi mpera y'ibihe. Imana yonyene ni yo izi igihe nyaco ivyo bintu bizoberako.

Ariko rero, nk'abantu ku giti cabu, hari umwanya urindiriye umwe wese muri twebwe aho "igihe kitazoba kikiriho." Aho niho tugera ku mpera y'ubuzima bwacu bwo kw'isi tukava mu gihe tukaja mu bihe bidahera Ku muntu wese, iherezo ry'ubuzima bw'umubiri ni iherezo ry'igihe.

Hariho amabanga amwe amwe akikuje iherezo ry'ibihe n'ibihe bidahera Bibiliya idasigura. Ariko inyigisho y'«izuka ry'abapfuye» itanga ubumenyi bumwe bumwe bw'iherezo ry'ibihe n'ibihe bidahera bikurikira.

Iki gice kiratanga inyigisho y'izuka ry'abapfuye. Izuka rya kera, ry'ubu n'iry'imbere rivugwa mw'Isezerano Rishasha rirasobanurwa kandi izuka rya kera n'iry'ubu riraganirwako. Izuka ry'abapfuye rizoba muri kazozza rivugwa mu kigabane gikurikira.

INSOBANURO

Insobanuro y'ijambo «kuzuka» ni ukuvyuka canke guhaguruka. Bisigura gutuma umuntu azuka canke akazura mu bapfuye.

IMAZUKA ATATU .

Hariho Amazuka atatu agaragazwa mw'Isezerano Rishasha:

Ivyu kera: Izuka rya Yesu Kristu mu bapfuye.

Ubu: Izuka ry'impwemu ry'abizera Yesu Kristu.

Kazozza: Izuka ry'akazozza ry'abari mu mva bose.

UMUZUZI .

Yesu Kristo yazutse mu bapfuye kubw'ububasha bw'Imana;

...kuko twashingira intahe Imana ko yazuye Kristo...
(I Ab'i Korinto 15:15)

Biciye kuri Yesu umwizera abona izuka ry'impwemu ry'ubu. Biciye kuri we izuka ry'abapfuye rizoba muri kazozza rizova mu mva.

Bibiliya iremeza yuko Yesu ari we muzura, uwuzozura abapfuye:

Yesu aramewishura ati: «Jewe ndi izuka n'ubuzima, uwunyizera naho yoba yarapfuye, azoba muzima.» (Yohani 11:25)

**Kandi ni ko handitswe, ngo Umuntu wa mbere Adamu yabaye uwufise ubugingo; wa nyuma Adamu [Yesu] yahindutse impwemu itanga ubugingo [itanga ubuzima].
(I Ab'i Korinto 15:45)**

Ariko ubu vyagaragajwe n'ukuza kw'Umukiza wacu Yesu Kristu, We akuyeho urupfu, ashira ahabona ubuzima n'ukudapfa biciye ku Nkuru Nziza. (II Timoteyo 1:10)

IVYAHEZE: IZUKA RYA YESU KRISTO

UBUHANUZI BW'ISEZERANO rya KERA:

Isezerano rya kera ryaravuze imbere y'igihe ivuka rya Yesu Kristo, urupfu rwiwe kubera ivyaha vyabantu bose, n'izuka ryiwe. Dawidi yavuze ibijanye n'izuka rya Yesu:

**Nuko rero, kuko yari umuhanuzi [Dawidi], kandi yari azi yuko Imana yamurahiye indahiro, yuko izoshira umwe mu bo mu rukenyerero rwiwe ku ntebe y'ubwami yiwe; Uwo abonye ivyo imbere y'igihe, avuga ivy'izuka rya Kristo...
(Ivyak. 2:30-31, 32).**

Imirongo myinshi muri Bibiliya yemeza ko Yesu yazutse mu bapfuye ku musi ugira gatatu amaze guhambwa:

Ariko noneho Kristu yarazutse mu bapfuye. (I Ab'i Korinto 15:20)

Isabato iheze, ku musi wa mbere w'indwi, Mariya Magadalena n'uwindi Mariya baraza kuraba imva... Nya mumarayika araheza abwira ba bagore ati: «Ntimutinye! kuko nzi yuko murondera Yesu yabambwe. Nta n'umwe ari hano; kuko yazutse nkuko yabivuze. Nimuze murabe aho Umukama yari aryamye. Kandi mugende vuba, mubwire abigishwa biwe yuko yazutse mu bapfuye... (Matayo 28:1,5-7)

Igice kivuga ngo "Ivyo kwiga" kiri ku mpera y'iki kigabane kiratanga urutonde rw'ibindi bimenyetso vyinshi vyemeza izuka rya Yesu.

IBIBONEKA:

Yesu yabonywe n'abantu benshi amaze kuzuka:

Inyuma y'imibabaro yiwe yariyerekanye ko ari muzima mu buryo bwinshi bujijura kandi arababonekera incuro nyinshi mu kiringo c'imisi mirongo ine avugana na bo ku bijanye n'ivy'Ubwami bw'Imana. (Ivyakozwe n'intumwa 1:3 , Bibiliya ya Phillips)

Yabonekeye Kefasi, hanyuma abonekera bamwe icumi na babiri;

Inyuma y'ivyo, abonekera bene wacu barenga amajana atanu icarimwe; abo benshi baracariho n'ubu, ariko bamwe barasinziriye. Inyuma y'ivyo abonekera Yakobo; hanyuma n'intumwa zose. Hanyuma ya bose yarambonekeye nanje, ndi nk'umwana yavutse atageze.
(I Ab'i Korinto 15:5-8)

UMUBIRI WIWE WAVUYE:

Inyuma y'izuka ryiwe, Yezu yaritonze gutanga ikimenyamenya c'uko yari afise umubiri nyawo kandi ko ari we muntu nyene yari yarabambwe. Ikimenyamenya c'ivyo ni ibiganza vyiwe, ibirenge vyiwe n'uruhande rwiwe vyari bikirihio ibimenyetso vy'imisumari n'icumu.

Mu bundi buryo umubiri wiwe wari warashikiwe n'amahinduka ahambaye. Ntiyari igifise imipaka y'umubiri upfa. Ubu yari gushobora kuboneka canke kuzimangana uko ashatse. Yashobora kwinjira mu cumba kifunze kandi yashobora guca hagati y'isi n'Ijuru (Yohana 20:19).

Imbere y'urupfu rwiwe n'izuka ryiwe mu kiganiro yagiranye n'abarongozi b'idini ry'Abisirayeli...

...Yesu arabishura ati: «Nimusenye iki gisengerero, nzokiyubaka mu misi itatu.»

Bati: «Uru rusengero rwubakishijwe imyaka mirongo ine n'itandatu, none wowe uzoruhagurutsa mu misi itatu?»

Ariko We yavuga urusengero rw'umubiri wiwe. Nuko amaze kuzuka mu bapfuye, abigishwa biwe baribuka ko yari yarababwiye ivyo.

(Yohani 2:19-21).

Yesu ntiyariko avuga urusengero rw'i Yerusalem. Yariko yerekeza ku mubiri wiwe bwite nk'urusengero. Inyuma y'urupfu n'uguhamwa kwa Yesu, igihe abo bagore binjira mu mva kugira ngo basige amavuta ku mubiri wiwe, « ntibabona umubiri w'Umukama Yesu » (Luka 23, 55-24, 3). Igihe Yesu yabonekera abigishwa biwe yarabaretse bakora ku bimenyetso vy'imisumari n'inkovu y'icumu kugira ngo yerekane akaranga kiwe:

Bakivuga ivyo, Yezu ubwiwe ahagarara hagati yabo, arababwira ati: «Nimugire amahoro.» Ariko bo baterwa n'ubwoba, bagira ubwoba, bibwira ko ari umuzimu babonye. Arababaza ati: «Ni kuki muhagaritse umutima? Kandi n'iki gituma iviyumviro biza mu mitima yanyu? Raba ibiganza vyanje n'ibirenge vyanje, ni jewe ubwanje; kuko impwemu nta nyama n'amagufa, nk'uko mubona mfise. Amaze kuvuga ivyo, abereka ibiganza vyiwe n'ibirenge vyiwe.

(Luka 24:36-40).

Araheza abwira Tomasi ati: Shira urutoke rwawe ngaha, urabe ibiganza vyanje; kandi ushikire ukuboko kwawe, ukunyinjize mu rubavu; kandi ntumube abahemuka, ariko mwizere. Tomasi aramwishura ati: «Mukama wanje, Mana yanje!» (Yohani 20:27-28).

AKAMARO K'IZUKA:

Ni kuki inyigisho y'izuka rya Yesu Kristu mu bapfuye ihambaye cane mu kwemera kwa gikirisu?
Ariko niba ata kuzuka kw'abapfuye kuriho, Kristu rero ntiyazutse; Kandi nimba Kristo atazutse, ubutumwa bwacu ni ubusa, ukwizera kwanyu na kwo ni ubusa. (I Ab'i Korinto 15:13-14)

Kwizera izuka rya Yesu Kristu ni ngombwa kugira umuntu abe umwizera nyakuri:

Kuko niwaturisha umunwa yuko Yesu ari Umwami, ukizera mu mutima yuko Imana yamuzuye imukuye mu bapfuye, uzokizwa. (Abaroma 10:9).

Paulo yerekana izuka rya Yesu nk'igice c'ubutumwa bwiza:

Kandi, bavukanyi, ndabibutsa ubutumwa bwiza nababariye, ubwo namwe mwakiriye kandi muhagazeko; Ni yo ibakiza, ni mwagumya ivyo nababariye, kiretse mwemeye ubusa. Kuko ubwa mbere nabashikirije ivyo nanje nemewe, yuko Kristu yapfiriye ivyaha vyacu, nk'uko vyanditswe; Kandi ko yahambwe, akazuka ku musi ugira gatatu nk'uko vyanditswe. (I Ab'i Korinto 15:1-4)

Izuka ryemeza ko Yesu Kristu ari Umwana w'Imana:

Kandi [ku bijanye n'ubumana bwiwe] nk'uko Mpwemu w'ubweranda abivuga, yaratowe ku mugaragaro ko ari Umwana w'Imana afise ububasha [mu buryo butangaje, bunesha kandi butangaje] mu kuzuka kwiwe mu bapfuye, ni ukuvuga Yesu Kristu Umukama wacu, Mesiya, uwo yarobanuwe. (Abaroma 1:4).

Izuka ryemeza ko Yesu asumba ibiremwa vyose:

Ubwo bubasha ni izo nguvu nyene z'Imana zagaragajwe muri Kristo igihe yamuzura mu bapfuye, akamuha ikibanza c'icubahiro gihambaye kuruta ibindi vyose mw'Ijuru-ikibanza kirengeye ataco kigereranywa itegeko, ubukuru, ububasha canke ubugenzusi bwose umuntu yokwiyumvira, kandi gitwara . n'izina rirengeye kure n'ijo izina ryose ryokwigera rikoreshwa muri iyi si canke mw'isi izoza. Imana yashize vyose munsi y'ububasha bwa Kristo kandi imushiraho ngo abe umutwe wa vyose ku bw'ishengero. (Abanyefeso 1:20-23).

Izuka ryemeza ko abemera ari abagororotsi:

Uwo [Yesu] yatanzwe kubera ibicumuro vyacu, arazurwa kugira ngo tube abagororotsi. (Abaroma 4:25).

Izuka bisigura ko urupfu rwatsinzwe:

Nuko rero, kuko abana basangiye inyama n'amaraso, na we nyene yasangiye ivyo; kugira ngo urupfu rwiwe rucishe uwufise ububasha bw'urupfu, ari we Mubesheranyi. (Abaheburayo 2:14).

Kubera izuka rya Yesu, abizera nabo bazozuka baronke imibiri misha:

Raba ndaberetse akabanga; Ntituzosinzira twese, ariko twese tuzohinduka, Mu kanya nk'ako gukubita urugohe, mu gihe c'inzamba ya nyuma; kuko inzamba izovuga, abapfuye bazuke badabora, natwe tuzohindurwa. (I Ab'i Korinto 15:51-52)

Uwo azohindura umubiri wacu w'agahomerabunwa, kugira ngo usa n'umubiri wiwe, nk'uko ubushobozi afise bwo kwigandurira vyose. (Ab'i Filipi 3:21).

Tuzokwiga vyinshi ku bijanye n'iryo zuka ry'abapfuye mu kigabane gikurikira.

Biciye mu kuzuka hariho isoko y'ubuzima bushasha ku bemera:

Hahezagirwe Imana Se w'Umukama wacu Yesu Kristu, yatuvyariye ubwa kabiri ku bw'imbabazi zayo nyinshi, kugira ngo tugire ivyizigiro bizima kuzuka rya Yesu Kristu ava mu bapfuye. (I Petero 1:3)

UBU: UKUZUKA KW'ABIZERA

Bibiliya ivuga ivy'izuka ry'abizera ririho ubu. Ivyo bisigura ko abapfuye mu vy'impwemu mu caha ubu bahindutse bazima mu vy'impwemu biciye kuri Yezu Kristu:

Namwe (yabazima) igihe mwari mwapfuye (mwishwe) n'ibicumuro vyanyu n'ivyaha vyanyu... Naho twari twapfuye (twishwe) n'amakosa yacu n'ibicumuro vyacu, yaraduhinduye bazima hamwe mu bumwe no mu bumwe na Kristo. Yaduhaye ubuzima bwite bwa Kristo ubwiwe, ubwo buzima bushasha nyene amuzura... (Abanyefeso 2:1,5, The Amplified Bible)

Namwe mwapfuye mu vyaha vyanyu...yabazuye kumwe na We, abababariye ivyaha vyanyu vyose. (Ab'i Kolosayi 2:13).

Rero iyo umuntu wese (yashizwemwo) muri Kristo, Mesiya, ni (ikiremwa gishasha rwose) ikiremwa gishasha; ivya kera (ivya kera mu vy'inyifato runtu no mu vy'impwemu) vyaraheze. Raba, ibishasha n'ibishasha biraje. (II Ab'i Korinto 5:17)

IKIMENYETSO C'IHANZE C'IRI ZUKA:

Ukubatizwa mu mazi ni ikimenyetso c'inyuma c'urupfu ku buzima bwa kera bw'icaha n'izuka ry'impwemu ry'uwizera Yesu Kristo. Ariko si ukubatizwa mu mazi gusa kwemeza izuka ry'impwemu ry'uwizera. Ni ubuzima bushasha abayeho:

Twahambanye na We rero mu kubatizwa mu rupfu, kugira ngo nk'uko Kristu yazuwe mu bapfuye n'ububasha bw'ubuninahazwa bwa Se, natwe . yoshobora kugira akamenyero ko kubaho no kwigenza mu buzima bushasha. Kuko nitwaba twacitse umwe na we mu gusangira urupfu nk'urwiwe, tuzoba kandi umwe na we mu gusangira izuka ryiwe mu buzima bushasha tubayeho ku bw'Imana. (Abaroma 6:4,5)

IBIMENYETSO VY'IYO ZUKA:

Yesu yaratane ibimenyamenya vyinshi vy'izuka ryiwe. Ivyo vyarimwo imva yari ubusa, ubutumwa bw'abamarayika, n'ukuboneka kwiwe kugaragara inyuma y'izuka ryiwe. Hariho kandi ibimenyamenya vyemeza izuka ry'impwemu ry'abizera. Muri vyo harimwo ibi bikurikira:

-Urupfu Kucaha Ruvamwo Ubuzima Bushasha:

Izuka ryo mu mpwemu rituma umuntu apfa ku caha. Uwizera ntabaho nk'uko yahora. Yapfuye ku bibi vy'isi kandi ni muzima muri Yesu:

Namwe nimwiyumvire ko mwapfuye ku vy'icaha, ariko ko mwapfuye ku Mana muri Kristu Yesu. (Abaroma 6:11).

-Umwigisha mushasha:

Izuka ry'impwemu rituma Yesu aba shebuja w'ubuzima bwawe. Aho kubaho ku bwawe, ubaho kugira ngo umukorere:

Kandi ko yapfiriye bose kugira ngo abazima ntibasubire kubaho ku bwabo, ahubwo babeho ku bw'uwabapfiriye akazuka.

(II Ab'i Korinto 5:15)

-Intumbero Nshasha y'Ubuzima:

Intumbero nshasha y'ubuzima iva ku kuzuka mu vy'impwemu. Aho kwitwararika ivy'isi vy'igihe gito nk'inyungu z'umubiri, ugushaka ubukuru n'ibindi, iviyiyumviro vy'abizera vyibanda ku bintu vy'ibihe bidahera:

Nimba rero wazukanye na Kristo (mu buzima bushasha, gutyo ugasangira izuka ryiwe mu bapfuye), ushire imbere kandi urondere (ubutunzi bw'ibihe bidahera) buri hejuru, aho Kristo ari, yicaye iburyo bw'Imana. Kandi mushire imitima yanyu kandi muyishire ku biri hejuru---ibantu vyo hejuru---ntimushire ku biri kw'isi. (Ab'i Kolosayi 3:1-2 , Bibiliya yanditswe mu majambo menshi).

ICEGERANYO

Izuka rya Yesu rya kera n'izuka ry'impwemu ry'abizera ry'ubu ni bibiri mu mazuka atatu avugwa mw'Isezerano Rishasha. Uwundi ni ukuzuka kw'abapfuye bose mu mva muri kazoza. Ivyo biravugwa mu kigabane gikurikira.

KWIGEZAHO

1. Wandike Imirongo y'Ingenzi mu mutwe.

---

2. Sigura ijambo “izuka.”

---

3. Ni ayahe mazuka atatu yanditswe mw'Isezerano Rishasha?

Kahise: _____
Ubu: _____
Kazoza: _____

4. Tanga amajambo yo muri Bibiliya kugira ngo wemeze kimwe cose muri ibi bikurikira:

Ko Isezerano rya Kera ryavuze ivy'izuka rya Yesu: _____

Ko Yezu yazutse mu bapfuye: _____
Ko yabonekeye abantu amaze kuzuka: _____
Ko yari afise umubiri umwe, yamara ata n'aho umuntu ashobora gushika: _____.

5. Ni kubera iki kwemera izuka rya Yezu Kristu bihambaye?

---

6. «Izuka ry'impwemu ry'abizera ry'ubu» risobanura iki?

---

7. Ni ibihe bimenyamenya vy'izuka ry'impwemu ry'umwizerwa bivugwa muri iki kigabane?

---

8. Ni igikorwa ikihe co hanze kigaragaza izuka ry'impwemu ry'umwizerwa? _____

(Inyishu z'ibibazo ziboneka ku nsozero y'igice ca nyuma c'iki gitabu.)

KU BIBAZO VYO KWIGIRA

Iga ibi bikurikira kugira ngo wagure ubumenyi ufise ku bijanye n'izuka rya Yezu.

Inkuru zine nyamukuru z'izuka ryiwe zitangwa muri:

Matayo 28

Mariko 16

Luka 24

Yohani 20

Imirongo ikurikira na yo nyene iratanga amakuru y'inyongera ku bijanye n'izuka rya Yezu:

Ivyakozwe n'intumwa 1:22; 2:24,32; 3:15,26; 4:10,33; 5:30; 10:40,41; 13:30-33,34,37; 17:18,32

Abaroma 1:4; 4:24; 6:5; 8:11,34

I Ab'i Korinto 6:14; 15:12-58

II Ab'i Korinto 4:14

Ab'i Galatiya 1:1.

Abafilipi 3:10

Abanyefeso 1:20

I Abatesalonika 1:10

II Timoteyo 2:8.

I Petero 1:3.

IGICE C'ICENDA

KUZUKA K'ABAPPUYE: IGICE CA II

INTUMBERO:

Uhejeje iki gice uzoshobora:

- Kwandika Umurongo w'Ingenzi mu mutwe.
- Kudondora izuka ry'abapfuye rizoba muri kazoza.
- Gutandukanya izuka ry'abagororotsi n'iry'abatari abagororotsi.
- Gusigura ingene urupfu n'izuka rya Yesu vyagize ico bikoze ku bijanye n'iherezo ry'ubugingo bw'umuntu.

IMIRONGO NKURU:

Kuko Umukama ubwiwe azomanuka ava mw'ijuru n'induru, n'ijwi ry'umumarayika mukuru n'inzamba y'Imana; kandi abapfuye muri Kristu ni bo bazobanza kuzuka;

Mu nyuma, twebwe bazima, twebwe tuzoba tukiriho, tuzokoraniranwa na bo, tujanwe mu bicu gusanganira Umukama mu kirere; ni ko tuzokwamana n'Umukama iteka ryose. (I Ab'i Tesalonike 4:16-17)

INTANGAMARA

Mu gice ca mbere ijambo « izuka » ryarasiguwe kandi haramenyekana amazuka atatu avugwa mw'Isezerano Rishasha. Izuka rya Yezu rya kera n'izuka ry'ubu ry'uwizera Yezu vyaravuzwe mu buryo burambuye.

Iki gice kirasigura izuka ryo muri kazoza ry'abo bose bari mu mva. Izuka ryo muri kazoza mu vy'ukuri rizoba ari izuka ribiri ritandukanye, rimwe ry'abagororotsi n'irindi ry'abatari abagororotsi. Iki gice kirasigura kandi ingene urupfu n'izuka rya Yezu vyagize ico bikoze ku bijanye n'iherezo ry'umutima w'umuntu.

Kubera ko iki kigabane kivuga ibizoba muri kazoza, kivuga ubuhanuzi bwerekeye iherezo ry'ibihe n'ibihe bidahera. Niba utamenyereye ubuhanuzi bwa Bibiliya rero ukwiye gusubiramwo igice ca "Ivyo kwiga" muri iki gice. Iratanga urutonde rusangi rw'ibantu bizoshika muri kazoza nk'uko biri mw'Ijambo ry'Imana.

AKAZOZA: UKUZUKA KWA BOSE ABARI MU MVA

Bibiliya ihishura ibantu bibiri ku bantu bose:

1. Bose bazobona izuka ry'abapfuye.
2. Bose bazocirwa urubanza rw'ibihe bidahera.

Yesu yavuze ku bijanye n'izuka ryo muri kazoza ati:

Ivyo ntibibatangaze, kuko igihe kigiye kuza, aho abari mu mva bose bazokwumva ijwi ryiwe, bakavayo; Abakoze ivyiza bazozukira ubugingo; abakoze ibibi na bo bazozukira gucirwa urubanza. (Yohani 5:28-29).

Intumwa Paulo na we nyene yandika ku bijanye n'iryo zuka ati:

**Nk'uko bose bapfa muri Adamu, ni ko bose bazohindurwa bazima muri Kristu.
(I Ab'i Korinto 15:22)**

Kubera icaha c'intango ca Adamu, urupfu rwaje ku bantu bose. Kubera urupfu n'izuka rya Yesu, abantu bose bazopfa mu buryo bw'umubiri hanyuma baze bazuke.

IVY'IZUKA BITANGAJE .

Abatazokwigera bapfa ntibazokenera kuzurwa bavuye mu bapfuye.

Paulo yanditse ati:

Ehe ndabereka akabanga; Ntituzosinzira twese, ariko twese tuzohinduka. Mu kanya gatoyi, mu kanya nk'ako gukubita urugohe, ku nzamba ya nyuma; kuko inzamba izovuga, abapfuye bazuke badabora, natwe tuzohindurwa. Kuko iki kibora kigomba kwambara ukutabora, n'iki gipfa kigomba kwambara ukudapfa. (I Ab'i Korinto 15:51-53)

Iyo Paulo avuze ngo "ntituzosinzira TWESE" aba ashaka kuvuga abemera bose b'ukuri bariho mu gihe c'ukugaruka kwa Kristo ku bw'ishengero ryiwe. Abo bemera ntibazokwigera bashikirwa n'urupfu. Bazoduzwa baje guhura na Yezu bongere bahurire hamwe n'abakirisu bazutse bavuye mu mva.

IHEREZO RY'ABAPFUYE

Hari vyinshi ku bijanye n'igihe kiri hagati y'urupfu rw'umubiri n'izuka bitavugwa muri Bibiliya, ariko hari ibintu bitatu bitomoye:

1. Mu gihe c'urupfu haba ugutandukana hagati y'umubiri n'impwemu n'ubugingo. Umubiri w'umubiri ushirwa mu mva, ariko ubugingo n'impwemu bigumaho ibihe bidahera.
2. Impwemu n'ubugingo bw'abari abagororotsi bija ahantu hatandukanye n'ababi.
3. Ihorezo ry'abagororotsi ryari ritandukanye imbere n'inyuma y'urupfu rwa Yesu.

Yesu yarahishuye ibiba inyuma y'urupfu biciye mu nkuru y'umusabirizi yitwa Lazaro yari yararamye ku rembo ry'umutunzi:

Hanyuma, wa mworo arapfa, abamarayika bamujana mu gikiriza ca Aburahamu; wa mutunzi na we arapfa, arahambwa; Mu kuzimu, yubura amaso abona kure Aburahamu, na Lazaro ari mu gikiriza ciwe Araheza arasemerera, ati Aburahamu dawe, ngirira ikigongwe, urungike Lazaro, akoreze urutoke rwiwe mu mazi, akonjeshe ururimi rwanje; kuko mbabazwa muri uru rubeya; Aburahamu aramwishura ati: «Ibuka mwananje, wari ukiraho waronse ivyiza vyawe, Lazaro na we akaronka ibibi; ariko ubu arahumurijwe nawe uriko urababazwa; Kandi ikiruta ivyo vyose, hagati yacu namwe hariho ikinogo kinini; ni co gituma abashaka kuva ino baja iwanyu badashobora; kandi ntibashobora guca kuri twebwe abazova ng'aho. (Luka 16:22-26).

Iyo umuntu apfuye, umubiri w'umubiri usubira mw'isi:

...kuko uri umukungugu, kandi umukungugu ni wo uzosubiramwo. (Itanguriro 3:19b)

Umushaha n'impwemu vy'umuntu vyinjira mu buzima bushasha mu bihe bidahera. Haracariho kamere, kwemera umuntu umwe n'uwundi, no kumenya uko ibintu vyifashe ubu. Ihorezo ry'impwemu z'abagororotsi ritandukanye n'iry'impwemu z'ababisha. Lazaro n'uwo mutunzi bompi baja mu kibanza c'impwemu zazimiye citwa mu rurimi rw'igiheburayo "Sheoli" mu rurimi rw'ikigiriki na ho citwa "Hadesi." (Isezerano rya kera ryinshi ryanditswe mu giheburayo. Isezerano rishasha ryanditswe mu kigiriki).

Ariko ihorezo ry'abo bagabo babiri ryari ritandukanye. Uwo mutunzi yari mu kibanza c'umubabaro citwa Gehinomu. Lazaro yari mu kibanza c'akaruhuko. Hagati y'ivyo bibanza bibiri hariho ikinogo kitashobora kujabuka umuntu avuye ku mpande zompi.

Nimba ico kinogo kitashobora kujabuka, rero bisigura ko ata cizigiro co guhindura ihorezo ry'ibihe bidahera ry'umutima inyuma y'urupfu. Kubera ivyo, nta co bimaze gusengera abapfuye. Ingingo yo kwemera canke kwanka Yesu nk'Umukiza itegerezwa gufatwa muri ubu buzima. Iyo ngingo ni yo igena ihorezo ry'umutima wawe.

Aho impwemu z'abagororotsi zapfuye ziruhukira, hitwa "Igikiriza ca Aburahamu." Ivyo bisigura ko cari ikibanza c'abakurikiza ukwizera kumwe kwa Aburahamu mu gukorera Imana imwe y'ukuri kandi nzima.

INYUMA Y'IZUKA RYA YESU .

Inkuru ya Lazaro n'umutunzi ihishura ivyashikiye ubugingo bwapfuye imbere y'urupfu n'izuka

rya Yesu. Inyuma y'izuka ryiwe iherezo ry'ubugingo bw'ababisha ryagumye ari ryo nyene, ariko iherezo ry'ubugingo bw'abagororotsi ryarahindutse.

Igihe Yesu yapfa yavuze ati "Data, mu minwe yawe ndashize impwemu yanje." Umubiri wiwe washizwe mu mva ariko iherezo ry'impwemu yiwe ryaciwe n'Imana Bibiliya irahishura ivyashikiye impwemu ya Kristo inyuma y'urupfu:

None ko yaduze, ni iki, atari uko yabanje kumanuka aja mu gice co hasi c'isi?Uwamanutse ni we yaduze hejuru y'ijuru ryose, kugira ngo yuzuze vyose. (Abanyefeso 4:9-10).

Imbere y'urupfu rwiwe, Yesu yabwiye uwo musuma yariko arapfa yihanye ati:

Uyu musi uzoba uri kumwe nanje mw'iparadizo. (Luka 23:43).

Impwemu ya Yesu yamanutse mu kuzimu, ahantu impwemu zose zapfuye ziri. Yabanje kuja mu kibanza c'impwemu z'abagororotsi. Ivyo vyitwa « paradizo » canke « igifu ca Aburahamu ».

Yesu avuye mw'iparadizo, yaragiye kure cane mu karere k'i Sheoli kagenewe impwemu mbi. Ivyo vyari bikenewe kugira ngo arangize igikorwa co guhongerera icaha c'umuntu. Yabwirizwa kwihanganira ibihano vy'umubiri n'ivy'impwemu vy'icaha. Igihano c'umubiri cari urupfu rw'umubiri.

Igihano co mu mpwemu cari ugutandukana n'Imana arivyo vyitwa urupfu rwo mu mpwemu. Ivyo Yesu yarabiboneye ari Sheoli.

Hanyuma impwemu ya Yesu iraduga iva mu kuzimu isubira mw'isi. Iciyo gihe, umubiri wiwe wari wararamye mu mva ata buzima, warazuwe mu rupfu. Ubugingo bwiwe, impwemu yiwe n'umubiri wiwe vyasubiye guhurizwa hamwe kugira ngo bibe kamere yuzuye. Nk'uko twavyize mu kigabane ca nyuma, Yezu yabonekeye benshi kw'isi mu buryo buboneka imbere y'uko asubira mw'Ijuru.

ICITEGEREZO GISHASHA

Ivyabaye hagati y'urupfu n'izuka rya Yesu vyashizeho akarorero gashasha k'iherezo ry'ubugingo bugororotse. Imbere y'uko Kristu azuka, impwemu z'abagororotsi zapfuye zagiye mw'iparadizo. Inyuma y'urupfu n'izuka rya Yesu, impwemu z'abagororotsi zashobora kuduga ubwo nyene imbere y'Imana. Ivyo biremezwa n'inyandiko y'urupfu rwa Sitefano:

Ariko we [Stefano] yuzuye Mutima Mweranda, araramura amaso mw'ijuru, abona ubuninahazwa bw'Imana na Yezu ahagaze iburyo bw'Imana; Aravuga ati: «Ehe ndabona ijuru rikinguye, n'Umwana w'umuntu ahagaze iburyo bw'Imana.» Bariko baratera amabuye Sitefano, yambaza ati: «Mukama Yezu, akira umutima wanje!»

Araheza arapfukama, asemerera n'ijwi rirenga ati: «Mukama, ntuharure iki gicumuro kuri . ikirego cabo. Amaze kuvuga ivyo, arasinzira. (Ivyakozwe n'intumwa 7:55-56,59-60)

Imbere y'uko Sitefano apfa, yabonye iyerekwa ry'uko Yezu ari mw'ijuru ari iburyo bw'Imana. Amajambo yiwe ngo «Mwami Yesu yakire impwemu yanje», yerekana ko yari azi ko iyo afuye ubwo nyene umushaha wiwe n'impwemu yiwe bizoca bishika mw'Ijuru.

Intumwa Paulo na we nyene aravyemeza ati:

Ni co gituma twama twizigiye, tuzi ko igihe tukiri muhira mu mubiri, tutari kumwe n'Umukama... Turashize umutima rugabo, kandi dushaka cane kuva mu mubiri, ngo tubane n'Umukama. (II Ab'i Korinto 5:6,8)

Paulo yagereranije agaciro k'urupfu n'akamaro k'ukuguma ari muzima kugira ngo arangure ubusuku bwiwe bwo kw'isi. Yavuze ko kutaba mu mubiri ari ukubana na Kristo:

Kuko kuri jewe kubaho ari Kristu, gupfa na kwo ni inyungu. Ariko nimba mbaho mu mubiri, ivyo ni vyo vyamye mu bikorwa vyanje; yamara ico nzohitamwo sinzi. Nkako, nshaka kuvaho ngo mbane na Kristu; ivyo bikaba ari vyiza kuruta kure. Yamara rero, kuguma mu mubiri ni vyo birushiriza kubafasha.
(Ab'i Filipi 1:21-24).

Uretse iherezo rishasha ry'abapfuye b'abagororotsi, Yesu yashizeho ikindi citegererezo gishasha kizokurikirwa n'abantu bose:

1. Iyo umuntu apfuye impwemu n'ubugingo bwiwe bizoja mu karere k'impwemu zapfuye. Abagororotsi bazoduga baje imbere y'Imana. Abanyakibi bazoja ahantu ho kubarizwa [umuriro udahera].
2. Mu gihe c'izuka, umubiri uzozurwa kandi uve mu rupfu wongere ufatanywe n'impwemu n'ubugingo.

IZUKA RY'ABAPFUYE: INTAMBWE ZITATU

Intumwa Paulo adondora izuka ry'abapfuye mu ntambwe zitatu.

ICA MBERE:

Izuka rya mbere ry'abapfuye ni irya Yesu:

Nk'uko bose bapfa muri Adamu, ni ko bose bazohindurwa bazima muri Kristu.

Ariko umuntu wese mu rutonde rwiwe: Kristo ni we muganura; hanyuma aba Kristo mu kuza kwiwe. Hanyuma hazoshika iherezo, aho [Kristo] azoba ashikirije Imana, ari yo Data, ubwami; igihe azoba amaze gukuraho ubutegetsi bwose n'ububasha bwose n'ububasha bwose. (I Ab'i Korinto 15:22-24)

Izuka rya mbere ryari irya Yesu. Ivyo ni vyo bisobanurwa n'ijambo ngo "Kristo umuganura." Hariho n'izindi zuka zibiri z'abapfuye zizoba muri kazoza, izo ni izuka ry'abagororotsi n'abatari abagororotsi.

Kandi mfise ivyizigiro mu Mana, nk'uko na bo nyene biziriye; yuko hazoba izuka ry'abagororotsi n'abagabitanya. (Ivyakozwe n'intumwa 24:15)

Bibiliya kandi yita ayo mazuka abiri izuka ry'ubuzima n'izuka ry'ugucirwa urubanza:

Ni ukuri, ni ukuri, ndababwira yuko igihe kigye kuza, kandi kirageze, aho abapfuye bazokwumva ijwi ry'Umwana w'Imana, kand'abazoryumva bazoba bazima. Ivyo ntibibatangaze, kuko igihe kija

kuza, aho abari mu mva bose bazokwumva ijwi ryiwe; Kandi azosohoka; abakoze ivyiza bazozukira ubugingo; abakoze ibibi na bo bazozukira gucirwa urubanza. (Yohani 5:25,28-29

ICA KABIRI:

Izuka ry'ubuzima rizoba igihe Yesu azogaruka kw'isi ku bw'ishengero ryiwe. Ico kintu kizozura mu bapfuye abemera Yesu vy'ukuri bose. Ivyo vyitwa izuka ry'abagororotsi canke izuka ry'ubuzima. Izuka rya Yesu ryari intambwe yambere...
Izuka ry'abizera ni intambwe ya kabiri...

ICA GATATU:

Intambwe ya gatatu y'izuka ry'abapfuye yitwa "iherezo." Iryo zuka riba ku mpera y'ingoma ya Kristo yo kw'isi y'imyaka 1000 y'amahoro Iryo zuka ryitwa izuka ry'abatari bagororotse canke "izuka ry'ugucirwa urubanza."

MU NCAMAKE:

Iyi mbonerahamwe ikurikira iraca irya n'ino ivyo wize ku bijanye n'inzira zitatu z'izuka ry'abapfuye:

Izuka ry'abapfuye

Intambwe ya mbere: Izuka rya Yesu Kristu

Intambwe ya kabiri: Izuka ry'abagororotsi (Izuka ry'ubuzima)

Intambwe ya gatatu: Izuka ry'abatari bagororotse (Izuka ry'urubanza)

Mwaramaze kwiga izuka rya Yesu. Ubu uzokwiga izuka ry'abagororotsi n'abatari abagororotsi.

IZUKA RY'ABATUNGANYE .

Paulo yavuze ko abari mu ntambwe ya kabiri y'izuka ari "abo ba Kristo." Ivyo bisigura ko abihanye ibikorwa vyabo vyapfuye kandi biciye mu kwizera bakemera Yesu nk'Umukiza Paulo yavuze ko iryo zuka ry'abizera rizoba mu gihe c'ukuza kwa Kristo Igisomwa nyamukuru co mw'Isezerano Rishasha kidondora iryo zuka ry'ubuzima [abagororotsi] kiboneka mu mwaka. Abatesalonike:

Ariko bene wacu, singomba ko mutamenya ivy'abasinziye, kugira ngo ntimubabare nk'abandi batagira icizigiro. Kuko, ko twemera yuko Yesu yapfuye akazuka, ni ko n'abasinziye muri Yesu Imana izozanana na we. Kuko ibi tubabwira mw'Ijambo ry'Umukama, yuko twebwe abazoba bakiriho, tuzoba tukiriho gushika ku kuza kw'Umukama, tutazobanziriza abasinziye. Kuko Umukama ubwiwe azomanuka ava mw'ijuru n'induru, n'ijwi ry'umumarayika mukuru n'inzamba y'Imana, abapfuye muri Kristo ni bo bazobanza kuzuka. Mu nyuma, twebwe bazima, twebwe tuzoba tukiriho, tuzokoranirizwa hamwe na bo, tujanwe mu bicu gusanganira Umukama mu kirere; Nuko muhumurizanye ayo majambo. (I Ab'i Tesalonike 4:13-18)

Intumbero y'inyigisho ya Paulo ni uguhoza abizera ku bijanye n'abandi bakristo bapfuye [«abasinziriye»]. Ubutumwa bwiwe buratanga icizigiro c'uko abemera vy'ukuri bose bazozuka.

Igihe Yesu azogaruka, hazoba ibintu bibiri bikomeye kw'isi:

1. Abizera bose b'ukuri bari barapfuye mbere bazozuka, bahabwe imibiri mishasha, basubire guhura n'ubugingo bwabo bwite n'impwemu yabo.
2. Abizera bose bazoba bariho kw'isi muri ico gihe bazobona ihinduka ryihuse mu mibiri yabo y'umubiri.

Abazoba bazutse n'abazoba bazima mu gihe c'ukuza kwa Kristo, bazozurwa n'ububasha bw'Imana bakuwe kw'isi bajanwe mu kirere. Bazosubirana n'Umukama hamwe n'abandi. Kuva ico gihe, bazoba bari kumwe n'Umukama imyaka yose.

Igitabo c'Ivyahishuriwe Yohana kiratanga inkuru y'inyongera ku bijanye n'izuka ry'abagororotsi:

Mbona n'intebe z'ubwami, n'abicaye kuri zo, bahabwa ububasha bwo guca imanza, mbona n'ubugingo bw'abaciwe imitwe babahora gushingira intahe Yesu n'Ijambo ry'Imana, kandi batasenga ca gikoko, kandi ntibasenga ca gikoko. ishusho yiwe, kandi ntibari bararonse ikimenyetso ciwe mu ruhangwa rwabo canke mu biganza vyabo; barabaho, baganzana na Kristu imyaka igihumbi. Ariko abapfuye basigaye ntibazuka gushika iyo myaka igihumbi irangiye. Iryo ni ryo zuka rya mbere. Hahirwa kandi ni mweranda uwufise umugabane mw'izuka rya mbere... (Ivyahishuwe 20:4-6).

Izuka rivugwa muri iki gisomwa ni iry'abizera bapfa nk'abamaratiri mu kiringo c'umubabaro. Barazurwa imbere gato y'uko Ubwami bwa Kirisitu bushingwa kw'isi. Iki gice kirahishura ko izuka ry'abagororotsi, ryitwa izuka rya mbere, ryuzuye inyuma y'izuka ry'uwo mugwi wa nyuma w'abizera.

IMIBIRI MISHASHA Y'ABIZERA

Bibiliya ihishura ibintu bimwebimwe ku bijanye n'imibiri mishasha abemera bazoronka. Umubiri mushasha uzoba:

NKURIKO UBUGOMBA BW'IMANA:

Ariko Imana igaha umubiri nkuko yashatse, kandi akabuto kose igaha umubiri wako bwite. (I Ab'i Korinto 15:38)

UMUBIRI W'UBUNINANI:

Bibibwa [bipfa] mu gasuzuguro; rikazurwa mu buninahazwa; bibibwa mu ntege nke; rirazurwa mu bubasha. (I Ab'i Korinto 15:43)

UMUBIRI WO MU MPWEMU:

Ibibwa umubiri w'umubiri [w'umubiri]; kuzurwa ari umubiri w'impwemu. Hariho umubiri

w'umubiri, hari n'umubiri w'impwemu. (I Ab'i Korinto 15:44)

UMUBIRI W'INKOMEZI:

Bibibwa mu ntege nke no mu ntege nke; rizuka mu nkomezi kandi ryihanganira ububasha. (I Ab'i Korinto 15:43b, Bibiliya yasobanuwe)

UMUBIRI UDAPFA:

Ivyo bisigura ko umubiri mushasha utazokwigera usaza, ngo ubore canke ngo upfe:

...kuko abapfuye bazozurwa badabora, natwe tuzohindurwa. Kuko iki kibora kigomba kwambara ukutabora, n'iki gipfa kigomba kwambara ukudapfa. Nuko iki kibora ni cambara ukutabora, iki gipfa kikambara ukudapfa, ni ho hazoshika rya jambo ryanditswe ngo Urupfu rwamizwe n'intsinzi. (I Ab'i Korinto 15:52-54)

UMUBIRI NK'UW'UMWAMI WACU YAZUKA:

Ariko noneho Kristu yarazutse mu bapfuye, ni we muganura w'abasinziye. (I Ab'i Korinto 15:20)

Yezu ni we yabanje kuzuka mu bapfuye. Izuka ryiwe rigereranywa n'umuganda wa mbere w'umwimbu munini uzokurikira. Uwo mwimbu ni ukuzura abizera mw'izuka. Imibiru yacu izozuka izomera nk'iy'Umukama:

Bakundwa, ubu turi abana b'Imana, ariko ntibiraboneka uko tuzomera, ariko turazi ko niya yerekana tuzomera nka we, kuko tuzomubona uko ari. (I Yohana 3:2)

Uwo azohindura umubiri wacu w'agahomerabunwa, kugira ngo usa n'umubiri wiwe w'ubuninahazwa, nk'uko ubushobozi afise bwo kwigandurira vyose. (Ab'i Filipi 3:21).

IZUKA RY'ABAGARARIZA .

Izuka rya nyuma ridondaguwe na Paulo mu 1 Abakorinto 15:24. Avyita "iherez." Ukwo ni ukuzuka kw'abatari bagororotse Yesu niyaheza ingoma yiwe yo kw'isi y'imyaka 1000, Imana izotsinda abansi bayo bose bazotsindwa ni urupfu Ivyo bizheza umugambi w'Imana ku isi.

Yatumenyesheje ibanga [canke ibanga] ry'ubugombe bwayo, nk'uko yavyishimiye, nk'uko yavyiyumviriyemuri we nyene.

Kugira ngo mu gihe ibihe vyuzuye, akoranirize hamwe vyose muri Kristo, ivy'ijuru n'ivy'isi... (Abanyefeso 1:9-10)

Ivyahishuriwe Yohana ikigabane ca 20 kirerekana ingene izuka ry'abagabitanya rifitaniye isano n'ibindi bice vy'umugambi w'Imana. Muri iki gice, Intumwa Yohani aradondora ukugerageza kwa nyuma kwa Shetani kwo kwigarurira ubukuru bw'Imana. Ivyo bizoshika kw'iherez ry'ingoma ya Kristu y'imyaka igihumbi:

Kandi iyo myaka igihumbi niyahera Satani azobohorwa...

Kandi azosohoka guhenda amahanga ari mu mpande zine z'isi... kugira ngo ayakoranirize hamwe ku rugamba, igitigiri cabu kikaba ari nk'umusenyi wo ku kiyaga. Bakwira isi hose, bakikuza inkambi z'aberanda n'igisagara gikundwa, umuriro umanuka uva mw'ijuru ku Mana, urabarigata. wa Mubeshi yabazimiza atererwa mu kiyaga c'umuriro n'amazuku...azobabazwa ku murango no mw'ijoro ibihe bitazoshira. (Ivyahishuwe 20:7-10).

Mu gihe c'ingoma y'imyaka igihumbi, Yeruzalemu izoba ari co kibanza nyamukuru c'ubutegetsi bwa Kristu ku mahanga yo kw'isi. Shetani azoba ari imbohe muri ico gihe. Mu mpera y'Ikinjana, Shetani azobohorwa igehe kirekire bihagije kugira ngo ategure ubugarariji bwa nyuma mu mahanga y'Abanyamahanga. Ivyo bizotuma haba ukugerageza gutera Yeruzalemu. Imana izokwinjiramwo n'umuriro uva mw'ijuru maze ubugarariji butsindwe. Satani azotererwa mu kiyaga c'umuriro udashira ngo ababazwe ibihe vyose.

UMUHERO N'UBUTEKA .

Yohani adondora izuka rya nyuma ry'abapfuye bose bari basigaye:

Mbona n'intebe y'ubwami nini yera, mbona n'Iyicayeko, isi n'ijuru bimuhunga; kandi ntihaboneka ikibanza cabu.

Hanyuma mbona abapfuye, abato n'abakuru, bahagaze imbere y'Imana, ibitabo birazingururwa, n'ikindi gitabo kirazingururwa, ari co gitabo c'ubugingo, abapfuye bacirirwa urubanza hakurikijwe ivyari vyanditswe muri ivyo bitabo, nk'uko ku bikorwa vyabo. Ikiyaga kirekura abapfuye barimwo; urupfu n'ikuzimu vyatanga abapfuye bari muri vyo, bacirirwa urubanza umuntu wese rukwiranye n'ibikorwa vyiwe. Urupfu n'ikuzimu bitererwa mu kiyaga c'umuriro. Uru ni rwo rupfu rwa kabiri. Kandi umuntu wese atabonetse yanditswe mu gitabo c'ubugingo aca atererwa muri ca kiyaga c'umuriro. (Ivyahishuwe 20:11-15).

MU NCAMAKE...

Abizera vy'ukuri bose bapfuye bazozurwa mu mva imbere y'ingoma ya Kristo y'imyaka 1000. Iryo ni ryo zuka rya mbere. Ni ukuzuka kw'abagororotsi bakaronka ubugingo budashira. Abenshi mu bazozuka kw'iherezo ry'Ikinjana bazoba ari abapfuye b'abatagororotse. Ukwo ni kwo kuzuka kw'abagabitanya kugira ngo bacibwe urubanza. Bibiliya ivuga ikindi kintu gikomeye kizoba inyuma y'ayo mazuka. Ico kintu kizwi nk'urubanza rw'ibihe bidahera kandi ni co kizokwigwa mu kigabane gikurikira.

Inyuma y'urubanza, iherezo ry'abatari abagororotsi ni ikiyaga c'umuriro citwa muri Bibiliya "urupfu rwa kabiri." Ababisha bari bamaze gushikirwa n'urupfu rw'umubiri Ubu bazoshikirwa n'urupfu rwa kabiri rwo gutandukana n'Imana ibihe bidahera Urwo ni urupfu rw'impwemu canke "urupfu rwa kabiri." Iherezo ry'umugororotsi ni ibihe bidahera imbere y'Imana.

UBUTUMWA BW'IZUKA .

Inyigisho y'izuka ni ukuri kw'ishimikiro kw'ukwizera kwa gikirisu. Ubutumwa bw'Injili ntiburimwo gusa ubuzima n'urupfu rwa Yesu Kristu, ariko kandi burarimwo n'ubutumwa bw'izuka ryiwe.

Abatumwa bigisha izuka rya Yesu n'izuka ry'abapfuye;

...Bo [Petro na Yohani] bigisha abantu, bamamaza ko Yesu azozuka mu bapfuye. (Ivyakozwe n'intumwa 4:2)

...[Pawulo] yababwira ubutumwa bwiza bwa Yesu n'izuka...Maze bumvise ivy'izuka ry'abapfuye, bamwe baramutwengera mw'ijigo; abandi na bo bati: «Tuzosubira kukwumva kuri ivyo.» (Ivyakozwe n'intumwa 17:18,32)

Iyo mirongo yerekana inyishu zibiri zitandukanye abantu bazokwishura ku butumwa bw'izuka. Hari abatazovyemera. Abandi bazokwumviriza ubutumwa. Inshingano yacu nk'abizera ni ugutanga ubutumwa bw'izuka nk'igice c'Injili. Ivo Paulo yakoze:

Ikindi kandi, bavukanyi, ndabibutsa ubutumwa bwiza nababariye, ubwo natwe twakiriye kandi muhagamiyeko; Ni co namwe mukizwa... Kuko ubwa mbere nabashikirije ivyo nanje nemewe, yuko Kristu yapfiriye ivyaha vyacu, nk'uko vyanditswe; Kandi ko yahambwe, akazuka ku musi ugira gatatu, nk'uko vyanditswe; Kandi ko yerekane na Kefa, hanyuma abo cumi na babiri; Hanyuma abonekera bene wacu barenga amajana atanu icarimwe; abo benshi baracariho n'ubu, ariko bamwe barasinziriye. Inyuma y'ivyo abonekera Yakobo; hanyuma n'intumwa zose. Hanyuma ya bose yarambonekeye nanje... (I Ab'i Korinto 15:1-8)

Ukwamamaza Inkuru Nziza ntiguheza ata nyigisho y'izuka:

Namba Kristu atazutse, ivyo twigisha ni ubusa, n'ukwemera kwanyu na kwo ni ubusa...Nimba ari muri ubu buzima gusa twizigiye Kristo, ni twebwe tuba abagowe kuruta abandi bose. Ariko noneho Kristu yarazutse mu bapfuye, ni we muganura w'abasinziriye. Nk'uko urupfu rwazanywe n'umuntu umwe, ni ko n'izuka ry'abapfuye ryazanywe n'umuntu umwe. Nk'uko bose bapfa muri Adamu, ni ko bose bazohindurwa bazima muri Kristu.

(I Ab'i Korinto 15:14,19-22)

KWIGEZAHO

1. Wandike Imirongo y'Ingenzi mu mutwe.

---

2. Amazuka abiri azozuka yitwa gute?

_____ kandi _____

3. Ni ibintu bibiri ibihe Bibiliya ihishura ku bijanye n'iherezo ry'ubugingo bw'abantu bwose?

---

4. Soma amajambo ari aha hepfo. Nimba iyo mvugo ari UKURI wandike urudome T mu kibanza kiri imbere yayo. Nimba iyo mvugo ari IKINYOMA, wandike urudome F mu kibanza kiri imbere yayo.

- a. _____ Abatazopfa ntibazozuka.
- b. _____ Igihe c'urupfu haba ugutandukanya impwemu z'abari .
abagororotsi n'abari ababisha.
- c. _____ Ni vyiza gusengera abapfuye ngo bakizwe.
- d. _____ Iherezo ry'abagororotsi ubu riratandukanye n'imbere y'urupfu n'izuka rya Yesu Kristu.
- e. _____ Izuka rya Yesu ni ngirakamaro ariko mu vy'ukuri ntabwo riri mu butumwa bwiza.

5. Ni imirongo iyihe yerekana ukuntu abantu babiri bakiriye ubutumwa bw'izuka?

(Inyishu z'ibibazo ziboneka ku nsozero y'igice ca nyuma c'iki gitabu.)

KU BIBAZO VYO KWIGIRA

Inyigisho y'izuka ry'abapfuye mwarize n'inyigisho y'urubanza rw'ibihé bidahera muzokwiga mu kigabane gikurikira, zompi zijanye n'ibintu bizoshika muri kazoza. Ivyabaye muri kazoza biravugwa mw'Ijambo ry'Imana. Naho ivyo bintu bitarashika, Imana yaratanzé ubumenyi bw'imigambi yayo ya kazoza biciye mu buhanuzi.

Hari vyinshi ku bijanye n'ibintu bizoshika muri kazoza bitahishuriwe mw'Ijambo ry'Imana. Ivyo bihishurirwa vyasobanuwe mu buryo butandukanye n'abigisha Bibiliya. Si ngombwa gutahura insobanuro zose zitandukanye z'ubuhanuzi bwo muri Bibiliya zitangwa n'abantu. Vyinshi muri ivyo bisobanuro bishingiye ku gihe nyaco ibintu bimwebimwe vy'ubuhanuzi vyabayeko canke ku bintu viyhariye vyerekeye ivyo bintu.

Ikintu gihambaye ku mishinge y'ukwizera kwa gikirisu ni ugutahura muri rusangi ivyo Bibiliya ivuga ko bizoshika.

Ibi bikurikira biradondora ivyo bintu bihambaye vyabayeye:

I. Bibiliya yigisha ko Uhoraho azogaruka kw'isi ku bw'abizera.
Yesu yasezeraniye abayoboke biwe ati:

...Ndagiye kubategurira ikibanza. Kandi ni nagiye kubategurira ikibanza, nzogaruka, mbajane iwanje; kugira ngo aho ndi namwe abe ari ho muba. (Yohani 14:2-3).

I. Uguhaguruka: I Ab'i Tesalonike 4:13-18 niho hatanga amakuru arambuye cane ku bijanye

n'ukugaruka kwa Kristo ku bizera. Ukwo kugaruka kwitwa guhaguruka:

1. Kristo ubwiwe azogaruka. (Umurongo wa 16)
2. Hazoba izuka rivuye mu mva y'abari .
abemera igihe bapfa. (Umurongo wa 16)
3. Hazoba uguhagurutswa, bisigura «igikorwa co gutwara umuntu .
kuva ahantu hamwe uja ahandi.” Abizera bazima bazokurwa muri .
isi kugira ngo ahure na Kristo. (Umurongo wa 17)
4. Hazoba ugusubirana hagati y'abizera bari barapfuye mbere, abizera bazobaho mu gihe
c'ukugaruka kwa Kristo, n'Umwami wabo Yezu Kristu. (Umurongo wa 17)

B. Umubabaro: Bibiliya ivuga igihe giteye ubwoba kw'isi ari co .
ryitwa umubabaro.

1. Amarushwa azomara amezi 42 canke imisi 1.260 (Daniyeli 9:24-27).
2. Kizoba igihe kigoye cane. Hariho ibihe vyinshi bigoye .
mw'isi, ariko hari ibintu bitatu bizotandukanya umubabaro n'ibindi vyose ibindi
bihe vy'amagorwa.
  - a. Ica mbere, rizoba kw'isi yose atari mu karere gusa. (Ivyahishuwe 3:10)
  - b. Ubwa kabiri, abantu bazotahura ko umuhero w'isi uri hafi.
(Ivyahishuwe 6:16)
  - c. Ica gatatu, uburemere bw'ingorane buzoba bwinshi kuruta uko vyari bimeze imbere y'aho. (Matayo 24:4-14).
3. Insobanuro yayo: Hariho urutonde rw'imanza z'Imana kw'isi mu gihe c'umubabaro.
Ivyo biradondaguwe mu Vyahishuriwe Yohana bigabane 11 .
6, 8-9, na 16 no muri Matayo 24:4-14 .
4. Impamvu y'umubabaro: Ububisha bw'umuntu butegerezwa kuba .
ahanwa, Shetani aranesha, Yezu na we aremera ko ari Umukama wa bose. Ivyo biraheza umugambi
w'Imana w'ibihe uvugwa mu Banyefeso 1:8-9.

C. Igihe Co Kuduzwa:

Abantu bamwe bemera ko uguhaguruka kuzoba imbere y'umubabaro kandi ko abemera batazobwirizwa
gushikirwa n'ikintu na kimwe muri iki gihe giteye ubwoba co kw'isi. Abandi bemera ko uguhaguruka
kuzoba hagati muri iki kiringo. N'ubu abandi bemera ko uguhaguruka kuzoba ku mpera y'umubabaro.

Insobanuro izwi cane ni uko uguhagurutswa kw'abizera kuzoba .
imbere y'uko igihe c'amarushwa gitanguye. Ivyiyumviro bitandukanye ku bijanye n'igihe co guhaguruka
biva ku nsobanuro zitandukanye z'amakuru y'ubuhanuzi atangwa mu Vyanditswe. Igihambaye cane ni
ukumenya ko uri umwizera nyakuri kandi uzoba witeguye kujana na Yesu mu guhaguruka igihe bizoba.

D. Imyaka igihumbi:

Imyaka igihumbi ni ikiringo c'emyaka 1.000 inyuma y'amakuba Yesu azotwara isi mu bugororotsi (Zekariya 14:9; Daniyeli 7:14). Igisagara ca Yerusalem kizoba ikibanza nyamukuru c'intwaro (Yesaya 2:3). Iki gihe kizohera .

igihe Shetani ategura ubugarariji bwa nyuma ku Mana (Ivyahishuriwe Yohana 20:7-9). Imana izorungika umuriro uvuye mw'Ijuru maze ikureho ukurwanywa kwose. Satani azotererwa mu kiyaga c'umuriro ibihe bidahera (Ivyahishuriwe Yohana 20:10).

E. Urubanza:

Ibiremwa vyose bizocirwa urubanza n'Imana. Ico kizwi nk'igihe ca 1914. urubanza rw'ibihe bidahera. Ni ryo rya nyuma mu ngingo ngenderwako z'ishimikiro zo mu Baheburayo .6:1-3 kandi biravugwa mu kigabane gikurikira. Abapfuye nk'uko . abatizerazbazozurwa kugira ngo bacirwe urubanza. Kubera ko batabikoze .bihane ivyaha kandi bemere Yesu nk'Umukiza bazocirirwa urubanza rwo ibihe bidahera muri Gehinomu (Ivyahishuriwe Yohana 20:12-15). Abizera vy'ukuri bihanye kuva ku .icaha kandi yemeye Yesu nk'Umukiza azomara ibihe bidahera mw'Ijuru mu ukuhaba kw'Imana (Ivyahishuriwe Yohana 21).

IGICE C'ICUMI

URUBANZA RW'ITEKA .

INTUMBERO:

Uhejeje iki gice uzoshobora:

- Kwandika Umurongo w'Ingenzi mu mutwe.
- Gusigura ijambu "urubanza."
- Gusigura igituma urubanza rukeneewe.
- Kumenya abazocira urubanza ku rubanza rwa nyuma.
- Kumenya abazocirwa urubanza mu rubanza rwa nyuma.
- Gusigura ingingo ngenderwako zigenga urubanza rwa nyuma.

UMURONGO W'INGENZI:

Kuko Uhoro ari we Mucamanza wacu, Uhoro ni We Mushingantahe wacu, Uhoro ni we Mwami wacu. (Yesaya 33:22).

INTANGAMARARA

Urubanza rw'ibihe bidahera ni rwo rwa nyuma mu ngingo ngenderwako zitandatu z'ishimikiro z'ukwizera kwa gikirisu.

Mw'Isezerano rya Kera ijambu "urubanza" rikoreshwa mu buryo bubiri. Umwe yerekeza ku vyagezwe, intahen n'amategeko y'Imana. Ikindi kijanye n'urubanza Imana izocira abantu n'amahanga. Insobanuro ya nyuma ni ingene ijambu «urubanza» rikoreshwa mw'Isezerano Rishasha. Iyo nsobanuro ni yo ikoreshwa muri iki kigabane.

INSOBANURO

Ijambo « gucira urubanza » risigura gutandukanya canke gutandukanya. Ivyo birimwo kujana mu rubanza, gusuzuma ibimenyamenya, kumenya ko umuntu yagirizwa canke ataco yakoze, no gufata ingingo y'igihano umuntu azohabwa kubera icaha. Urubanza rw'ibihe bidahera ni urubanza rukomeye kandi rwa nyuma ruvugwa muri Bibiliya rugena iherezo ry'ibihe bidahera ry'ubugingo bwose.

ABACAMANZA

IMANA NI YO MUCAMANZA:

Kuko Umukama ari we mucamanza wacu. (Yesaya 32:22).

...Imana umucamanza wa bose... (Abaheburayo 12:23)

Imana iracira urubanza inyifato y'icaha y'abantu. Ico Imana igomba vy'ukuri si ugucira urubanza, ariko ni uko abantu bose bamenya Yezu Kristu; Kuko Imana itatumye Umwana wayo mw'isi gúcira abari mw'isi urubanza; ariko ngo isi ikizwe na we. (Yohani 3:17)

Umukama ntatebeje isezerano ryiwe, nk'uko bamwe biyumvira kw'iritevy; arikw irabihanganira kuri mwebwe, kuko idashaka ko hagira n'umwe apfa, ariko igomba ko bosebihana. (II Petero 3:9).

Icifuzo c'Imana ni uko abantu bose aho bari hose bokwihana. Nibatihana icaha bazokwibonera urubanza rwiwe:

Kandi ibihe vy'ubujuju Imana yarabipfutse; ariko ubu arategeka abantu bose aho bari hose kwihana; Kuko yashinze umusi azocira isi urubanza rugororotse... (Ivyakozwe n'intumwa 17:30-31)

YESU KRISTO:

Imana yahaye Yesu ububasha bwo guca imanza:

**...kuko yashize urubanza rwose--urubanza rwa nyuma n'igikorwa cose co guca urubanza--rwose mu minwe y'Umwana... Kandi yamuhaye ububasha, imuha n'ububasha bwo guca urubanza, kuko ari Umwana w'umuntu [umuntu nyene].
(Yohana 5:22,27 , Bibiliya y'Ijambo ry'Imana)**

ABERA:

Mu rubanza rwa nyuma abemera vy'ukuri bazofasha gúcira urubanza isi:

Ntimuzi yuko abera ari bo bazocira isi urubanza? Kandi ni mwebwe muzocira isi urubanza, ntimubereye guca imanza ntoy? Ntimuzi yuko muzocira imanza abamarayika?...(I Abakorinto 6:2-3)

Ijambo «aberanda» muri uyu murongo risobanura abemera vy'ukuri bose. Bazofasha gúcira urubanza "isi" [abatari abagororotsi].

INGINGO Y'URUBANZA:

Urugero twese tuzoshingirako ni Ijambo ry'Imana:

Kandi uwumva amajambo yanje, ntayazigame, si jewe ndamucira urubanza, kuko ntaje gúcira isi urubanza, ariko nazanywe no gukiza isi. Uwankengera ntiyakire amajambo yanje, arafise

uwuzomucira urubanza: ijambo mvuze ni ryo rizomucira urubanza ku musi w'iherezo. (Yohani 12:47-48).

Si ingingo mfatirwako, inyigisho canke imigenzo y'abantu ni vyo tuzocirwako urubanza.
Ntibishingiye ku mategeko y'ishirahamwe canke y'idini. Urugero tuzocirirwako urubanza ni urugero rudahinduka rw'Ijambo ry'Imana: Mukama, Ijambo ryawe riguma mw'ijuru ibihe vyose. (Zaburi 119:89).

IMPAMVU Y'URUBANZA .

Bibiliya ihishura ko urubanza rukenewe kubera icaha co kurwanya itegeko ry'Imana, ukutubaha Imana, ukutagororoka, ukutemera, ibicumuro, n'ibikorwa bibi. Naho ayo ari amajambo atandukanye, yose ni amajambo yerekeye icaha:

ICAHA C'IVYAGEZWE VY'IMANA:

Kuko...abacumuye mu vyagezwe bose bazocirirwa urubanza n'ivyagezwe.
(Abaroma 2:12).

UBUTUNGANE:

Ariko ijuru n'isi biriho ubu, vyabikiwe umuriro n'iryo jambo nyene, vyabikiwe umusi w'urubanza n'ugutikizwa kw'abatubaha Imana. (II Petero 3:7).

Kugira ngo acire urubanza bose, no kwemeza abatubaha Imana bose bo muri bo ibikorwa vyabo vyose vy'ububisha bakoze, n'amajambo yabo yose y'agaterasoni abanyavyaha batubaha Imana bamuvuze. (Yuda 15)

UBUTUNGANE:

Umukama arazi gukiza abubaha Imana mu bigeragezo, no kuzigama abagabitanya ngo bahanwe ku musi w'urubanza. (II Petero 2:9).

UKUTEMERA:

Uwumwizera ntacirwa urubanza; ariko uwutavyemera aba amaze gucirwa urubanza, kuko atizeye izina ry'Umwana w'ikinege w'Imana. (Yohani 3:18).

GUCIRWA URUBANZA:

Kubera icaha [igicumuro] c'umuntu umwe, urubanza rwaje ku bantu bose kugira ngo baciriwe urubanza... (Abaroma 5:18, Bibiliya y'Igihugu)

IBIKORWA BIBI:

Ng'uru urubanza: ni uko umuco waje mw'isi, ariko abantu bagakunda umwijima kuruta umuco, kuko ibikorwa vyabo vyari bibi. (Yohani 3:19)

INGINGO NGENDERWA Z'URUBANZA RW'IMANA

Ingingo ngenderwako zo mw'isi zijanye n'uguca imanza ziratandukanye n'ihanga ryose. Ivyobihano birashobora gutandukanywa ku ntara ku yindi mu gihugu no ku gisagara ku kindi. Ingingo ngenderwako zo mw'isi zijanye n'urubanza n'igihano ziratandukanye kubera ko abantu basobanura ibikorwa bimwebimwe mu buryo butandukanye. Ico gikorwa nyene gisobanurwa ko ari kibi mu muco umwe coshobora kwemerwa mu wundi. Nk'akarorero, kwica inka bibonwa mu buryo butandukanye cane muri Amerika, aho ikoreshwa mu guhingura inyama, kuruta mu Buhindi aho abantu bamwebamwe babona ko inka ari nyeranda.

Urubanza rw'umuntu ruratandukanye kuko ingingo mfatirwako bacira urubanza zitandukanye. Arikoingingo ngenderwako z'urubanza rw'Imana ntizihinduka. Imana iracira urubanza...

TWISHINGIJIJE IJAMBO RY'IMANA:

Ivyagezwe vy'Imana n'ingingo ngenderwako z'urubanza bishingiye mw'Ijambo ryayo:

Ibihe vyose, Mukama, Ijambo ryawe riguma mw'Ijuru. (Zaburi 119:89).

NKURIKIJE UBUMENYI:

Abantu n'amahanga bazocirwa urubanza bivanye n'ubumenyi bw'Imana bahawe. Yesu yavuze ko bamwe bazocirwa urubanza rukomeye kuruta ibisagara vya Sodomu, Gomora, Ninewi, Tiro na Sidoni. Ivyo vyari ibisagara bibi bivugwa mw'isezerano rya kera Imana yaciriye urubanza kandi ikabihana. Igituma Yesu yaciriye urubanza rukomeye cane ibisagara bimwe bimwe vyo mw'Isezerano Rishasha ni uko ivyo bisagara vyari bifise ubumenyi bwinshi ku vyerekeye Imana. Yesu ubwiwe yari yarakoreye muri ivyo bisagara kandi akora ibikorwa vy'ububasha vyo gukiza no gukiza. Naho ari ukwo, abantu bo muri ivyo bisagara ntibari kwigaya. Yesu yagabishije ati:

Uragowe Korazini, uragowe Betsayida! kuko ibitangaza vyakorewe muri mwebwe iyo bikorerwa i Tiro n'i Sidoni, baba bihanye kera, bambara amagunira, bakibika mu minyota.

Nanje ndabibabwiye yuko ku musi w'urubanza ivya Tiro n'i Sidoni bizogira agahengekezo kurusha ivyanyu.

Nawe Kafarinawumu, mbega uzoshirwa hejuru ushike kw'ijuru, kuko iyo ibitangaza vyakorewe muri wewe bikorerwa i Sodomu, hobayeho gushika n'uyu musi. Arikon dababwiye yuko ku musi w'urubanza uzogira agahengekezo kurusha ighugu c'i Sodomu.» (Matayo 11:21-24).

Ku munsi w'urubanza, Abanyaniniva bazohagurukira ab'iyi ngoma maze babatsinde, kuko bumvise inyigisho za Yonasi bihanye; kandi raba, uwuruta Yonasi ari hano. (Matayo 12:41).

Ihishurirwa rusangi ry'Imana rihabwa abantu bose biciye ku bitangaza vy'irema:

Kuva isi iremwa, ububasha bwiwe budahera n'ubumana bwiwe, bigaragara neza, bimenyekana mu vyo yaremye. ku buryo tutagira ico twiregura. (Abaroma 1:20).

Ukwo gutahura rusangi kw'Imana kwahawwe abantu bose biciye mu vyaremwe ni co kigereranyo c'ishimikiro abantu bazocirirwako urubanza. Abaronka ihishurirwa ry'inyongera mu kwumva Ijambo ry'Imana bazocirwa urubanza n'urugero rwo hejuru rw'ubumenyi.

UMUNTU KUGITI CIWE:

Umuntu wese azocirwa urubanza ku giti ciwe:

Umuntu azobicumura ni we azopfa. Umwana ntazozira igicumuro ca se, na se ntazozira igicumuro c'umwana, ukugororoka kw'umugororotsi kuzomushikira, ukugabitanya kw'umunyavyaha kuzomushikira. (Ezekiyeli 18:20).

Urubanza rugena iherezo ry'ibihe bidahera ry'umuntu ku giti ciwe ntiruzoba rushingiye ku mugwi. Bizoba ku muntu ku giti ciwe.

NKURIKO UKURI:

Paulo yanditse ati:

**...Ariko turazi neza ko urubanza rw'Imana rushingiye ku kuri...
(Abaroma 2:2).**

BISHINGIYE KU NYIFURO Y'UMUNTU:

Umwe wese muri twebwe azohagarara imbere y'intebe y'imanza ya Kristo maze acirwe urubanza . nk'uko ibikorwa vyacu biri. Bibiliya nayo yita urwo rubanza rushingiye ku " bikorwa":

Kuko twese tubwirizwa kugaragara imbere y'intebe y'imanza ya Kristu; kugira ngo umuntu wese ahabwe ibikwiranye n'ivyo yakoze akiri mu mubiri, ari vyiza canke bibi. (II Ab'i Korinto 5:10)

...Azokwishura umuntu wese ku bikorwa vyiwe. (Abaroma 2:6).

...Data...acira urubanza umuntu wese akurikije ibikorwa vyiwe. (I Petero 1:17)

...abapfuye baciriwe urubanza nk'uko ivyo bakoze vyari vyanditswe mu bitabo. (Ivyahishuwe 20:12)

Inyandiko y'Imana y'"ibikorwa" vy'umuntu ntivuga ibikorwa gusa ariko kandi n'ivyiyumviro n'intumbero. Imana iraba umutima, ntiraba gusa uko umuntu abona hanze (I Samweli 16:7).

ATA KUVUGA:

Urubanza rw'ibihe bidahera ruzoba ata nkunzi. Ivyo bisigura ata buntu budasanzwe. Abantu ntibazocirwa urubanza bafatiye ku butunzi bafise, ikibanza bafise mu kibano, ubwenegihugu bwabo canke amashure bize.

...Data...acira urubanza ata nkunzi. (I Petero 1:17)

Kugira icubahiro ku bantu bisigura gukorwako mu rubanza n'ikintu kinaka co hanze nk'ukuntu umuntu asa, ubucuti, ikibanza, ubutunzi, n'ibindi.

Urubanza rw'Imana ntirugira ico ruhinduye ku kintu na kimwe muri ivyo:

...kuko Uhoraho atabona nk'uko umuntu abona; kuko umuntu arabu uko abona inyuma, ariko Umukama arabu umutima. (I Samweli 16:7)

NK'UKO IVYAGEZWE BIVUGA:

**...abacumuye bose bakiri mu vyagezwe bazocirirwa urubanza n'ivyagezwe.
(Abaroma 2:12).**

ATA KUVUGA:

**Urubanza rw'ibihe bidahera ruzoba ata nkunzi. Ivyo bisigura ata buntu budasanzwe.
Abantu ntibazocirirwa urubanza bafatiye ku butunzi bafise, ikibanza bafise mu kibano,
ubwenegihugu bwabo canke amashure bize.**

...Data...acira urubanza ata nkunzi. (I Petero 1:17)

Kugira icubahiro ku bantu bisigura gukorwako mu rubanza n'ikintu kinaka co hanze nk'ukuntu umuntu asa, ubucuti, ikibanza, ubutunzi, n'ibindi.

Urubanza rw'Imana ntirugira ico ruhinduye ku kintu na kimwe muri ivyo:

...kuko Uhoraho atabona nk'uko umuntu abona; kuko umuntu arabu uko abona inyuma, ariko Umukama arabu umutima. (I Samweli 16:7)

NK'UKO IVYAGEZWE BIVUGA:

.abacumuye bose bakiri mu vyagezwe bazocirirwa urubanza n'ivyagezwe. (Abaroma 2:12)

. abantu mu kugororoka. (Zaburi 9:8).

...Azocira isi imanza zitabera, n'amahanga azocira urubanza ukuri kwiwe. (Zaburi 96:13).

...Yashizeho umusi azocira isi urubanza rutunganye. (Ivyakozwe n'intumwa 17:31)

...urubanza rugororotse rw'Imana. (Abaroma 2:5).

Kuva ubu, ndabikiwe igitsibo c'ubugororotsi, ico Umukama, umucamanza agororotse, azompa kuri uwo musi, kandi si jewe jenyene, ariko n'abakunda ukuboneka kwiwe bose. (II Timoteyo 4:8)

BIKURIKIJE IMPAMVU N'IBITEKEREZO:

Nuko rero ntimugire ico mucira urubanza igihe kitarashika; gushika aho Umwami azozira, azobonesha ivyanyegejwe mu mwijima, kandi azogaragaza inama zo mu mitima... (I Ab'i Korinto 4:5)

Ivyo bizoshika ku musi Imana izocira urubanza amabanga y'abantu ku bwa Yesu Kristu, nk'uko ubutumwa bwiza namamaza bugenda. (Abaroma 2:16).

IGIHE C'URUBANZA .

Bibiliya yerekana ko hariho urubanza rwa kera, urw'ubu n'urwo muri kazoza:

URUBANZA RWA KERA:

Bibiliya ni kahise k'urubanza rw'Imana rwa kera. Kuva mu gihe ca Adamu na Eva irandika urubanza Imana yaciriye amahanga n'abantu ku giti cabo.

Bibiliya iravuga imanza zibiri zidasanzwe za kera zihambaye ku bemera. Izo ni izo manza za Satani n'isi. Imana yaramaze guca urubanza no gushinga ibihano kuri bompi. Bibiliya yerekana ko hariho urubanza rwa kera, urw'ubu n'urwo muri kazoza .

-Satani N'Abamarayika Biwe:

Biciye ku rupfu n'izuka rya Yezu Kristu, Imana yaciriye Shetani urubanza rwa nyuma:

...umutware w'iyi si [Satani] araciriwe urubanza. (Yohani 16:11)

Kandi amaze gusambura ubukuru n'ububasha [ingabo za Shetani], [Yesu] arabigaragaza ku mugaragaro ko abanesha muri co.

(Ab'i Kolosayi 2:15).

Shetani yaramaze gucirirwa urubanza n'Imana. Yemerewe gukora ibikorwa bikeyi gushika aho atererwa mu kiyaga c'umuriro ku mpera y'isi ariko amaze gucirirwa urubanza rw'uko ari umunyavyaha. Abamarayika ba Shetani, bavuye mu kibanza cabot c'intango mw'Ijuru nk'abamarayika b'Imana kugira ngo baje kwifatanya na we mu bugarariji, na bo nyene baramaze gucirirwa urubanza:

Abamarayika na bo batigumye ikibanza cabot ca mbere, ariko bagata aho baba, yababikiye mu minyororo y'ibihe bidahera mu mwijima, kugeza ku musi mukuru w'urubanza. (Yuda 6)

-Isi:

Yesu yavuze ati:

Ubu ni ho iyi si izocirirwa urubanza... (Yohana 12, 31)

Kuko yononekaye n'ukuhaba kw'icaha, isi y'umubiri iramaze gucirwa urubanza n'urubanza rw'Imana. Bibiliya ivuga ko isi izotikizwa n'umuriro:

Ariko umusi w'Umukama uzoza nk'igisuma mw'ijoro; aho ijuru rizovaho n'urusaku rwinshi, n'ibintu vyose bizoshongeshwa n'ubushuhe bukaze, isi n'ibikorwa biri muri yo bizoturirwa hejuru. (II Petero 3:10).

URUBANZA RW'UBU:

Hariho urubanza rw'ubu rugenda rudahera. Abantu bose muri iki gihe bacirwa urubanza nk'abanyavyaha canke abagororotsi imbere y'Imana. Urubanza rw'umuntu rwo muri iki gihe rushingiye ku kuba yakiriye canke ataremeye Yesu Kristu nk'Umukiza:

Uwumwizera ntacirwa urubanza; ariko uwutemera aba amaze gucirwa urubanza, kuko atizeye izina ry'Umwana w'ikinege w'Imana. (Yohani 3:18) .

Urubanza Imana iriko iracira abatizera ubu ni mu kwerekana uburake bwayo kuko babuza ukuri:

Kuko uburake bw'Imana [bweranda] n'uburakari bwayo bihishurirwa bivuye mw'ijuru ku bubi bwose n'ukugabitanya kw'abantu, bahagarikira ukuri mu bubi bwabo... (Abaroma 1:18, Bibiliya yakomejwe)

Urubanza Imana iriko iracira abemera muri iki gihe ruri mu rukundo. Arabakosora iyo bakoze nabi:

...Mwananje, ntukengere igihano c'Umukama, kandi ntucike intege iyo akuhanira;

Kuko uwo Umukama akunda ariwe ahana...

Ariko ni mudahanwa, nk'uko bose basangiye, muzoba muri abana b'ibijuju, ntimube abana b'ibijuju. (Abaheburayo 12:5,6,8)

Nk'uko umuvyeyi w'umuvyeyi akosora abana biwe, ni ko Imana icira urubanza inyifato y'abana bayo. Iyo bacumuye, Imana irabakosora mu rukundo nkuko umuvyeyi agirira umwana wiwe. Igihano [gukosora] Imana itanga ku bana bayo ni kubera intumbero yihariye:

Nta gihano kiboneka ko ari umunezero, ariko kirababaza; ariko nyuma y'aho, ababimenyereye bavyara ivyamwa vy'amahoro vyo kugororoka. (Abaheburayo 12:11).

URUBANZA RWO MURI KAZOZA:

Ni urubanza rwo muri kazoza Paulo yerekezako mu Baheburayo 6 igihe avuga "urubanza rw'ibihe bidahera." Urubanza rw'ibihe bidahera ruba inyuma y'urupfu:

Abantu bagenewe gupfa rimwe gusa, hanyuma bazocirwa urubanza.
(Abaheburayo 9:27).

Nk'uko mwavyize mu vyigwa vy a kera, umuntu amaze gupfa bica bimenya ubwo nyene ko ynjira imbere

y'Imana canke atariyo. Amaherezo y'umugororotsi n'abatagororotse aratandukanye inyuma y'urupfu. Ariko urubanza rwa nyuma rwemeza iherezo ryabo ry'ibihe bidahera ruba inyuma y'iherezo ry'isi n'izuka:

Ndakwihanikirije rero imbere y'Imana n'Umukama Yezu Kristu azocira urubanza abazima n'abapfuye, ku kuboneka kwiwe n'Ubwami bwiwe.

(II Timoteyo 4:1)

...Ehe Umukama aje ari kumwe n'aberanda biwe ibihumbi cumi, kugira ngo acire urubanza bose... (Yuda 14,15)

AHO URUBANZA RW'INYUMA RUZOBA .

Hari ahantu hatatu urubanza rwa nyuma ruzobera:

INTEBE Y'URUBANZA YA KRISTU:

Abazocirwa urubanza hano bose bazoba ari abemera vy'ukuri:

...Twese tuzohagarara imbere y'intebe y'urubanza ya Kristo. (Abaroma 14:10).

...Kuko twese tubwirizwa kugaragara imbere y'intebe y'imanza ya Kristo.

(II Ab'i Korinto 5:10)

INTEBE Y'UBUNINI BWIWE:

Ikibanza ca kabiri c'urubanza citwa « inteve y'ubwami y'ubuninahazwa bwa Kristo ». Abazocirwa urubanza ngaha ni abagumye kw'isi mu kiringo c'amarushwa Abagororotsi bazozuka bacirwe urubanza imbere y'uko Yesu ashinga Ubwami bw'Imyaka Igihumbi kw'isi.

Mbona n'inteve z'ubwami, mbona abazicayeko, bahabwa ububasha bwo guca imanza; kandi mbona ubugingo bw'abaciwe imitwe bahora bashingira intahe Yesu, n'Ijambo ry'Imana, kandi batasenze ca gikoko, canke ishusho yaco, kandi bataronse ikimenyetso caco mu ruhanga rwabo canke mu biganza vyabo; barabaho, baganzana na Kristu imyaka igihumbi. Ariko abapfuye basigaye ntibazuka iyo iyo igihumbi ishitse. yarangije. (Ivyahishuwe 20:4-5a)

INTEBE NINI YERA:

Ikibanza ca nyuma c'urubanza citwa “inteve y'ubwami nini yera.” Abazocirwa urubanza hano ni abapfuye basigaye bazozuka mu mpera y'Ikinjana (Iryo ni izuka rya kabiri ryitwa izuka ry'abatari abagororotsi).

Urubanza rw'Inteve y'Ubwami Nkuru Yera rwanditswe mu Vyahishuriwe Yohana 20:11-15. Abatari abagororotse bazocirwa urubanza kandi kubera icaha cabu batererwe mu kiyaga c'umuriro hamwe na Shetani n'abamarayika biwe.

URUBANZA RW'ITEKA .

Hazoba gusa imice ibiri y'ishimikiro y'abantu bazogeragezwa mu manza za nyuma: Abemera n'abatemera.

Abemera bazocirirwa urubanza kubera ibikorwa vyabo kandi bazohembwa bivanye n'ivyo.

Nuko rero, umuntu wese muri twebwe azobazwa ivyiwe imbere y'Imana.
(Abaroma 14:12).

Kuko twese tubwirizwa kugaragara imbere y'intebe y'imanza ya Kristu; kugira ngo umuntu wese ahabwe ibikwiranye n'ivyo yakoze akiri mu mubiri, vyaba vyiza canke bibi. (II Ab'i Korinto 5:10)

Abizera bazocirirwa urubanza ku kuntu bubatse ubuzima bwabo ku mushinge w'ijambo ry'Imana:

Kandi ni hagira umuntu yubaka kuri uwo mushinge inzahabu, ifeza, amabuye y'agaciro, ibiti, ubwatsi, ibishaka;

Ibikorwa vy'umuntu wese bizogaragazwa; kuko wa musi uzobimenyekanisha, kuko bizohishurirwa n'umuriro; Umuriro uzogerageza igikorwa c'umuntu wese uko kimeze.

igikorwa c'umuntu ni cagumaho ico yubatseko azoronka impembo.

Igikorwa c'umuntu ni caturika, azohomba; ariko we ubwiwe azokizwa... (I Ab'i Korinto 3:12-15)
Mu bidukikije, ibiti, ivyatsi be n'ibitoke vyose birakura biboneka hejuru y'ubutaka. Bisha bitagoranye.
Ni uburorero bw'ibikorwa vyakozwe n'abizera ngo biboneke n'umuntu. Iciyumviro catumye ivyo
bikorwa bikorwa cari ikinyoma.

Inzahabu n'ifeza ntibitikizwa n'umuriro. Mu bidukikije, ivyo bintu bitera imbere munsi y'ubutaka
umuntu atabibona. Ni akarorero k'ibikorwa bikozwe n'intumbero nziza, bitakorerwa gusa kugira ngo
umuntu abibone kandi abishimagine. Ni ibikorwa bifise agaciro mu Bwami bw'Imana kuko vyakozwe
n'intumbero nziza.

Ibikorwa vy'abizera vy'ukuri bizocirwa urubanza bishingiye ku kugamburuka. Imigani y'italanto iri muri
Matayo 25 n'umugani w'amapawundi iri muri Luka 19, Yesu yabivuze kugira ngo yerekane uku kuri.

Muri iyo migani yompi, abasuku bacirirwa urubanza bivanye n'ivyo bakoze ku vyo bari bahawe.
Babwiwe ngo bashore amahera yo gufasha ba shebuja. Abasuku batumvira baracirirwa urubanza rw'uko
ari abahemu.

Nka kurya kw'iyi migani, Umwigisha wacu yaraduhaye inshingano. Iyo nshingano izwi kw'izina
ry'Igikorwa Gikomeye:

Nuko ni mugende muhindure amahanga yose abigishwa, mubabatize mw'izina rya Data n'iryu Mwana
n'iryu Mutima Mweranda;
Mubigishe kwitondera ivyo nabageze vyose, kandi ndi kumwe namwe ubutakibavirira gushika ku muhero
w'isi.

(Matayo 28:19-20).

Tubwirizwa gufata ivyo Imana yaduhaye, ubutumwa bw'Injili, tukabuvyara mu kububwira abandi kw'isi yose. Uko twumvira iyo nshingano, tuba turiko turashiramwo ivyo Imana yaduhaye kandi tukavyongera.

Abizera bamwebamwe barafise amabanga akomeye kuruta ayandi muri iyo nshingano. Bamwe bahamagarwa nk'abapasitor, abavugabutumwa, abigisha, n'ibindi Ariko umwizera wese yavutse ubwa kabiri afise inshingano zimwe zimwe mu gushikira isi Inkuru Nziza.

Abizera bazocirwa urubanza bishingiye ku budahemuka bwabo ku nshingano Imana yabahaye:

Vyongeye, igisabwa ku babwiriza ni uko umuntu yoba ari umwizigirwa.

(I Ab'i Korinto 4:2)

Abemera ntibazocirwa urubanza bivanye n'ubushoboz, amashure canke ingabire z'impwemu. Bazocirwa urubanza rufatiye ku kwumvira no kuba intahemuka ku vyo Imana yabashinze gukora. Urubanza rw'abizera vy'ukuri si urwo gucirwa urubanza. Ni ukuvuga ko uwizera nyakuri adashobora gucirwa urubanza rw'ighano c'ibihe bidahera. Biciye mu kwemera Kristo, amaze kuva mu rupfu rw'impwemu aja mu buzima budahera:

Ni ukuri, ni ukuri ndababwire, uwumva ijambo ryanje, akizera uwantumye, niwe afise ubugingo budashira, kandi ntazoshirwa mu rubanza, ariko aba avuye mu rupfu, ashitse mu bugingo. (Yohani 5:24)

Uwizera nyawe ni uwihanye icaha, yerekanye ukwizera Imana mu kwemera Yesu Kristu nk'Umukiza wiwe bwite. Ni umwe yabaye kandi yabayeho nk'ikiremwa gishasha muri Yesu Kristu. Paulo yaravymemeje ati:

Nuko rero ubu abari muri Kristo Yesu, nta rubanza rubatsinda. (Abaroma 8:1).

Iyo umunyavyaha aje kuri Yesu inyandiko yiwe y'ivyaha vya kera irazimanganywa n'Imana. Iyo umwizera akoze icaha, akeneye gusa kwhiana no kwatura icaha ciwe Imana ikagifuta mu nyandiko:

Ni twatura ivyaha vyacu, ni yo yo kwizigirwa kandi igororoka, ivyo ni vyo bituma. Iduharira ivyaha vyacu, ikatwoza ukugabitanya kwose (I Yohana 1:9)

ABATIZERA:

Abatari abagororotsi bazocirirwa urubanza kandi bahanirwe icaha. Imana irabika inyandiko yitwa "igitabo c'ubuzima" aho handitswe amazina y'abihanye, bakira Yesu Kristu, bakaba abemera vy'ukuri. Abamwankiye bazocirirwa urubanza rw'icaha kandi bazocirirwa ighano c'ibihe bidahera. Amazina yabo ntari mu gitabu c'ubugingo;

Kandi umuntu wese atabonetse ko yanditswe muri ca gitabo c'ubugingo atererwa muri ico kiyaga caka umuriro. (Ivyahishuwe 20:15)

Ni vyiza gutahura ko utegereza kubaho nk'ikiremwa gishasha muri Yesu umaze guhinduka. Birashoboka gukizwa hanyuma kubera kubandanya mu caha "agasubira inyuma" mu buzima bwa kera.

Bibiliya iremeza ko bishoboka ko izina ryawe ryandikwa mu gitabo c'ubuzima ariko rikazimanganya wa kubera icaha:

Uhoraho yishura Mose ati: «Uwuncumuyeko wese ni we nzosibanganya mu gitabo canje. (Kuvayo 32:33).

Ni co gituma kwiga kubaho ubuzima bwera ari ikintu gihambaye cane. (Ivyo tuzobivuga mu kigabane ca nyuma kivuga ibijanye n'ugutungana). Mu kunesha icaha mu buzima bwawe, urashobora kwizigira ko Imana itazokuraho izina ryawe mu gitabu c'ubuzima:

Uwunesha azokwambikwa atyo impuzu zera; kandi sinzosibanganya izina ryiwe mu gitabo c'ubugingo namba,kandi nzokwatura izina ryiwe imbere yabamarayika biwe (Ivyahishuriwe Yohana 3:5)

IHEREZO RY'Abagororotsi

Abagororotsi bagenewe ubuzima budahera imbere y'Imana. Ukuhaba kw'Imana kwitwa Ijuru. Muri Bibiliya ridondorwa n'amazina menshi:

INZU YA DATA:

Yesu yaradondora nk'inzu ya Se, ahantu ho kuba, ahantu h'uburuhukiro n'ubumwe:

Mu ngoro ya Data hari amazu menshi, iyo ataba ari uko mbabaye kubibabwira. Ngiye kubategurira ikibanza. (Yohani 14:2)

IGIHUGU C'IJURU:

Bibiliya igereranya Ijuru n'igihugu turiko turajamwo nk'uko Isirayeli yagiye mu gihugu c'isezerano:

Ariko noneho baripfuza igihugu ciza kuruta, ni co mw'ijuru; ni co gituma Imana idaterwa isoni no kwitwa Imana yabo; kuko yabateguriye igisagara. (Abaheburayo 11:16).

Igisagara:

Ijuru rigereranywa n'igisagara:

Kandi jewe Yohani mbona igisagara ceranda, Yerusalemu nshasha, kimanuka kiva mw'ijuru ku Mana... (Ivyahishuriwe Yohana 21:2)

Bibiliya irahishura ibintu bimwe bimwe bitangaje ku vyerekeye Ijuru. Ni ahantu ha:

UBWERA:

Ntihazokwinjiramwo ikintu na kimwe gihumanye, canke uwukora ibizira, canke uwubesha; ahubwo ni abanditswe mu gitabu c'ubugingo c'Umwagazi w'intama. (Ivyahishuwe 21:27)

UMUNEZERO:

Imana izohanagura amosozi yose ku maso yabo; nta rupfu ruzokwongera kubaho, canke umubabaro canke amaborogo, canke ububabare buzoba bukiriho; kuko ivya kera vyagiye. (Ivyahishuwe 21:4)

UBWIZA:

Uruhome rwaco rwari rwubatswe n'amabuye y'agaciro yitwa yasipi; kandi ico gisagara cari inzahabu itavanze, ibonerana nk'ikiyo. (Ivyahishuwe 21:18)

IGIKOGWA:

Ni co gituma baba imbere y'intebe y'Imana, bakayikorera amanywa n'ijoro mu ngoro yayo; kandi Uwuvyagiye ku ntebe azoba hagati yabo. (Ivyahishuwe 7:15)

KUGANZA NA KRISTO:

Yesu yasezeranye...

Unesha nzomuha kwicarana nanje ku ntebe yanje y'ubwami, nk'uko nanje nanesheje nkicarana na Data ku ntebe yiwe y'ubwami.

(Ivyahishuwe 3:21)

UGUSENGA:

Bibiliya yandika ko abo mw'ijuru...

...bagwa hasi, basenga Uwo muzima ibihe bidashira.

(Ivyahishuwe 5:14)

UMUCYO N'UBUNINI:

Kandi ico gisagara nticari gikeneye izuba canke ukwezi ngo kikimurikire, kuko ubuninahazwa bw'Imana ari bwo bwakibonesha, kandi Umwagazi w'intama akaba ari we rumuri rwaco.

(Ivyahishuwe 21:23)

IKIBANZA C'UBURYO BUSHASHA:

Kuba mw'Ijuru bizotuma tubona ibintu vyose mu buryo bushasha:

Kuko raba ngira ndeme ijuru rishasha n'isi nshasha; kandi ivya mbere ntibizokwibukwa, canke ngo bize mu muzirikanyi. (Yesaya 65:17).

AHANTU H'IMANA IBA:

Numva ijwi rirenga rivuye mw'ijuru rivuga riti: «Ehe ihema ry'Imana riri kumwe n'abantu, kandi izobana na bo, na bo bazoba abantu bayo, kand'Imana ubwayo izobana na bo, ibe Imana yabo. (Ivyahishuwe 21:3)

IHEREZO RY'ITEKA RY'ITEKA RY'ABATUNGANYE

Ikuzimu ni iherezo ry'ibihe bidahera ry'ababisha. Ikuzimu ni ahantu ha:
UMUBABARO UREZE:

wa Mubesheranyi yabazimiza atererwa muri ca kiyaga caka umuriro n'amazuku, aho ca gikoko na wa muhanuzi w'ibinyoma bari, bazobabazwa ku murango no mw'ijoro ibihe bitazoshira. (Ivyahishuwe 20:10)

UKWIBUKA NO KWICUZA:

Mu kuzimu, araba hejuru, ari mu mibabaro, abona Aburahamu ari kure, na Lazaro ari mu gikiriza ciwe...

Aburahamu aramwishura ati: <<Ibuka mwananje yuko ukiriho uronka ivyiza, na Lazaro akaronka ibibi. (Luka 16:23,25)

IVYIFUZO BITAHAZUWE:

Na we arasemerera ati: <<Dawe Aburahamu, ngirira ikigongwe, urungike Lazaro, akoreze urutoke rwiwe mu mazi; kandi nkonjeshe ururimi rwanje; kuko mbabazwa muri uru rubeya. (Luka 16:24) .

AGASUZUGURO:

Bensi mu basinziriye mu mukungugu w'isi bazovyuka, bamwe bikangurire ubugingo budashira, abandi bikangurire ikimaramare n'agasuzuguro k'iteka.
(Daniyeli 12:2).

UBUGENZI BUBI:

Ariko abatinya, abatizera, abakora ibizira, abicanyi, abasambanyi, abarozi, abasenga ibigirwamana, n'abanyabinyoma bose, umugabane wabo uzoba uri mu kiyaga caka umuriro n'amazuku; ni rwo rupfu rwa kabiri. (Ivyahishuwe 21:8)

UKUBUZA ICIZERE:

Iyo umunyakibi apfuye, ivyizigiro vyiwe birashira, n'ivyizigiro vy'abagabitanya birashira. (Imigani 11:7).

IGIHANO C'ITEKA:

Mu ntango umuriro udahera wari wateguriwe Shetani n'abamarayika biwe. Kubera icaha, umuntu na we nyene yagenewe ubuzima budahera muri Gehinomu kiretse acunguwe na Yesu Kristu:

Azobwira n'abari ibubamfu ati: «Nimuve aho, mwa bavumwe mwe, muje mu muriro udahera wateguriwe Sekibi n'abamalayika biwe. (Matayo 25:41).

Igihano c'ababisha ni ic'ibihe bidahera. Ijambo nyene rikoreshwa ku buzima budahera muri Bibiliya

(Yohana 3:15) n'Imana ihoraho (I Timoteyo 1:17) ni ryo rikoreshwa mu kudondora urubanza rw'ibihe bidahera (Abaheburayo 6:2). Nimba kimwe muri ivyo ari ic'akanya gatoyi, rero ibindi bibiri vyobwirizwa kuba ivy'akanya gatoyi.

Nta buryo bwo guhunga umwanzuro w'uko nimba Imana ari iyo guhoraho kandi ubuzima budahera ari ubudahera, n'igihano co muri Gehinomu ni ko biri. Imana ntirungika abantu muri Gehinomu. Umuntu ahitamwo kujayo mu kwanka Yezu Kristu no kubaho ubuzima bw'icaha. Imana yatanze uburyo bwo guhunga igihano c'ibihe bidahera biciye mu mugambi w'agakiza. Ntashaka ko hari n'umwe ahomba.

NONE TWOBAHO GUTE?

Ni gute inyigisho y'urubanza rw'ibihe bidahera ikwiye kugira ico ikoze ku buzima bwacu nk'abizera?

Igihe Intumwa Petero yandika ku bijanye n'urubanza rwo muri kazoza, yarishuye iki kibazo:

None ko ivyo vyose bizosambuka, mukwiye kuba abantu bate mu ngeso zera no mu kwubaha Imana...

Nuko bakundwa, ko murindiriye ivyo, mugire umwete kugira ngo ibone kubasanga mu mahoro, mutagira agasembwa, mutagira umugayo.

(2 Petero 3:11,14)

Gutahura urubanza rw'ibihe bidahera bikwiye gutuma umuntu akura mu vy'impwemu mu buzima bw'umwizera.

Insiguro y'ukukura kwa gikirisu, iyo Paulo yita «kuja mu butungane», ni yo tuzovuga mu kigabane gikurikira.

KWIGEZAHO

1. Ni mu buryo bubiri ubuhe ijambo "urubanza" rikoreshwa mw'Isezerano rya Kera?

---

2. Amajambo ngo «gucira urubanza» asobanura iki?

---

3. Ni kubera iki guca urubanza ari ngombwa?

---

4. Ni nde azoca urubanza mu gihe c'urubanza rw'ibihe bidahera?

---

5. Ni nde azocirwa urubanza?

6. Ni ingingo ngenderwako izihe zizogenga urubanza muri ico gihe?

---

7. Wandike Umurongo w'Ingenzi ukoresheje mu mutwe.

---

8. Nimba iyo mvugo ari UKURI wandike urudome T mu kibanza kiri imbere yayo. Nimba iyo mvugo ari IKINYOMA, wandike urudome F.

- a. _____ Hariho urubanza rugenda ibihe vyose.
- b. _____ Hari urubanza rwabikiwe igihe kidasanzwe muri kazoza.
- c. _____ Bibiliya ntivuga aho urubanza ruzobera muri kazoza.

(Inyishu z'ibibazo ziboneka ku nsozero y'igice ca nyuma c'iki gitabu.)

KU BIBAZO VYO KWIGIRA

Iki gice carashizeho ikibazo c'urubanza nk'uko cigishwa muri Bibiliya. Kugira ngo wagure ubumenyi bwawe ku bijanye n'ico kibazo, nubandanye wiga urubanza ukoresheje urutonde rukurikira:

URUBANZA NI AKAMARO (UBURYO) BW'IMANA .

Zaburi 89:14; 97:2; 99:1-5; Yesaya 28:5-6; 30:18; 61:8; Daniyeli 4:37

URUBANZA NI AKAMARO KA YESU .

Zaburi 72:2; Yesaya 9:7; 11:1-5; Yohana 5:30; 8:15-16,26.

INTUMBERO Z'URUBANZA RW'IMANA

Kugira ngo umuntu atange ubuzima: Abalewi 18:4-5; Nehemiya 9:29; Zaburi 119:149.156

Kugira acungure abantu biwe: Kuvayo 6:6; 7:4; Yesaya 1:27

Kugira ngo dushinge intahe: I Ngoma 28:7; Zaburi 37:28; Imigani 2:8; Zefaniya 2:3.

Guhana [gukosora]: Zaburi 119:75; Yeremiya 10:24; Habakuki 1:12 .

Kugira ngo afashe abantu biwe: Zaburi 76:8-9; 119:175

IMIGISHA Y'URUBANZA RW'IMANA

Impumurizo: Zaburi 119:52

Ingororano: Zaburi 58:11

Inyigisho n'ubugororotsi: Yesaya 26:8-9.

IBIHANO VYO KUTASUBIZA URUBANZA RWIWE

Ivyo biri muri Ezekiyeli 5:6-17; 11:11-12; 14:21; Malaki 2:1-4; 3:1-6.

UKO IMANZA Z'IMANA ZIMEZE .

Abagororotsi: Gusubira mu vyagezwe 4:8; Zaburi 19:9; 119:137; Yeremiya 11:20; II Ab'i Tesalonike 1:4-6; I Petero 2:23; Ivyahishuriwe Yohana 15:4; 16:7; 19:2,11
Ishingiye ku rukundo: Zaburi 33:5.

Ivy'ukuri kandi bigororotse: Zaburi 111:7; Imigani 2:9; Yeremiya 4:2; Yohani 8:15-16
Hejuru cane y'ababisha: Zaburi 10:5.
Ivy'ibhe bidahera: Zaburi 119:160
Igikomeye: Zaburi 36:6.
Ivyavuguruwe: Zefaniya 3:15
Ntibishobora gutohozwa: Abaroma 11:33
Bizokwerekanwa [biboneke kuri twebwe]: Ivyahishuwe 15:4.

ABO IMANA ICIRA URUBANZA .

abantu bose: Zaburi 7:8; 9:7-8; 96:10; Abaheburayo 12:23; Yuda 15-16
Abatoteza abagororotsi: Zaburi 119:84.
Abagororotsi: Zaburi 7:11
Abatwenga: Imigani 19:29
Umuntu wese: Imigani 29:26.
Abasore: Umusiguzi 11:9.
Amahanga: Yesaya 2:4.
Abarongozi: Yesaya 3:13-14.
Ababisha: Gusubira mu vyagezwe 7:10-11; Yeremiya 1:16; Abaheburayo 13:4; Yuda 15-16
Isi: Yohana 9:39; 12:31
Umutware w'iyi si [Shetani]: Yohana 16:11; 12:31
Abari hanze y'ishengero [abatari hanze]: I Ab'i Korinto 5:13.
abantu biwe: Abaheburayo 10:30
Abigisha: Yakobo 3:16.
Abagira inzigo: Yakobo 5:9.
Ishengero [inzu y'Imana]: I Petero 4:17.
Abapagani: Ezekiyeli 39:21.

INGENE IMANA ICIRA URUBANZA .

Ku bwa Yezu Kristu: Yohana 5:22,27.
Ku bwa Mpwemu Yera: Yohana 16:11; Ezekiyeli 36:27
Nk'uko ijambo ry'Imana riri: Yohana 12:48
Nk'uko ibikorwa vy'umuntu wese biri: I Petero 1:17.
Biciye ku basuku biwe: Ezekiyeli 44:24; Hoseya 6:5.

IMYIFATIRE DUFISE IMANZA Z'IMANA

Dukwiye:

Nimubigishe: Ezira 7:10; Zaburi 37:30
Muvyitondere kandi mubishitse: Gusubira mu Vyagezwe 11:32
Bashemeze Imana kubera bo: Zaburi 48:11; 97:8; 119:7,62,164
Muvyipfuze: Zaburi 119:20 .
Bishire imbere yacu: Zaburi 119:30 .
Ivyizigiro muri bo: Zaburi 119:43
Mubimeneshe: Zaburi 119:13 .
Ntimuve kuri bo: Zaburi 119:102.
Mubatinye: Zaburi 119:120
Mubimenye: Zaburi 35:23 .
Dusabe Imana iducire urubanza: Zaburi 35:24.
Mumenyeshe imanza ziwe: Ivyakozwe n'intumwa 24:25.

INTUMBERO Z'URUBANZA RW'IMANA RURIHO BURI BU

Intumbero ziwe zo guhana abemera ni:

Tugire beranda: Abaheburayo 12:10.
Zana ukugororoka mu buzima bwacu: Abaheburayo 12:11.
Kuzana ubuzima: Abaheburayo 12:9; Imigani 15:31
Mudutegurire ubuyobodzi bwa Mpwemu: Imigani 1:23.
Muzane icubahiro: Imigani 13:18
Uzane ubwenge: Imigani 15:5,32.
Nimwigishe gutinya Imana: Imigani 15:33
Mudutunganye: Ab'i Kolosayi 1:28; II Timoteyo 3:16-17.
Twigishe ukwhiangana: I Petero 2:20.
Irinde gucirwa urubanza: I Ab'i Korinto 11:32
Kuzana ukwihana: Ivyahishuwe 3:19; Abaroma 2:4.
Mudukosore: Yeremiya 10:24

IMPAMVU ZO GUHANA .

Icaha n'ugusubira inyuma: Yeremiya 2:19; Yohana 3:20; 16:8; II Petero 2:16
Amakosa: I Petero 2:20
Ukwemera: Abaroma 11:20
Ukutumvira: Luka 12:47-48
Kwubaha abantu: Yobu 13:10

INGENE TWIRINDA GUHANWA

I Ab'i Korinto 11:31-32 [kwisuzuma]; Abaroma 11:22; Abafilipi 2:12-16 .

INGERO ZO GUHANA:

Imana irafise akarorero ko guhana mu buzima bwacu. Riva ku guhana, ari bwo buryo bworoshe bwo guhana, rikaja ku rwego rwo guhana rukomeye kuruta (Abaheburayo 12:11).

GUHANIRA:

Kugira ngo ukosore ikosa, nuvuge ikosa, ushireho amabwirizwa canke ukosore. Imana iratubwira ikadukangira ibitari vyo mu buzima bwacu. Yesaya 11:4; Zaburi 50:21; 141:5; Imigani 1:23; Abanyefeso 5:13; II Timoteyo 3:16.

GUHANIRA:

Guhana canke guhana bikomeye. Nitwananirwa kwumviriza igikangiro, Imana izodufata mu buryo bukomeye kuruta. Abaheburayo 12:5; Ivyahishuriwe Yohana 3:19; Zaburi 6:1; Gusubira mu vyagezwe 28:20.

ISHAVU:

Tumaze guhanwa nitwaguma mu nzira zacu z'ivyaha tukanka gukosorwa n'Imana, niho uburake bwayo bushobora kutuzako. Abaroma 2:8-9.

UMUGORORO:

Uburake bw'Imana bushobora kugaragara biciye mu mibabaro. Bishobora kuba ari ivy'amahera, ivy'umubiri canke ivy'umubiri. (Ivyo ntibisigura ko imibabaro yose ari urubanza ruva ku Mana.) Abaroma 2:9, Zaburi 119:75; Gusubira mu vyagezwe 28:15-47; Abalewi 26:14-39; Amosi 4:6-13 .

KWANKA:

Iyi ni intambwe ya nyuma y'urubanza rw'Imana n'igihano cananiwe umuntu yihana.Abaheburayo 6:4-6; 10:26-31; Yeremiya 14:11-12; II Petero 2:20; I Yohana 5:16; Imigani 1:25-32; 5:1-23; 15:10; 29:10.

IVYAVUYE MU GUHANA .

Intumbero y'Imana mu guhana ni uko tuyigarukira: Hoseya 6:1.

IGICE CA CUMI NA RIMWE**UGUTUNGANA****INTUMBERO:**

Uhejeje iki gice uzoshobora:

- Kwandika Umurongo w'Ingenzi mu mutwe.
- Gusigura "ugutungana."
- Kumenya akarorero k'ugutungana ku bemera.
- Kuvuga urugero rw'ugutungana ku bemera.
- Gutandukanya ugutungana kw'intango n'ugutungana kw'iterambere.
- Gushira ku rutonde ibantu bifasha umuntu kuba uwutunganye.

UMURONGO W'INGENZI:

Namwe rero mube intungane nk'uko So wo mw'ijuru ari intungane. (Matayo 5:48).

INTANGAMARARA

Nk'uko umushinge mwiza ari ngirakamaro ku nyubakwa mw'isi kavukire, umushinge mwiza wo mu vy'impwemu ni ngirakamaro ku mwizera. Biciye mu mugani w'abubatsi babiri wamenye ko umushinge wawe wo mu mpwemu utegerezwa kubakwa kw'ijambo ry'Imana.

Mu Baheburayo 6:1-3 hahishura ko imishinge y'ukwizera kwa gikirisu ari:

- Kwihana ibikorwa vyapfuye
- Ukwizera Imana
- Inyigisho y'amabatisimu
- Kurambika ibiganza
- Ukuzuka kw'abapfuye
- Urubanza rw'ibihe bidahera

Izo ni inyigisho z'ishimikiro z'Ijambo ry'Imana ugomba kwubakirako ubuzima bwawe bw'impwemu. Ivyo vyose mwavyize mu bigabane vyabanje.

KU BUTUNGANYE

Mu Baheburayo 6:1-3 Paulo aratanga intambwe y'inyongera ikenewe mu kwubaka ubuzima bwawe bw'impwemu:

Nuko rero, reka tureke ivyishingiro vy'inyigisho za Kristu, tugende ku gutungana. (Abaheburayo 6:1).

Ukwihana ibikorwa vyapfuye, ukwizera Imana, ukubatizwa, kurambikwako ibiganza, ukuzuka kw'abapfuye, n'urubanza rw'ibihe bidahera, vyose ni ingingo ngenderwako z'inyigisho ya Kristo.

Ibantu bibiri birenze urugero birasanzwe mu bemera. Kimwe nuko bafise ubumenyi bw'ijambo ry'Imana ariko ubwo bumenyi ntibabushira mu ngiro mu buzima bwa minsi yose. Iyindi nzira y'agahomerabunwa ni uko abemera bashimika ku vyo baciyemwo, bakirengagiza inyigisho. Inyigisho n'ivyo umuntu yiboneye vyose birahambaye. Gutahura neza inyigisho bituma umuntu agira ubumenyi. Ariko ivyashikiye umuntu bitashingiye ku nyigisho za Bibiliya si ivyo kwizigirwa.

Ntubwirizwa gutahura inyigisho z'ishimikiro zo mu Baheburayo 6:1-3 gusa, ahubwo utegerezwa no kuzibona. Umaze kwubaka ubuzima bwawe kuri izo nyigisho biciye mu vyo waciymwo, utegerezwa

kwiga ingene "wogenda ushika ku gutungana." Iyo ni yo n'tumbero y'iki kigabane.

INSOBANURO

Ijambo "ugutungana" risobanura kwuzuye, guheza, no gukura. Bibiliya ikoresha ijambu "ugutungana" aho gukoresha ijambu "ugukura" mu kudondora umwizera akuze mu mpwemu. Umukristo "atunganye" ni uwashitse ku gukura mu vy'impwemu. Ivyo bisigura ko umubiri wiwe, ubugingo bwiwe n'impwemu yiwe biri munsi y'ububasha bwa Mpwemu Yera.

Ijambo «ugutungana» risa n'ijambo «ukwezwa» canke «ukwezwa» navyo nyene bikoreshwa muri Bibiliya. «Ukwezwa» bisigura ubweranda kandi «ukwihebera» bisigura gushirwa mu bugororotsi.

. IVYAGA BIBIRI

Hariho akaga kabiri iyo imishinge yo mu vy'impwemu ishimikwako ata kwitwararika ukutagira agasembwa:

1. Kimwe mu bitera akaga ni ugushinga umushinge mwiza wo mu vy'impwemu maze ntituje mu gukura mu vy'impwemu.
2. Ikindi kibazo ni ukugerageza kwubaka "inyubako" y'ubutungane ku mushinge w'impwemu ufise amakosa.

GUSOZA UMUSHINGIRO

Umushinge si inyubakwa yuzuye. Ku mushinge hategerezwa kwubakwa inyubakwa yo hejuru. Inyubakwa yo hejuru ni ico gice c'inyubako kiboneka hejuru y'umushinge. Umushinge mwiza wo mu vy'impwemu si wo n'tumbero ya nyuma ku mwizera:

Kumbure aho amaze gushinga umushinge, ntashobore kuwurangiza, abawubona bose boca batangura kumutwengera mw'ijigo.

aravuga ati: «Uyu muntu yatanguye kwubaka, ntiyashobora kubirangiza.»
(Luka 14:29-30).

Abantu benshi batangura n'Imana. Barumva Inkuru Nziza, bakihana ibikorwa vyapfuye, bagira ukwizera Imana, ariko ntibatera imbere barenze iyo ntambwe. Ntibigera baheza umushinge wabo wo mu vy'impwemu ngo baje mu butungane.

Umushinge w'igice mw'isi kavukire ntukora. Ntushobora kwubaka inyubakwa ku mushinge w'igice canke izosenyuka kubera umubabaro. Utegerezwa kurangiza umushinge hanyuma ukawubaka iyo nyubakwa.

Abemera batarangije imishinge yabo yo mu vy'impwemu bazogira ingorane mu gihe c'imibabaro.

Bazobaho "hejuru no hasi" mu vy'impwemu. Inyubakwa yabo yo mu vy'impwemu ntizoshobora guhangana n'ibihuhusi vy'ubuzima. Ntibashobora gushika ku butungane [ugukura mu vy'impwemu] kubera ko umushinge wabo udatunganye.

KWUBAKA UBWUBAZO BUKOMEYE

Mu isi kavukire, umushinge wonyene ntukora cane. Iyo nyubakwa yubatswe kuri uwo mushinge ni yo ikora nk'inzu, ibiro canke ishere. Igituma abantu bamwebamwe badakura mu vy'impwemu ni uko bashinga umushinge wo mu vy'impwemu gusa ntibazokwigera barangiza inyubakwa mu kuja mu butungane.

Paulo yavuze ku bijanye n'abo bizera batakura mu vy'impwemu:

Kuko nahumumaze igihe kirekire mukwiye kuba abigisha, murakeneye kwongera kwigisha ivy'intango vy'amajambo y'Imana; kandi mwacitse abakenera amata, ntibakenye inyama zikomeye. Kuko umuntu wese anywa amata aba atazi ijambo ryo kugororoka, kuko aba ari uruhinja. Ariko, ivyokurya bikomeye n'ivy'abakuze, bamenyerejwe ubwenge bwabo no gutandukanya ikibi n'iciza. (Abaheburayo 5:12-14).

Paulo yabwiye abemera b'i Korinto ko ige kigeze ngo bigisha abandi Inkuru Nziza. Ahubwo bariko babwirizwa kwigishwa ingingo ngenderwako za mbere [z'ishimikiro] z'Imana. Yabagereranije n'inzoya zishobora kunywa amata gusa. Mu kuvuga «amata» yashaka kuvuga ingingo ngenderwako za mbere z'Imana. Amata ni meza cane kandi aratuma umuntu akura, ariko harashika ige umwana abandanya ary ivyokurya bikomeye:

Ni nde azokwigisha ubumenyi? kandi ni nde azotuma atahura inyigisho? abo bacutse ku mata, bakava ku mabere. (Yesaya 28:9).

Nk'uko gucukura amata ari ngombwa mw'isi kavukire kugira ngo umwana akure neza, ni ko n'isi y'impwemu ari ngombwa. Abemera bategerezwa kurenga ingingo ngenderwako za mbere bakaja ku gukura mu vy'impwemu [ugutungana]. Abizera bakuze mu mpwemu barashobora gufungura inyama, atari amata gusa, y'Ijambo ry'Imana.

UMUHAMAGARO W'UBUTUNGANE .

Yesu ahamagara abayoboke biwe ngo babe abatunganye: Namwe rero mube intungane nk'uko So wo mw'ijuru ari intungane. (Matayo 5:48).

Ukwo gutungana kwerekana ukuhaba kw'Imana:

Jewe muri bo, nawe muri jewe, kugira ngo babe umwe intungane. (Yohani 17:23) .

Bituma umuntu akura mu vy'impwemu:

Bene Data, ntimube abana mu vyiyumviro...mu vyiyumviro mube abagabo.
(I Ab'i Korinto 14:20)

Gutungana ni co cari intumbero y'ishengero rya mbere. Paulo yanditse ati: Kuko...ivyo navyo turavyipfuza, mbere n'ugutungana kwawe...

...Mube abatunganye... (II Ab'i Korinto 13:9,11)

Ugutungana kw'umuntu ku giti ciwe bituma wifatanya neza n'abandi bizera mu Mubiri wa Kristo: Kandi bavukanyi, ndabingina kw'izina ry'Umwami wacu Yesu Kristu, ngo mwese muhuze ijambo, kandi ntihagire amacakubiri muri mwebwe; ariko ngo mufatanye rwose mu mutima umwe no mu vyiyumviro bimwe. (I Ab'i Korinto 1:10)

Amacakubiri mu Mubiri wa Kristo ni ingaruka y'ukudakura mu vy'impwemu.

AKARORERO K'UBUTUNGANE .

Yesu ni akarorero k'ugutungana ku bemera:

Kuko ivyo ari vyo mwahamagariwe: kuko na Kristu na we yababajwe ku bwanyu, abasigiye akarorero, kugira ngo mugende mu birenge vyiwe. (I Petero 2:21)

Kuko vyose vyaremewe, vyose bibeshwaho na we, vyari bibereye ko yotunganya umukuru w'agakiza kabu mu mibabaro, mu kuzana abana benshi mu buninahazwa. (Abaheburayo 2:10).

Kandi amaze gutunganirizwa, yabaye isoko y'ubukiriro budahera ku bamwumvira bose. (Abaheburayo 5:9).

Imana yateguye abemera ngo bahuzwe [babe nka] Yezu ari we karorero kacu k'ugutungana:

Kuko abo yamenye kera, yabageneye kera gushushanywa n'ishusho y'Umwana wayo, kugira ngo abe imfura mu bavukanyi benshi. (Abaroma 8:29).

INGINGO Y'UBUTUNGANYE

Urugero rw'ubutungane abemera bapimwako ni Ijambo ry'Imana. Yesu yari akarorero k'ugutungana kandi yari ahuye neza n'Ijambo kuko yari ihishurirwa riboneka ry'Ijambo ry'Imana. Imana yashizeho ingingo ngenderwako mw'Ijambo ryayo zizogenzura ubuzima bwacu. Ivyagezwe nya mbere yahaye umuntu vyitwa "ivyagezwe" kandi vyanditswe mu bitabu bitanu nya mbere vy'Isezerano rya Kera.

Ivyinshi mu via kahise k'Isezerano rya Kera bivuga ukuntu umuntu adashobora gukurikiza amategeko y'Imana. Imana yari izi ko umuntu atazoshobora gukurikiza ivyagezwe biciye ku nguvu ziwe bwite. Ariko Imana yari ifise intumbero zitomoye zo gutanga iryo tegeko. Imwe mu ntumbero z'ivyagezwe yari iyo kwereka abantu ivyaha vyabo. Iyindi ntumbero yari iyo kubereka ko badashobora kuba abagorotsi kubera utwigoro twabo bwite:

Ni co gituma ata muntu n'umwe azotsindishirizwa imbere yiwe kubera ibikorwa vy'ivyagezwe, kuko ivyagezwe ari ukumenya icaha. (Abaroma 3:20).

Imana ntiyadusize muri iyo nzira y'ukubura icizigiro. Biciye mu mategeko yasezeraniye Mesiya ati:

Nzobahagurukiriza Umuhanuzi ameze nkawe ava muri bene wabo, nshire amajambo yanje mu kanwa kiwe; na we azobabwira ivyo nzomutegeka vyose.Umuntu wese atazokwumvira amajambo yanje azovuga mw'izina ryanje, nzoyamubaza. (Gusubira mu vyagezwe 18:18-19).

Mu Vyakozwe n'intumwa 3:22-26 ayo majambo nyene asubirwamwo n'Intumwa Petero, akayakoresha ku Mwami Yesu Kristo.

Mw'isezerano rya kera, ibimazi bitandukanye vyasabwa n'Imana kubera icaha. Yesu amaze gutanga ubugingo bwiwe kubera icaha cabantu bose, ibimazi vyo mwIsezerano rya Kera ntivyari bigikenewe:

Kuko ivyagezwe bifise igitutu c'ivyiza bizoza...ntibishobora gutuma abavyegera babitunganirizwa n'ivyo bimazi batanga umwaka ku mwaka...

Kuko ishikanwa rimwe yatunganje iteka ryose abejewe. (Abaheburayo 10:1,14)

Intumbero y'itegeko iri muri make muri aya majambo:

Ariko ivyanditswe vyafunzwe vyose mu minwe y'icaha, kugira ngo abizera bahabwe isezerano ry'ukwizera Yesu Kristu. Ariko mbere y'uko ukwemera kuza, twari tuzingiwe n'Ivyagezwe, turi imbohe, gushitsa aho ukwemera kuzohishurwa.

Ni co gituma ivyagezwe vyabaye umwigisha wacu, ngo bitugeze kuri Kristu, kugira ngo dutsindishirizwe n'ukwizera. (Ab'i Galatiya 3:22-24).

Umuntu ntiyashobora kugumya ingingo ngenderwako z'Imana igororotse biciye ku kigoro kiwe bwite. Ivyagezwe vyerekana ko hakenewe Umukiza kandi bijana umuntu kuri Yesu Kristo. Ni muri Kristo, si mu kwihatira, ni ho mutunganya. Ni muri we uhuzwa n'akarorero kiwe ko gutungana be n'urugero rw'Ijambo ry'Imana.

Kuko ivyagezwe ata kintu na kimwe cagize igitunganye, ariko ukuzana icizigiro ciza kuruta [Kristu] ni co cagize; ni ryo twegera Imana. (Abaheburayo 7:19).

INGERO Z'UBUTUNGANE

Hariho ingero zibiri z'ugutungana:

UBUTUNGANE BWO MBERE:

Mu I Korinto 1:2 Paulo yita abemera "aberanda" bisigura "aberanda." Yamara muri iryo kete nyene arakosora abo «beranda» kubera icaha Bari abemera kandi bejejwe muri Kristo, ariko bamwe muri bo ntibari babaho neza mu ngeso zabo za misi yose.

Abo bemera bari bararonse ugutungana kw'intango. Bababariwe ivyaha vyabo biciye mu gucungurwa mu bikorwa vyabo vyapfuye. Ivyo vyaha vyarahariwe rimwe rizima (Abaheburayo 10:14). Ukwo gutungana kw'intango kwaronswe igihe bemera Yesu nk'Umukiza. Ariko abo bakirisu ntibari baragiye mu butungane. Ntibari barabandaniye kwiyambura «umusaza» w'icaha:

Kuko tuzi yuko umuntu wacu wa kera yabambanywe na we, kugira ngo umubiri w'icaha uhindurwe ubusa, ntitube abaja b'icaha uhereye ubu.

(Abaroma 6:6).

Paulo yababwiye ko bitari vyiza kubandanya kubaho mu caha bamaze guhinduka. Yavuze ati:
Ni co gituma umuntu wese ari muri Kristu, aba ari icaremwe gishasha; ivya kera vyaraheze; raba, vyose vyabaye bishasha. (II Ab'i Korinto 5:17)

Nk'umwizerwa ukwiye kubaho ubuzima bushasha. Si vyiza kubandanya mu vyaha. Paulo yavuze ati:

None rero tuvuge iki? Mbega twame dukora ivyaha kugira ngo ubuntu bugwire? Imana ntibikingire. Mbega twebwe abapfuye ku vyerekeye icaha, twobandanya gute muri co? Rero...natwe nyene dukwiye kugenda mu bushasha bw'ubuzima. (Abaroma 6:1,2,4)

Tubwirizwa kuja ku butungane.

UBUTUNGANE BUTERA IMBERE:

Ugutungana kw'intango kuva ku caha mu gihe c'agakiza ni intango y'ubuzima butera imbere bwo kwezwa. Inyuma y'agakiza, ubwirizwa kubaho ubuzima bushasha muri Kristo:

Nabambanywe na Kristu: Yamara ndiho; ariko si jewe, ahubwo ni Kristo abaho muri jewe: kandi ubuzima mfise ubu mu mubiri, mbubaho kubera kwizera umwana w'Imana yankunze, akayitanga kubera jewe. (Ab'i Galatiya 2:20).

Paulo yaradondora ukuntu yagenda aratungana mu buzima bwiwe bwite:

Si nk'aho nari namaze kuronka, umwe muri bo yari amaze gutungana; ariko ndabikurikirana, kugira ngo mfate icatumye mfatirwa na Kristu Yesu. (Ab'i Filipi 3:12).

Paulo ntiyari yashitse ku butungane bwose, mugabo ni co cari intumbero yiwe. Yadondora urugamba rwiwe rwo kuronka ubutungane mu kindi gisomwa:

Kuko ico nkora sinemera; kuko ico nshaka si co nkora; ariko ico nanka, ni co nkora. Ariko ko nkora ivyo ntagomba, mba nemeye ivyagezwe vyiza. None rero, si jewe nkigikora, ariko ni icaha kiba muri jewe Kuko nzi yuko ata ciza kiba muri jewe, ni ukuvuga mu mubiri wanje, kuko ugushaka kuri muri jewe; ariko ingene nokora ivyiza ntaco mbona Kuko iciza nshaka si co nkora, ariko ikibi ntagomba ni co nkora.

Ariko nimba nkora ico ntagomba, si jewe nkigikora, ariko ni icaha kiba muri jewe. Nuko mbona itegeko: Iyo ngomba gukora iciza, ikibi kibana nanje Nkako, mu mutima wanje nezererwa ivyagezwe n'Imana; Ariko mbona ikindi tegeko kiri mu ngingo zanje, kirwanya ikingera co mu mutima wanje, kikangira imbohe y'ikingera c'icaha kiri mu ngingo zanje. (Abaroma 7:15-23).

Paulo yaripfuje kubaho yisunga ingingo ngenderwako z'Imana, mugabo yaratuhuye yuko wenyene [mu mubiri wiwe] atashobora gushika kuri iyo ntumbero. Hariho intambara idahera hagati y'umubiri wiwe n'impwemu yiwe. Impwemu yiwe yashaka kwitondera ivyagezwe vy'Imana (umurongo wa 22). Umubiri wiwe washaka gucumura. Yabonye ko uburyo bwonyene yoshobora gushika ku butungane ari muri Kristo:

Kandi nimba Kristu ari muri mwebwe, umubiri uba warapfuye kubw'icaha; ariko Mpwemu ni ubuzima kubw'ukugororoka. Ariko nimba Mpwemu w'uwazuye Yesu mu bapfuye aba muri mwebwe, uwazuye Kristu mu bapfuye azobesha ubuzima imibiri yanyu ipfa ku bw'impwemu yiwe iba muri mwebwe....ariko ni mwica ibikorwa vy'umubiri, mubicishije muri Mpwemu, muzobaho. (Abaroma 8:10,11,13)

Ni muri Mpwemu w'Imana gusa ushabora gutsinda ivyipfuzo bibi vy'umubiri ugahuza n'ingingo mfatirwako z'Imana. Iyo umubiri uvuye mu gukora ivyo bintu tutazokora, Imana yaraguhaye uburyo bwo kugusubiza mu butungane.

Kuko nitwatura ivyaha vyacu, ni iyo kwizigirwa kandi igororotse, kugira ngo iduharire ivyaha vyacu, ikatwoze ukugabitanya kwose. (I Yohana 1:9)

Ntubwirizwa kugergeza kubaho ubu buzima bushasha mu nkomezi zawe bwite. Ubibaho biciye mu "kwizera Umwana w'Imana." Igihe cose unaniwe, urashobora gusubira mu butungane imbere y'Imana mu kwatura ivyaha vyawe no gusaba imbabazi.

Iyo uvutse ubwa kabiri, uba umeze nk'uruyoya mw'isi kavukire. Murafise vyinshi vyo kwiga mu vy'impwemu. Mu gihe uriko uriga urakora amakosa. Iyo ukoze amakosa, utegereza kwatura ivyaha vyawe Imana izoguharira.

Nk'umwizera, urwana n'umwansi wawe Shetani. Iyi ni intambara y'impwemu iba mu muzirikanyi wawe no mu bihe vy'ubuzima bigukikuje. Rimwe na rimwe, woshobora gutsindwa n'umwansi mu rugamba. Ariko ivyo ntibisigura ko yatsinze intambara. Ushobora kumanuka mu gutsindwa mu gihe gito ariko biciye mu kwatura ivyaha vyawe urashobora kuzuka mu kugororoka kugira ngo ukomeze gushika ku butungane.

Nk'uko mwavyize mu kigabane c'imbere y'iki, Yesu yaramaze guciria urubanza Shetani. Satani yatsinzwe na Yesu kuri Kaluvari. Ububasha bw'Imana buri muri wewe buraruta ububasha bw'umwansi;

...Uwuri muri mwebwe araruta uwuri mw'isi.

(I Yohana 4:4)

Uja mu butungane biciye ku nkomezi z'ubwo bubasha, atari utwigoro tw'abantu. Gukomeza gushika ku butungane si inzira yo kwiteza imbere. Ni ukwiga kubaho nk'ikiremwa gishasha uri biciye mu kwizera Kristo Yesu.

.UBUTUNGANE

Ibuntu bikurikira ni ngombwa kugira ngo inzira y'ugutungana ibeho mu buzima bwawe:

UMUSHINGIRO MWIZA:

Nk'uko mwavyize muri iki cigwa, umushinge mwiza wo mu vy'impwemu urakenewe kugira ngo umuntu agende atunganye (Abaheburayo 6:1-3).

INYISHU Y'IJAMBO RY'IMANA:

Imwe mu ntumbero z'Ijambo ry'Imana ni ugutanga ugukosora gutuma umuntu agira ubutungane:

Ivyanditswe vyose vyahumetswe n'Imana, kandi bigira ikimazi co kwigisha umuntu ukugororoka, no kumuhanu, no kumutunganya Kugira ngo umuntu w'Imana abe uwushitse, afise vyose ngo akore ibikorwa vyiza vyose. (II Timoteyo 3:16-17)

Kwiga Ijambo ry'Imana gusa ntibizogutunganya. Utegerezwa gutanga inyishu y'umuntu ku giti ciwe ku Jambo:

Nuko nimwikuremwo ubuhumane bwose n'ububisha burenze urugero, mwemere n'ubugwaneza Ijambo ryabishizwemwo, rishobora gukiza ubugingo bwanyu.

Ariko mube abashira mu ngiro iryo jambo, ntimube abumva gusa, mwhenda. Kuko iyo umuntu ari uwumva Ijambo, ntabe uwurishira mu ngiro, ameze nk'umuntu abona mu maso hiwe mu ndorerwamo; Kuko ariraba, akagenda, buno nyene akibagira uko yari ameze. Ariko umuntu wese yitegerezje mu vyagezwe bitunganye vy'umwidegemvyo, akabigumya, atari uwumva akibagira, ari uwushira mu ngiro ivyo iryo jambo rivuga, azohezagirwa mu vyo akora. (Yakobo 1:21-25).

Ntubwirizwa kuraba mw'itegeko ry'Imana gusa, ariko "ukomeze" [ubeho] ukurikije ryo. Utegerezwa gutanga inyishu y'umuntu ku giti ciwe ku Jambo mu gushira ku ruhande "ubuhumane n'ububisha" bwose. Kuba uwukora Ijambo bizana icizigiro c'agakiza:

**Ariko uwuzigama Ijambo ryiwe wese, urukundo rw'Imana ruratunganirizwa muri we vy'ukuri:
Ivyo ni vyo bituma tumenya ko turi muri yo. (I Yohana 2:5)**

GUSENGA

Isengesho rituma umuntu agira ubutungane:

...nantaryo tubasabira cane mu gusenga, kugira ngo muhagarare mutunganye mutunganye ivyo

Imana igomba vyose. (Ab'i Kolosayi 4:12).

KWIHEZA:

Nuko rero benewacu, ndabinginga kubw'imbabazi z'Imana, ngo mutange imibiri yanyu ibe ikimazi kizima, ceranda, gihimbara Imana, ni co gikorwa canyu gifise ikimazi.

Kandi ntumushushanywe n'ivy'yi si; ariko muhinduke muhindurwe busha mu mitima yanyu, kugira ngo mumenye neza ivyo Imana igomba ari vyiza, bishimwa, bitunganye. (Abaroma 12:1-2).

Mu kwegurira Imana ubuzima bwawe uzomenya ubugombe bwayo butunganye. Ukwiyegurira bisigura gushirwa ku ruhande. Iyo weguriye Imana ubuzima bwawe wanse kwisunga ingingo mfatirwako z'isi. Uhitamwo kwisunga ingingo mfatirwako zo mw'Ijambo ry'Imana.

IMPANO ZA MPWEMU YERA:

Imwe mu ntumbero z'ingabire za Mpwemu Yera ni ugfasha inzira y'ugutungana mu buzima bwawe. Nk'uko mwavyize mu kigabane ca mbere, Imana irafise ingabire z'ibusuku mw'ishengero ku...ugutunganirizwa kw'aberanda ngo bakore igikorwa c'ibusuku, ngo bubakwe umubiri wa Kristo; Gushitsa aho twese tuzoshikira mu bumwe bw'ukwemera no kumenya Umwana w'Imana, dushike ku muntu atunganye, dushike ku rugero rw'ighagararo c'ukunengesera kwa Kristu. (Abanyefeso 4:12-13).

GUSHIRA MU MINISITERI ZIGEMEJE:

Imana ikoresha abarongozi bo mu vy'impwemu mu nzira y'ugutungana. Ukwiyegurira bisigura kuyoboka uburongozi bw'abo Imana ishiraho ubukuru mw'ishengero. Kuyoboka ubusuku "bwagaragajwe" bisigura kuyoboka abarongozi b'impwemu ubusuku bwabo bwagaragaje ko buhuye n'Ijambo ry'Imana. Uruhara rw'abarongozi bo mu vy'impwemu mu nzira y'ugutungana rurahishurwa mu vyanditswe na Paulo:

Ijoro n'umurango dusenga cane ngo tubabone mu maso, dushitse ibisigaye mu kwemera kwanyu. (I Ab'i Tesalonike 3:10)

Ni we tumenyesha, tugabisha umuntu wese, twigisha umuntu wese ubwenge bwose; kugira ngo dushikirize umuntu wese atunganye muri Kristu Yesu. (Ab'i Kolosayi 1:28).

...nantaryo tubasabira cane mu gusenga, kugira ngo muhagarare mutunganye mutunganye ivyo Imana igomba vyose. (Ab'i Kolosayi 4:12).

...ivyo navyo turavyipfuza, mbere n'ugutungana kwawe. (II Ab'i Korinto 13:9)

IMIBABARO:

Nta n'umwe akunda kubabara, ariko iyo umubabaro uje mu buzima bw'umwizerwa ushobora kugira intumbero nziza: Umubabaro uvamwo ugutungana:

Ariko ni mwamara kubabazwa akanya gatoyi, Imana y'ubuntu bwose, yo yabahamagariye ubuninahazwa bwayo budashira muri Kristu, izobatunganya, ibakomeze, ibakomeze, ibakomeze. (I Petero 5:10)

Ukwihangana mu bihe vy'imbabaro bituma umuntu aba uwutunganye:

Ariko ukwihangana nikugire igikorwa cakwo gishitse, kugira ngo mube abatunganye, mutunganye, ata co mukenye. (Yakobo 1:4).

UKWIGANZA:

Kimwe mu bijanye n'ugushika ku butungane ni ukwiga kwirinda. Turabwirwa ngo...

...twiyuhagire ubuhumane bwose bw'umubiri n'ubw'umutima, ubweranda butunganye mu kwubaha Imana. (II Ab'i Korinto 7:1)

Kimwe mu bintu bigoye cane gucungera ni ururimi. Ariko gucungera ururimi ni urufungozo rwo kwigumya mu buzima bwawe bwose:

Umuntu ni adatsitara mu majambo, ni umuntu atunganye, kandi ashobora no kuganza umubiri wose. (Yakobo 3:2).

GUSUBIZA IVYO GUKOSORA MU MPWEMU:

Gukosorwa umuntu aronka n'abizera bakuze na vyo nyene biri mu nzira y'ugutungana:

Bene Data, iyo umuntu afashwe mu makosa, mwebwe ab'impwemu mumugarure . umuntu ameze atyo, afise umutima w'ubugwaneza, yiyubare, kugira ngo nawe ntugeragezwe. (Ab'i Galati 6:1).

Uzosubira kuba uwutagira agasembwa niwakira neza mwene ukwo gukosorwa.

ICEGERANYO

Gukura mu vy'impwemu ntibisigura gutera imbere mu gutoneshwa n'Imana. Ntibisigura ko igikorwa c'agakiza kidatunganye. Ntibiguha uburenganzira bwo kwinjira mw'Ijuru, kuko ivyo vyakozwe biciye ku rupfu rwa Yezu Kristu. Ku bwa Yesu niho utsindanishirizwa imbere y'Imana. Ni muri we ukijijwe kandi ukagira isezerano ry'Ijuru.

Ugutungana ntikuza mu kugumya ingingo mfatirwako zimwe zimwe. Birashoboka ko umuntu agumana ingingo mfatirwako zitanga ishusho y'impwemu yo hanze ariko zikaba zitari izo mu vy'impwemu kandi kumbure mbere zikaba zidakizwa.

Gukura mu vy'impwemu ntibivana n'ukuntu wiyumva mu mutima. Ntibiza ubwo nyene biciye ku myaka umuntu amaze ari umukirisu canke biciye ku gikorwa ca gikirisu. Ugukura mu vy'impwemu [ugutungana] kuza biciye ku kwongerekana kw'ubumenyi bwo mu vy'impwemu no kubushira mu ngoro. Ukwo kwongerekana kw'ubumenyi kuzanwa n'ukwiga Ijambo ry'Imana.

Iyi nyigisho ituma umuntu atahura inzira zituma umuntu agira ubutungane n'amabwirizwa y'Umukama wacu Yezu Kristu. Gushira mu ngiro ivyo wiga ku gitu cawe bituma umuntu akura mu vy'impwemu biciye ku bubasha bw'Imana bugushoboza.

**Ugutungana
(Ugukura mu vy'impwemu)**

**Kwiga Ijambo Ry'Imana
Bijana Kuri**

Ukwongerekana kw'ubumenyi bwo mu vy'impwemu
Igihe Bishizwe mu ngiro Biciye ku bubasha bw'Imana
Ivyo Bijana Kuri

Gukura mu vy'impwemu (Ugutungana)

MU GUSOZA...

Twarashitse ku nsozero y'inyigisho yacu y'imishinge y'ukwizera kwa gikirisu. Ariko mu vy'ukuri ntimwarangije iri shure. Nk'uko Paulo yabivuze, ubu utegerezwa...

...mugende mu gutungana (Abaheburayo 6:1).

Ikigabane cose c'iyi nyigisho catangurana n'urutonde rw'intumbero. Izo ni zo ntumbero zari zikwiye gushikwako biciye mu kwiga igice. Intumbero yawe nshasha, mu gice gikurikira c'ubuzima bwawe, ni ugutungana...

Kuko...ivyo navyo turavyipfuza, mbere n'ugutungana kwawe. (II Ab'i Korinto 13:9)

KWIGEZAHO

1. Sigura "ugutungana."

---

2. Ni nde karorero k'ugutungana ku bizera?

---

3. Sigura ukutungana kw'intango.

---

4. Kugenda umuntu atungana buhorobuhoro bisobanura iki?

---

5. Tanga urutonde rw'ibintu icenda bifasha umuntu kuba uwutunganye.

---

6. Wandike Umurongo w'Ishingiro ukoresheje mu mutwe.

---

7. Nimba iyo mvugo ari UKURI wandike T ku gicapo kiri imbere yayo. Nimba iyo mvugo ari IKINYOMA, wandike F ku gicapo kiri imbere yayo.

- a. _____ Ugukura mu vy'impwemu bivana n'igihe umuntu amaze ari umukristo.
- b. _____ Ukwezwa gutera imbere ntibisigura ko agakiza kari kadatunganye.
- c. _____ Ibikorwa vyinshi via gikirisu bizokufasha gukura mu vy'impwemu.
- d. _____ Ugutungana kuza biciye mu kwiyongera kw'ubumenyi bwo mu vy'impwemu no mu gushira mu ngiro ubwo bumenyi ku gitit cawe.

8. Ni urugero uruhe rwerekeye ukutagira agasembwa ku bemera?

(Inyishu z'ibibazo ziboneka ku nsozero y'igice ca nyuma c'iki gitabu.)

KU BIBAZO VYO KWIGIRA

Bandanya wiga ibijanye n'ugutungana ukoresheje ibi bikurikira:

IBISOBANURO VY'ISEZERANO RISHASHA

AMATEGEKO YO KUBA UTUNGANYE:

Matayo 5:48
Yohani 17:23
I Ab'i Korinto 1:10
II Ab'i Korinto 7:1; 13:9,11
Ab'i Kolosayi 4:12
Abaheburayo 6:1; 13:21
Yakobo 1:4.

IVYO BIBUZA UBUTUNGANE:

Luka 8:14
Ab'i Galatiya 3:3.
Abafilipi 3:15
Abaheburayo 7:11,19; 9:9; 10:10.

IMPAMVU ZO KUBA UTUNGANYE:

Yohani 17:23;
Abaroma 12:2.
Ab'i Kolosayi 4:12
II Timoteyo 3:16-17.
Yakobo 1:4; 2:22; 3:2.
I Yohana 2:5.

INGENE TUTUNGANYE:

Matayo 19:21
Luka 6:40
II Ab'i Korinto 7:1; 12:9.
Ab'i Galatiya 3:3.
Abanyefeso 4:12-13.

Abafilipi 3:12,15.
Ab'i Kolosayi 1:28; 3:14
II Timoteyo 3:16-17.
Abaheburayo 2:10; 7:11
Yakobo 1:4,17,25; 2:22; 3:2.
I Petero 5:10.
I Yohana 2:5; 4:12; 4:17-18

IBISOBANURO VY'ISEZERANO YA KERA

Aburahamu yategerezwa kuba uwutunganye imbere y'Imana: Itanguriro 17:15.

Hezekiya yari atunganye imbere y'Imana: Yesaya 38:3.

Inzira y'Imana kuri twebwe iratunganye: II Samweli 22:31.

Soma ibitabu vy'Abami ba I n'aba II. Uzosanga ijambo ngo « umutima wiwe ntiwari utunganye » rikoreshwa kenshi mu kudondora abami babi batwara Isirayeli. Uko usoma inkuru zabo, nurabe igituma imitima yabo itatunganye be n'ingaruka z'ukwo kutatungana.

UBUTUNGANE MURI ZABURI .

Iga ivyo Dawidi yavuze ku bijanye n'ugutungana:

Inzira y'Imana iratunganye: Zaburi 18:30,32.
Itegeko ry'Imana riratunganye: Zaburi 19:7.

.Iherezo ry'umuntu atunganye ni amahoro: Zaburi 37:37
Tubwirizwa kugenda ata gatotsi imbere y'Imana: Zaburi 101:2,6.

IVYONGEWEKO

"*Imishinge Y'Ukwemera*" ni inyigisho ihambaye ku bemera bashasha. Birigisha inyigisho z'ishimikiro za Yesu zitanga imishinge ikwiye yo gukura mu vy'impwemu (Abaheburayo 6:1-3).

Abizera bashasha bameze nk'inzoya ziherutse kuvuka mw'isi kavukire. Ntiwokwigera ufata umwana aherutse kuvuka, ukamwereka urugi, ukavuga uti: "Tuzokwihweza mu ndwi zibiri." Yamara ivyo nivyo kenshi bishika mw'ishengero Ni co gituma inshingano yawe ku mitima y'abagabo n'abagore idahera ku gicaniro aho basenga isengesho ry'ukwihana. kuva ku gicaniro gushika mw'ishengero.

Umwizera mushasha yinjiye mu kibanza kidasanzwe. Yavukiye mu Bwami bw'Imana (Yohana 3:3-7). Tuvuga ururimi rutandukanye n'urwo yigeze yumva. Hariho amajambo nk'ukwizera, ukwihana, ukubatizwa, urubanza rw'ibihe bidahera, n'ibindi, bitegerezwa gusigurwa. Si ngombwa ngo yige ururimi rw'Ubwami gusa, ahubwo ategerezwa kwiga n'ingingo ngenderwako z'ishimikiro z'ubuzima bushasha mu Bwami.

Uwizera wese mushasha arakeneye kwitwararikwa n'umukirisu ahumuye. Arakeneye kurerwa mw'isi y'impwemu nk'uko nyene uruyoya ruri mw'isi y'ibinyabuzima. Uruyoya rurakeneye cane kwitaho ubwo nyene . inyuma y'ivuka kuruta ikindi gihe cose. Koresha aya mabwirizwa akurikira kugira ngo witwararike neza mu vy'impwemu abemera bakiri bavutse:

INTAMBWE YA MBERE:

Mu masaha 24 umuntu amaze kwakira ubutumwa bwiza, akihana, akemera Yesu nk'Umukiza, akwiye guhura n'umukirisu akuze.

Uwo mwizera mushasha yoshobora kuba ahantu habi akikujwe n'imivumo, ibiyago vy'ubusambanyi be n'ibikorwa vy'icaha. Guhura n'umukirisu ahumuye ubwiwe bizomuremesha kandi bimumenyeshe ko hari uwumwitwararika kandi ariko aramusengera. Intumbero y'iyi nzira ya mbere yo gukurikirana ni:

- Kugira ngo umwizera mushasha amenye ko afise umugenzi w'umukristo amwitwararika.
- Kugira ngo yishure ibibazo yoba afise.
- Gusengana na we ku bijanye n'ivyo umuntu akeneye vyose.
- Kumushira muri porogarama ya "Imishinge Y'Ukwemera" idondora mu Ntambwe ya Kabiri.

INTAMBWE YA KABIRI:

Nk'uko vyashimitsweko muri iki cigwa, ugukomeza kwigisha inyuma y'uguhinduka ni co kigereranyo cashizweho na Yezu kandi gikurikirwa n'ishengero rya mbere. Iryo shure, "Foundations Of Faith", rishobora gukoreshwa mu kwigisha inyigisho z'ishimikiro za Yezu abemera bashasha. Hari uburyo bubiri ivyo bishobora gukorwamwo:

Ica mbere: Gushinga ivyigwa ku "Mishinge y'Ukwemera" ku bemera bashasha. Ivyo bikwiye kwigishwa n'umukristo akuze kandi bikwiye gusubirwamwo ubudasiba mw'ishengero.

Umwizera wese mushasha akwiye kwandikishwa muri iyo nyigisho. Iyo abuze ikiganiro, umwigisha akwiye kuvugana na we ubwiwe no kumuha akaryo ko kwisiga.

Inyungu y'ubwo buryo ni uko abemera bashasha bigishwa mu gihe c'umugwi bari kumwe n'abandi bakristo bashasha. Bamenya abantu bo ku rugero rwabo rw'impwemu bafise ivyo bakeneye be n'ibibazo bisa n'ivyo.

Canke...

Ubwa kabiri: Umukristo ahumuye arashobora gushingwa umwizera mushasha wese. Uwo mukristo azohura ubudasiba n'ubo muhinduzi mushasha kugira ngo yige "Imishinge y'Ukwemera" ku giti cab.

Ivyiza vy'ubwo buryo ni uko umwizera mushasha ashobora gutera imbere mu vy'impwemu ku rugero rwiwe bwite. Arashobora kwihuta canke buhoro buhoro mu vyigwa uko ashoboye. Hariho akaryo kenshi k'inyishu z'ibibazo vy'umuntu ku giti ciwe no gushinga ubucuti hagati y'uwo mwizera mushasha n'umwigisha wiwe. Arashobora kwitura umwigisha wiwe afise ibibazo, ivyo akeneye be n'ingorane zimusaba impanuro zo mu vy'impwemu.

Iyo hakoreshejwe inyigisho z'umuntu ku giti ciwe, abagabo bakwiye gutoza abagabo gusa, abagore na bo bagatoza abagore gusa. Umuntu wese yigisha "imishinge" mu buryo ubwo ari bwo bwose, yari akwiye kuba yararangije inyigisho ya "Imishinge Y'Ukwemera" kandi yiyeje kwitwararika abemera bashasha.

INTAMBWE YA GATATU:

Yobora umwizera mushasha mu gusenga no mu kwiga Bibiliya ubudasiba. Ntiwiyumvire ko azi gusenga canke kwiga Bibiliya. Muhe inyigisho z'ishimikiro muri ivyo bintu. Ikigo mpuzamakungu Harvestime kiratanga inyigisho yitwa "Uburyo bwo kwiga Bibiliya mu buryo bw'ubuhinga." Amabwirizwa yerekeye ugusenga aratangwa mu nyigisho yitwa "Isengesho ry'Ugusenga."

INTAMBWE YA KANE:

Abemera bashasha bakwiye kuyoborwa n'ivyo baciymwo mu kubatizwa mu mazi no mu kubatizwa muri Mpwemu Yera bakimara kwitegura mu vy'impwemu. Ku bamwebamwe, uwo woshobora kuba ari umusi umwe, indwi canke ukwezi nyene bahinduiyeko. Ku bandi, vyoshobora kubatwara umwanya munini kugira ngo babategurire ivyo bintu. Nimba uriko wigisha abemera bashasha mu gihe c'umugwi, ntusubire inyuma umuntu umwe gushika uwo mugwi witeguye. Umwe wese natere imbere uko ashoboye mu vy'impwemu.

INTAMBWE YA GATANU:

Fasha umwizera mushasha kuronka ikibanza ciwe mu Mubiri wa Kristu, ishengero. Muyobore mu kuvumbura ingabirano yiwe yo mu vy'impwemu. Ivyo bizogufasha gukora ivyo.

Mumuhe urugamba n'inshingano y'umuntu ku giti ciwe y'abizera bose yo gushikira abandi ubutumwa bw'Injili. Ushobora gukoresha amashure y'Ikigo Mpuzamakungu Harvestime yitwa "Ingingo zo kwimbura mu vy'impwemu" na "Guteza imbere ukuntu umuntu abona isi bishingiye kuri Bibiliya" kugira ngo umenyeshe iyo ngorane.

Ibuka: Intumbero yawe ni ugushiramwo umwizera mushasha mw'ishengero nk'ighimba gikora, kivyara gishobora gutera imbere gushika ku butungane [ugukura mu vy'impwemu].

INYISHU Z'IBIBAZO

IGICE CAMBERE:

1. Nuko rero, tureke ivy'ishingiro ry'inyigisho za Kristo, tugende ku gutungana; ntidusubire gushinga ishingiro ryo kwihana ibikorwa bipfuye, no kwizera Imana;

ku vyerekeye inyigisho y'amabatisimu, n'ivy'ukurambikako ibiganza, n'ivy'izuka ry'abapfuye.
abapfuye, n'ivy'urubanza rw'ibihe bidahera.

Kandi ivyo tuzobikora, Imana niyavyemera. (Abaheburayo 6:1-3).

2. -Kwihana ibikorwa vyapfuye .

- Ukwizera Imana
- Inyigisho y'Ibatisimu
- Ugushirako ibiganza
- Izuka ry'abapfuye
- Urubanza rw'ibihe bidahera

3. Umushinge w'impwemu ukwiye ushingiye ku nyigisho ya Yesu Kristu.

4. Raba Luka 6:47.

- Uwuzoza kuri jewe wese...
- Umva amajambo yanje...
- Kandi arabikora.

5. Yesu Kristu.

IGICE CA KABIRI:

1. Bose bakoze ivyaha, ntibashikira ubwiza bw'Imana. (Abaroma 3:23).

2. Kwihana ibikorwa vyapfuye ni uguhinduka kw'ubwenge kw'imbere biva ku guhindukira inyuma
y'icaha kugira ngo ugende yerekeza ku Mana no ku kugororoka.

3 -Icaha -Ukutubaha Imana

- Ikibi -Ububisha
- Ububisha -Ubutumvira
- Icaha -Icaha
- Ukurenganya

4. Bose ni abanyavyaha. Abaroma 5:12

5. Lusiferi [Satani] yatanguye icaha igihe yagarariza Imana mw'Ijuru. Yarirukanwe mw'Ijuru aja kw'isi,
ajana umugabo n'umugore ba mbere mu caha. Kubera ivyo, icaha n'ibihano vy'icaha
vyarashikirijwe abantu bose.

6. Yuda (Matayo 27:3-4) na Esawu (Abaheburayo 12:17).

IGICE CA GATATU:

1. -Imana irabitegeka.
  - Ni ngombwa kwirinda urupfu rwo mu Mpwemu.
  - Ni ngombwa kugira umuntu aronke ubuzima budahera.
  - Ni ngombwa kugira ngo umuntu ababarire.
  - Ni ngombwa kwinjira mu Bwami bw'Imana.
  - Ni ishaka ry'Imana kuri bose.
  - Ni co catumye Yesu aza mw'isi.

2. -Ukugira neza kw'Imana.
  - Ukwamamaza.
  - Umuhamagaro wa Kristo.
  - Imana Data.
  - Guhana.
  - Umubabaro uva ku Mana.

3. Guhinduka bisigura kuva mu nzira mbi ukaja mu nzira nziza.

4. Umwana w'ikijuju ameze nk'umuntu w'umunyavyaha yateye umugongo Imana Se n'Ijuru rikaba urugo rwiwe. Uwo musore amaze gutahura ivyaha vyiwe aca afata ingingo yo kuja kwa se wiwe kwhiana icaha ciwe. Ivyo vyari ukwhiana. Uwo musore yahevye ubuzima bwa kera aja kwa se atangure ubuzima bushasha. Ivyo ni uguhinduka.

5. Sinaje guhamagara abagororotsi, ahubwo naje guhamagara abanyabyaha ngo bihane. (Luka 5:32) .

6. Ukwizera, ibatisimu, ibikorwa (ivyamwa), guhinduka.

7. Ego.

8. Suzuma imitwe mitomito y'iki kigabane. Ico ari co cose muri ivyo ni uburorero bwo muri Bibiliya bw'abakirisu bakeneye kwhiana.

9. Gutsindanishirizwa ni imigenderanire ibereye canke guhagarara imbere y'Imana bishobotse biciye mu kwhiana ibikorwa vyapfuye no kwemera umugambi w'Imana w'agakiza biciye kuri Yesu Kristo.

10. Gukizwa ubuzima bw'icaha n'ibihano vy'icaha mu kwhiana no kwakira Yesu Kristu nk'Umukiza.

IGICE CA KANE:

1. Ukwizera bisigura kwizera no kugira icizigiro c'ikintu. Ukwizera ni ukumenya neza ko ivyo twasezeranye muri kazoza ari ukuri, kandi ko ibintu bitaboneka ari ivy'ukuri (Abaheburayo 11:1).

2. Ukwizera kw'akameremere: Ukwizigira kw'akameremere mu bintu vyagaragaye ko bishikamye.

Ukwizera gukiza: Ukwizera Imana kujana n'ukwhiana nyakuri.

Ukwizera kweza: Kugufasha kubaho ubuzima bweranda umaze guhinduka.

Ukwizera kwikingira: Intwaro yo mu vy'impwemu yo kwikingira Shetani.

3. Ni ngombwa kugira umuntu aronke agakiza. Ntushobora guhimbara Imana utayifise.
4. Mu kwumva Ijambo ry'Imana. Abaroma 10:17.
5. Ariko ata kwizera ntashobora kuyihimbara, kuko uwegera Imana agomba kwizera yuko iriho, kandi ko ihemba abayirondera. (Abaheburayo 11:6).
6. -Yumvise Ijambo.
  - Yarizeye Ijambo.
  - Yahindukiye ava mu vyo yari afise ata cizigiro afise.
  - Yaremeye umuhango w'Imana nk'ukuri.
7. Ukwizera ni inyifato yo kwizera ikintu udashobora kubona ariko ufise icizigiro usanzwe ufise. Icizigiro ni icipfuzo canke inyifato yo kwitega ibintu bikiri muri kazoa.
8. "Ubwenge burengeye ibantu" bwigisha ko umuntu ashobora gutsinda ingorane zose akoresheje ubwenge bwiwe, ubwenge bwiwe canke ubushake bwiwe. Izo nyigisho zishingiye ku muntu kandi zishingiye ku bwiwe aho kwizigira Imana. Ukwemera gushingiye ku Mana, ntikushingiye ku muntu. ni ingabirano y'Imana, si ikintu umuntu yigira biciye mu kwitanga.
9. Ukwizera ni ivyo wemera. Ibikorwa ni ivyo ukora.
10. "Ukwizera Imana" kwerekeza ku nyifato yawe ku Mana. Ikwiye kuba iyo kwizera, atari iyo kugarariza, ubwoba n'ibindi.

IGICE CA GATANU:

1. Jewe ndababatirisha amazi kugira ngo mwihane, ariko Uwuza inyuma yanje andusha ububasha, sinkwiriye no kumutwara inkweto; (Matayo 3:11).
2. Ijambo "kubatiza" rikoreshwa muri Bibiliya risobanura kwibiza canke kwibiza mu kintu cose.
3. Ni ukwatura hanze kw'ihinduka ry'imbere ryabaye.
4. -Ivyigwa
  - Ukwihana
  - Ukwemera
  - Ijwi ryo mu mutima ryiza ku Mana
5. -Ukubatizwa kwa Kristo kw'imbabaro
  - Ibatisimu ya Yohani
  - Ibatisimu y'abakristo
  - Ukubatizwa muri Mpwemu Yera

6. Ubwo nyene bamaze guhabwa inyigisho no kwatura ukwizera kwabo.

7. Acts 19:1-5

8. Oya.

9. Imyaka ivana n'ubushoboz bafise bwo gutahura insobanuro y'ibatisimu no gushitsa ibisabwa.

10. a.Ikinyoma b.Ukuri c.Ukuri

IGICE CA GATANDATU:

1.Gereranya urutonde rwawe n'intumbero zivugwa mu kigabane ca gatandatu.

2. -Ihane ubatizwe -Izere ko ari wewe

-Uvyipfuze -Umenye ko ari ingabirano

-Gusaba amasengesho y'abandi bizera -Kwihebera Imana

3. Ariko muzohabwa imbaraga Mpwemu Yera amaze kubamanukirako, kandi muzombera ivyabona i

Yerusalemu n'i Yudaya hose n'i Samariya no kugeza ku mpera y'isi." (Ivyakozwe n'intumwa 1:8)

4. Kuvuga mu rurimi uwuruvuga atazi.

5. Gutuma umukristo aba icabona gikomeye c'Ubutumwa Bwiza. Ivyakozwe n'intumwa 1:8.

6. Ivyamwa vya Mpwemu Yera vyerekeye kamere ya Mpwemu Yera igaragara .

mu buzima bw'umwizeria.

7. Abagalatiya 5:22-23.

-Urukundo

-Umunezero

-Amahoro

-Ukwihangana

-Ubugwaneza

-Ubwiza

-Ukwizera

-Ubugwaneza

-Ukwirinda

8. -Kugira ngo abera batunganywe.

-Kubera guteza imbere igikorwa c'ubusuku.

-Kubera kwubaka Kristo n'Ekleziya.

9. Kuko Uhoro yatanze ingabire z'ubusuku kugira ngo ashitse intumbero zimwe zimwe mw'ishengero.

Izo ntumbero ntizirashika. Nta n'imwe muri izo ngabirano azokuraho ata ntumbero zahawe zirangutse.

10. -Umukristo wese yakira Mpwemu Yera iyo ahindutse.

-Bibiliya ivuga ko atari bose bavuga indimi zitamenyekana.

-Ubwoba.

-Ni ivy'inyiyumvo.

11. Oya.

IGICE C'INDWI:

1. -Isirayeli kuri Epuriyamu na Manase
  - abantu b'Abisirayeli ku Balewi
  - Musa ashinga Yosuwa
2. -Ibimenyetso birengeye ibisanzwe
  - Ukubatizwa muri Mpwemu Yera
  - Gutanga ingabire z'impwemu
  - Gushinga abakozi b'abakristo
  - Ukwitanga kw'inzoza
3. Bamarayo iminsi myinshi, bavuga bashize amanga mu Mwami wacu, ashingira intahe ijambo ry'ubuntu bwe, abaha gukorwa n'amaboko yabo ibimenyetso n'ibitangaza. (Ivyakozwe n'intumwa 14:3)
4. Mariko 16:17-18.
5. Gurambika ibiganza ni igikorwa aho umuntu ashira ibiganza ku mubiri w'uwindi afise intumbero y'impwemu idasanzwe. Biherekezwa n'igisabisho canke ubuhanuzi.
6. -Abizera
  - Intumwa n'abigishwa
  - Abagize presbytère [abakurambere].
7. a.Ikinyoma b.Ukuri c.Ikinyoma d.Ikinyoma e.Ukuri f.Ikinyoma

IGICE C'UMUNANI:

1. Yesu aramubwira ati “Ni jewe kuzuka n'ubugingo; uwunyizera naho yoba yarapfuye azoba muzima: kandi uwuriho wese anyizera ntazokwigera apfa. (Yohana 11:25-26).
2. Izuka ni ukuzura canke guhaguruka. Bisigura gutuma umuntu azuka canke akazura mu bapfuye.
3. Ivya kera: Izuka rya Yesu Kristu mu bapfuye.
Ubu: Izuka ry'impwemu ry'abizera Yesu Kristu.
Kazoza: Izuka ry'akazoza ry'abari mu mva bose.
4. -Ivyakozwe n'intumwa 2:30-31.
  - Matayo 28:1,5-7.
  - I Ab'i Korinto 15:5-8.
  - Yohani 20:19
5. Kuko nimba Kristo atazutse mu bapfuye, ukwo kwamamaza kwacu n'ukwizera kwacu ni ubusa. (I Ab'i Korinto 15, 13-14). Ukwemera izuka na vyo nyene ni ngombwa kugira umuntu abe umwizera nyakuri. (Abaroma 10:9; I Ab'i Korinto 15:1-4). Izuka ryemeza ko Yesu ari Umwana

w'Imana (Abaroma 1:4) kandi asumba ibiremwa vyose (Abanyefeso 1:20-23). Biremeza ko abemera batsindishirizwa (Abaroma 4:25) kandi ko urupfu rwatsinzwe (Abaheburayo 2:14). Kubera izuka ryiwe, natwe tuzozuka tuzogira imibiri mishasha (I Ab'i Korinto 15:51-52; Ab'i Filipi 3:21).

6. Ivyo bisigura ko abari bapfuye mu vy'impwemu mu caha, bahindurwa bazima mu vy'impwemu biciye kuri Yesu Kristo. Abanyefeso 2:1,5.

7. -Urupfu rw'icaha ruvamwo ubuzima bushasha muri Kristo

- Umu shebuja mushasha
- Intumbero nshasha y'ubuzima

8. Ukubatizwa kwa gikirisu mu mazi n'ubuzima bushasha bw'umwizera.

IGICE C'ICENDA:

1. Kuko Umwami wacu ubwiwe azomanuka ava mw'ijuru n'ijwi rirenga, n'ijwi ry'umumarayika mukuru n'inzamba y'Imana, abapfuye muri Kristo ni bo babanze kuzuka;

Mu nyuma, twebwe abazima, twebwe tuzoba tukiraho, tuzokoraniranwa na bo, tujanwe mu bicu gusanganira Umukama mu kirere; ni ko tuzokwamana n'Umukama iteka ryose. (I Ab'i Tesalonike 4:16-17)

2. Izuka ry'abagororotsi n'izuka ry'abagabitanya.

3. Bose bazobona izuka ry'abapfuye. Bose bazocirwa urubanza rw'ibihe bidahera.

4. a.Ukuri b.Ukuri c.Ikinyoma d.Ukuri e.Ikinyoma

5. Ivyakozwe n'intumwa 17:13,32.

IGICE C'ICUMI:

1. Kuvuga amabwirizwa, intahe n'amategeko y'Imana. Ku bijanye n'urubanza rw'Imana ku bijanye n'ivy'abantu n'amahanga.

2. Amajambo ngo «gucira urubanza» asobanura gutandukanya canke gutandukanya. Ivyo birimwo kujana mu rubanza, gusuzuma ibimenyamenya, kumenya ko umuntu yagirizwa canke ataco yakoze, no gufata ingingo y'ighano umuntu azohabwa kubera icaha.

3. Urubanza ni ngombwa kubera icaha.

4. Imana, Yesu, n'abera.

5. Ubugingo bwose.

6. -Ijambo ry'Imana.

- Dukurikije ubumenyi.
- Umntu ku gitii ciwe.

- Dukurikije ukuri.
- Kubera inyifato y'umuntu ku gitu ciwe.
- Atagira nkunzi.
- Nk'uko itegeko rivuga.
- Nk'uko ukugororoka kuri.
- Dushingiye ku ntumbero n'ivyiyumviro.

7. Kuko Uhoro ari we mucamanza wacu, Uhoro ni we adushinga ivyagezwe, Uhoro ni we mwami wacu. (Yesaya 33:22).

8. a.Ukuri b.Ukuri c.Ikinyoma

IGICE CA CUMI NA RIMWE:

1. Ijambo gutungana risobanura kwuzuye, guheza, no gukura. Umukirisu atunganye ni uwushitse ku buhumure mu vy'impwemu. Ivyo bisigura ko umubiri wiwe, ubugingo bwiwe n'impwemu yiwe biri munsi y'ububasha bwa Mpwemu Yera.

2. Yezu Kristu.

3. Uguitungana kw'intango ni ukubabarirwa ivyaha vyawe vyose vya kera iyo wihanye ukemera Yezu Kristu nk'Umukiza.

4. Uguitungana gutera imbere ni inzira ikomeza y'ugutungana mu buzima bw'umwizera inyuma y'ugutungana kwa mbere kuva ku caha mu gihe c'agakiza.

5. -Umushinge mwiza -Kyoboka ubusuku bwagaragajwe

- Ukwishura ijambo ry'Imana -Umubabaro
- Ugusenga -Ukwigumya
- Kwitanga -Kwishura ku gukosorwa
- Ingabire za Mpwemu Yera

6. Nuko mube intungane nk'uko So wo mu ijuru ari intungane.

(Matayo 5:48).

7. a.Ikinyoma b.Ukuri c.Ikinyoma d.Ukuri

8. Ijambo ry'Imana.